

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΘ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 2

“ΑΤΟΜΟΝ,, ΚΑΙ “ΠΡΟΣΩΠΟΝ,, “ΑΤΟΜΙΣΜΟΣ,, ΚΑΙ “ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ,,

Τὸ παρὸν ἄρθρο εἶναι διεύρυνσις καὶ διασάφησις τοῦ περιεχομένου ἐνὸς εὐσυνόπτου σχολίου, ποῦ δημοσιεύθηκε τὴν 15ῃ Δεκεμβρίου 1991 στὴν «Ἐκκλησία». Τότε ἐπισημάναμε, ὅτι σὲ σημεῖωμα τῆς ἐφημερίδος «Τὰ Νέα» (3.12.1991) ἀναμεταδόθησαν καὶ προβλήθησαν ἀντιχριστιανικὲς ἀπόψεις τοῦ γάλλου «ἐλληνιστοῦ» Ζὰν -Πιερ Βερνάβ, ὁ ὁποῖος σὲ δημοσίευμά του στὴν «Repubblica» ἀποπειράθηκε νὰ μειώσῃ τὸν Χριστιανισμό, προβάλλοντάς ὡς ἀνώτερη τὴ θρησκεία καὶ τὴ βιοθεωρία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἀτυχὴς αὐτὴ ἀπόπειρα στηρίχθηκε ἀφ' ἐνὸς σὲ ἄλλειψι ἀντικειμενικῆς παρουσιάσεως τῆς θρησκευτικότητος τῆς ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτέρου σὲ παραθεώρησι τῶν κηλίδων καὶ τῶν στιγμάτων τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τρίτον σὲ ὑποτίμησι τῆς χριστιανικῆς ἀντιλήψεως περὶ «προσώπου». Ἄς ρίψωμε μίαν στοχαστικὴν ματιὰν εἰς τὰ τρία αὐτὰ σημεῖα:

1) Ὁ «ἐλληνιστής», ποῦ ἀπὸ τὸν σημειωματογράφο προβλήθηκε ὡς «μεγάλος», ἰσχυρίσθηκε ὅτι ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦταν «χωρὶς δόγματα καὶ δοξασίες, χωρὶς ἐκκλησίες» (!). Ἄλλ' ὑπάρχει θρησκεία χωρὶς δόγματα καὶ χωρὶς δοξασίες; Ἄν οἱ δοξασίες μιᾶς θρησκείας ἔχουν μυθολογικὸ περιεχόμενον, δὲν παύουν νὰ εἶναι δοξασίες, τίς ὁποῖες δέχονται οἱ πιστοὶ τῆς θρησκείας αὐτῆς. Τὸ ὅτι πολλοὶ λόγοι τυχὸν τίς ἀπορρίπτουν, δὲν σημαίνει ὅτι οἱ δοξασίες αὐτὲς δὲν ἐμψυχώνουν

τὴ θρησκεία αὐτή. Τὸ ὅτι οἱ δοξασίες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων εἶναι «παρὰ λόγον», αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι ἀνώτερες ἀπὸ τὰ — ὄχι «παρὰ λόγον», ἀλλὰ — «ὑπὲρ λόγον» ἢ καὶ «κατὰ λόγον» χριστιανικὰ δόγματα. Γι' αὐτὸ ἐκπλήσσει τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Ζὰν - Πιερ Βερνάβ δείχνει τὴν ἀντίθεσίν του πρὸς τὸν Χριστιανισμό καὶ ἐκδηλώνει τὴ νοσταλγία καὶ προτίμησίν του γιὰ τὴ μυθολογικὴ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐνῶ σὲ λίγο μὲ προφανῆ αὐτοαντίφασιν ἐξυμνεῖ τὸν «ὀρθὸν λόγον».

Ἐπειτα πῶς ἐγίνε ἡ διαπίστωσις, ὅτι ἡ θρησκεία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦταν «χωρὶς ἐκκλησίες»; Σύμφωνα μὲ τὸ γνωστὸ χωρίο τοῦ Πλουτάρχου, εἶναι δυνατό νὰ ὑπάρξουν πόλεις χωρὶς τεῖχη, χωρὶς γράμματα, χωρὶς βασιλεῖς, χωρὶς σπίτια, χωρὶς θεάτρα καὶ χωρὶς γυμναστήρια, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξουν πόλεις χωρὶς τόπους λατρευτικῶν συνάξεων (γιὰ εὐχές, ὄρκους, μαντεῖες καὶ θυσίας). Ὁ προβαλλόμενος στὴν Ἑλλάδα «ἐλληνιστής» παραθεωρεῖ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἦταν «κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονέστεροι», εἶχαν πλῆθος «σεβασμάτων» καὶ βωμῶν καὶ «χειροποιήτων ναῶν» (Πράξ. ιζ', 23-24), ποῦ ἀπὸ αἰῶνες προβάλλονται ἢ συνεχῶς ἀνακαλύπτονται ἢ καὶ ἀναστηλώνονται ἀπὸ τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ ἀποτελοῦν ἓνα λαμπρὸν τμήμα τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς.

2) Ὁ γάλλος διανοητὴς στὴν χριστιαν-

νική αντίληψη περί «προσώπου» αντιτάσσει ως υπέρτερη μία νεφελώδη και γεμάτη από αντιφάσεις θεωρία περί «έλληνικού άτομισμού». Ἡ κοινωνία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, λέγει, ἦταν «κοινωνία ἐλευθέρων πολιτῶν», μέσα στήν ὁποία «τὸ ἄτομο εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα κοινωνικά. Προσδιορίζεται σὲ σχέση μὲ τοὺς ἄλλους. Ἀποκτᾶ τὴν ταυτότητά του, μέσα ἀπὸ μία πορεία πνευματική και κοινωνική, πὸ τὴ χαρακτηρισίζει ὁ ὀρθὸς λόγος. Ὁχι μέσῳ τῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Θεό, ὅπως στὸν Χριστιανισμό».

Ὁ γάλλος στοχαστὴς παραθεωρεῖ ὅτι τὸ κοινωνικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς ἄλλους διαδόθηκε κατ' ἐξοχὴν μὲ τὸ κήρυγμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Ἡ «κοινωνία τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν» στήν ἀρχαία Ἑλλάδα δὲν ἐξασφάλιζε τὰ δικαιώματα τῶν ἀναπήρων, τῶν γυναικῶν, τῶν βρεφῶν και νηπίων και τῶν δούλων, πὸ ἦταν πολὺ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς «ἐλευθέρους πολίτες». Αὐτοὶ οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἢ τοῦ Λυκούργου ἐπέτρεπαν τὴ βρεφοκτονία. Γνωστὴ εἶναι ἡ παράδοσις γιὰ τὸν Καίαδα. Γνωστὴ εἶναι ἡ ὑποτίμησις τῆς γυναίκας εἴτε ἀπὸ τὸν Πλάτωνα, πὸ ἔλεγε, ὅτι «ἡ θήλεια φύσις ἐστὶ πρὸς ἀρετὴν χειρῶν τῆς τῶν ἀρρένων»¹, εἴτε ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη, πὸ τόνιζε, ὅτι «τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ φύσει τὸ μὲν κρεῖττον, τὸ δὲ χειρῶν, τὸ μὲν ἄρχον, τὸ δὲ ἀρχόμενον»² και τὸ «ἄρρεν φύσει τοῦ θήλεος ἡγεμονικώτερον»³. Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι στήν πόλι τῆς σοφίας και τῶν γραμμάτων, στήν Ἀθήνα, ὅταν ὑπῆρχαν 30.000 ἐλεύθεροι πολίτες, οἱ δοῦλοι ἀνέρχονταν σὲ 400.000, ἐνῶ και στήν Κόρινθο ἐφθάναν τοὺς 400.000 κ.λπ.⁴. Χαρακτηριστικὸ εἶναι, ὅτι στήν Ἀθήνα λίγο πὸ πέρα ἀπὸ τὶς σχολὲς τῶν φιλοσόφων και τὰ θεάτρα ὑπῆρχε ἀγορὰ δούλων, ὁ «κύκλος», τὸ σκλαβο-

πάζαρο, ὅπου πωλοῦνταν και ἀγοράζονταν ἀνθρώπινες ὑπάρξεις στήν τιμὴ μιᾶς ἢ δύο ἢ δέκα μνῶν⁵. Ὁ Ξενοφῶν στὰ «Ἀπομνημονεύματά» του κοστολογεῖ τὴ δούλη γυναίκα σὲ δύο μνᾶς ἢ σὲ μισὴ μόνον μνᾶν⁶.

Ἀσφαλῶς ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς εἶναι ἀξιοθαύμαστος και πρέπει νὰ προβάλλεται δεόντως, διότι, ὅπως τόνισε ὁ Γαῖγκερ, ὑποδεικνύει τὴν ἀρμονική και ἀρτία ἀνάπτυξι ὅλων τῶν ἀξιολογικῶν προδιαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπὶ πλέον, ἡ Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία δικαίως ἐξυμνήθηκε προσφάτως, διότι «ἄνοιξε τὸ δρόμο γιὰ τὴ διάδοσι τῶν ιδανικῶν τῆς ἴσηγορίας, τῆς ἰσονομίας, και τῆς ἐλευθερίας». Ἀλλὰ κάνοντας τὶς διαπιστώσεις αὐτές, δὲν πρέπει νὰ κλείνωμε τὰ μάτια μπροστὰ σὲ κηλίδες και στὰ στίγματα τοῦ προχριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, πὸ ἦρθαν μόνον μὲ τὴ χριστιανικὴ διδαχὴ, πὸ συνετέλεσε στὸ νὰ ὀλοκληρωθῇ τὸ ιδεῶδες τῆς ἀληθινῆς δημοκρατίας και στὸ νὰ ἰσχύη τοῦτο ὄχι μόνον γιὰ ἓνα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ γιὰ ὅλες τὶς τάξεις τοῦ λαοῦ⁷. Κατὰ τὴ χριστιανικὴ βιοθεωρία «οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν και θῆλυ» (Γαλ. γ', 28).

Ὁ Χριστιανισμὸς μεταμόρφωσε τὸ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ οὐμανιστικὸ ιδεῶδες, πὸ ἀπὸ ἀποψὶ κοινωνιολογικῆς φαινομενολογίας ἦταν ἀποσπασματικὸ και ἐκλεκτικὸ, εἰς ὀλοκληρωμένον και καθολικὸν ἀθρωπισμὸν, στὸν ὁποῖον, ὅπως ἔχομε τόνισαι στὸ παρελθόν, βρίσκουν τὴν ἱστορικὴ τους θεμελίωσι και τὴν θεωρητικὴ τους δικαίωσι οἱ ἀρχές τῆς ἰσότητος (égalité), τῆς ἀδελφοσύνης (fraternité) και τῆς ἐλευθερίας (liberté), τὶς ὁποῖες σφετερίσθηκε και οἰκειοποιήθηκε ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις. Οἱ ἀρχές αὐτές ἀξιοποιοῦνται ἄριστα στὰ πλαίσια τόσον τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης,

1. Πλάτωνος, Νόμοι 6,781.

2. Ἀριστοτέλους, Πολιτικά Α' ἡ'.

3. Αὐτόθι. Δ. Παλάνου, Ἡ θέσις τῆς γυναίκας ἐν ταῖς θρησκείαις και ἰδίως ἐν τῷ Χριστιανισμῷ, ἐν Ἀθήναις 1910, σ. 20.

4. Παναγιώτου Δημητροπούλου, Ἡ πίστις τῆς ἀρχαίας Ἑκκλησίας ὡς κανὼν ζωῆς και ὁ κόσμος, ἐν Ἀθήναις 1959, σ. 167.

5. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Ἡ Ἑκκλησία τῶν μαρτύρων, Ἀθήναι, σ. 33.

6. Ξενοφῶντος, Ἀπομνημονεύματα Β' 5,2.

7. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς Οὐμανισμὸς και Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς, ἐφημ. «Ἐλεύθερος Τύπος», 11 Ἰανουαρίου 1992.

ή όποία άνοιξε τόν δρόμο στην άγνωστη στον άρχαίο κόσμο όργάνωσι των έργων τής κοινωνικής προνοίας, όσον και τής άληθινής πνευματικής έλευθερίας, τήν όποία έξασφαλίζει ό Χριστιανισμός, προσφέροντας ίεραρχημένα δραστικά άξιολογικά κίνητρα και έλατήρια και κάνοντας δυνατή τήν όρθή άξιολογική έκλογή: «Γνώσεσθε τήν άλήθειαν και ή άλήθεια έλευθερώσει ύμās» (Ίωάν. η', 32)⁸.

3) Τό ότι ό γάλλος «έλληνιστής» Βε ρ ν ά ν κηρύττει τήν άπέναντι στον κοινωνικοποιημένο «έλληνικό άτομισμό» ύποτίμησι τής χριστιανικής αντίλήψεως περι τοϋ άνθρωπίνου «προσώπου» είναι σκιαμαχία. "Ήδη όσα έλέχθησαν πιό πάνω ύποβοηθοϋν νά κατανοήσωμε, ότι, — ένώ για τόν θεολογικό στοχασμό περι των τριών προσώπων ή ύποστάσεων τοϋ Τριαδικοϋ Θεοϋ πρέπει νά άποφεύγωμε τή χρήσι τοϋ καταφατικοϋ εις βάρος τοϋ άποφατικοϋ στοιχείου και τήν προσπάθεια πλήρους λογικής έξιχνιάσεως τοϋ άπροσίτου στην άνθρωπίνη διάνοια θείου μυστηρίου⁹ —, στον περισσότερο προσιτό στην άνθρωπίνη διερεύνησι άνθρωπολογικό τομέα πρέπει νά άποφεύγωμε νά αναλύωμε μονομερώς τήν έννοια τοϋ άνθρωπίνου «προσώπου» και με έξεζητημένες συσκοτίσεις νά τήν αντιδιαστέλλωμε όξέως προς τήν έννοια τοϋ «ατόμου», έφ' όσον τόσον ή έτυμολογία τής λέξεως «πρόσωπον»¹⁰ και οι σχετικές διατυπώσεις τής Άγίας Γραφής, όσον και ή όρθόδοξη θεολογικο-φιλοσοφική παράδοσις δέν ξεχωρίζουν άπολύτως τις δύο έννοιες, αλλά τις συσχετίζουν. "Έτσι

8. "Ένθ' άνωτ.

9. "Η Όρθόδοξη Έκκλησία θά έπρεπε επισήμως νά επιστήση τήν προσοχή των θεολόγων στις αντιπαράθεσις τους για τό ζήτημα τής Άγίας Τριάδος και νά ύποδείξη τήν όδó τής αντιμετωπίσεως τοϋ έρμηνευτικοϋ προβλήματος τής χρήσεως τής λέξεως «πρόσωπον» για κάθε μία από τις τρεις ύποστάσεις τοϋ ένός προσωπικοϋ Τριαδικοϋ Θεοϋ, δοθέντος ότι, όταν καθιερώθηκε ή χρήσι τής λέξεως «πρόσωπον», αυτή σήμαινε τήν μορφή, τήν πρόσοψι ή φυσιογνωμία ή τό προσωπείο, τή μάσκα τοϋ ήθοιοϋ, πού χαρακτηρίζει τόν ρόλο του. Σήμερα ή καθιερωμένη φιλοσοφική - περσοναλιστική έννοια τοϋ όρου σημαίνει τήν άτομική ένότητα τής συνειδήσεως τοϋ άτομικοϋ έλευθέρου λογικοϋ όντος. Έάν χρησιμοποιηθή με τέτοια σημασία στην Τριαδολογική Θεολογία, τότε τό δόγμα τής Άγίας Τριάδος θά ήταν δυνατό νά κατηγορηθή για παραδοχή Τριθεισμού!

10. "Ιδó ύποσημ. 9.

στην έννοια τοϋ άνθρωπίνου «προσώπου» συνυπονοείται ή έννοια τής ιδιαιτερότητος και άτομικότητος έκάστου άνθρώπου, πού ως άυτοτελές πνευματικό όν έχει άυτοσυνειδησία και έλευθερία προς άυτοπροαίρετη άυτοδιάθεσι¹¹. Τό άνθρωπινό «πρόσωπο» βλέπει τους άλλους και συγχρόνως βλέπεται άπό άυτούς, όπως έμφανίζεται σ' άυτούς. Τό «πρόσωπο» είναι ό καθρέπτης των άτομικών συναισθημάτων, πόθων, βουλητικων άποφάσεων και ενεργειών, πού μποροϋν νά έναρμονίζουν τόν ύγιά «κοινωνισμό» προς τόν «άτομισμό».

Ό πιστός μέσα στην κοινωνία τής Έκκλησίας ως ένα μέλος τοϋ μυστικοϋ σώματος τοϋ Χριστοϋ, είναι κατ' έξοχήν κοινωνικό όν, πού αγιάζεται μαζί με τους άλλους, προσεύχεται για τους άλλους και με τους άλλους προσέρχεται μαζί στην Θεία Κοινωνία, κοσμεΐται με έργα άγάπης και δικαιοσύνης και δρᾶ κοινωφελώς και πολιτιστικώς Άλλά μέσα στην κοινωνικότητα αυτή δέν χάνεται ό μοναδικός και άναντικατάστατος χαρακτήρ τοϋ άνθρωπίνου έγώ και τής συγκεκριμένης άνθρωπίνης ύπάρξεως. Ό καθένας έχει κληθή προσωπικώς με τό όνομά του στην εκκλησιαστική «κοινωνία των άγίων». Η πίστις δέν σημαίνει άπόδρασι στο γενικό, άνώνυμο και άπρόσωπο. Σε καμιά άλλη περίπτωσι ό άνθρωπος δέν είναι τόσον άυτός ό ίδιος ό έαυτός του, όσον είναι, όταν άυτός «ένώπιος ένωπίω» (Έξ. λγ', 11) στέκεται μπροστά στον Θεό και δέν μπορεΐ νά αντιπροσωπευθή άπό άλλον άνθρωπο. Η ζωντανή πίστις προφυλάσσει άπό τή σχηματοποίησι, τή μαζοποίησι και τόν κολλεκτιβισμό.

Ό Χριστιανισμός δέν περιφρονεί τόν ιδιαίτερο ψυχολογικό τύπο τοϋ άνθρώπου, ούτε άπαιτεί ένιαίο έξωτερικώς και ειδολογικώς χαρακτήρα. Δέν ίσοπεδώνει ως όδοστρωτήρας τις ψυχοσωματικές άτομικές διαφορές και τις ποικίλες έκφάνσεις τής άτομικότητος. Συμφώνως προς τις έκ-

11. "Επί τοϋ προκειμένου ύπενθυμίζεται συχνά ή παράδοσις, πού δημιουργήθηκε άπό τή διατύπωσι τοϋ Βοηθίου (Boethius, ε'-στ' αΐών): «Persona est naturae rationalis in diu id u a substantia».

Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΔΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 108
Διεκ. 25

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2525

Ἀθήνησι, τῆ 10-1-1992

Πρὸς

Τὸν ἱερόν κληρὸν καὶ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Τυρνάβου.

Εὐλαθέστατοι ἱερεῖς καὶ λοιποὶ ἀπαξάπαντες εὐ-
λογημένοι χριστιανοί, οἱ κατὰ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν
Λαρίσης καὶ Τυρνάβου, Χάρις εἴη ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ Κυ-
ρίου Παντοκράτορος.

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-
λάδος, κατὰ τὴν Συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 8ης τρέχοντος
μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ.ε., μετὰ τῆς δεούσης εὐθύνης με-
λετήσασα τὴν ἀφ' ἱκανοῦ δημιουργηθεῖσαν ἐν τῇ Ἱε-
ρᾷ Μητροπόλει Λαρίσης καὶ Τυρνάβου σοβαρὰν καὶ
ἐκρυθμὸν κατάστασιν καὶ εὐρισκομένην ἀφ' ἐνὸς μὲν
ἐνώπιον τοῦ ὄξυτάτου διχασμοῦ τοῦ φιλοχρίστου αὐτῆς
πληρώματος καὶ τῶν συνεπειῶν τούτου ὡς καὶ τῶν
ὑπαρκτῶν κινδύνων διὰ τὴν δημοσίαν τάξιν, καὶ ἀφ'
ἐτέρου ἐνώπιον τῆς ἐμμογγῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Θεο-
λόγου Πασχαλίδου ὅπως ἐπανέλθῃ αὐτοδικαίως, ἦτοι
ἄνευ οἰασθήποτε πράξεως τοῦ ἀρμοδίου ἐκκλησιαστι-
κοῦ ὄργανου, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας δη-
λονότι, εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Λαρίσης καὶ Τυρ-
νάβου, καὶ ἐκτιμῶσα ὅτι ἡ ἐν γένει κατάστασις τυγ-
γάνει ἐπικίνδυνος λίαν καὶ ἐκθέτει αὐτὸ τὸ κῦρος τῆς
Ἐκκλησίας, ὑφισταμένων οὕτω ἀντικειμενικῶν λόγων
καθιστῶντων ἀδύνατον τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων
τοῦ ὡς ἄνω Ἀρχιερέως ὡς Μητροπολίτου ἐν τῇ Ἱερᾷ
Μητροπόλει Λαρίσης καὶ Τυρνάβου, ἐν τῇ ἀνυστάκτι

Αὐτῆς μερίμνη ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως καὶ γαλήνης
τοῦ εὐσεβοῦς καὶ τεταλαιπωρημένου ποιμνίου αὐτῆς,
ἔθετο εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας τὸν Σεβασμιώ-
τατον κ. Θεολόγον Πασχαλίδην, ἐκήρυξε τὴν Ἱερὰν
Μητρόπολιν Λαρίσης καὶ Τυρνάβου ἐν χρεῖᾳ καὶ κατὰ
τὸν νόμον ὠρίσθη ἐν αὐτῇ Τοποτηρητῆς ὁ Σεβ. Μητρο-
πολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κλεό-
πας.

Ταῦτα ἀγγέλλουσα πᾶσιν ὑμῖν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προτρέπεται ὑμῖν εἰρη-
νεύειν καὶ ἐντέλλεται ὑμῖν ἵνα ἀποδεξάμενοι τὸν Σεβ.
Μητροπολίτην Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
κ. Κλεόπαν ὡς τὸν κανονικὸν καὶ νόμιμον Τοποτηρη-
τὴν τῆς χηρευούσης Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ
Τυρνάβου, πειθησθε καὶ ὑπέιχητε αὐτῷ, μνημονεύητε
δὲ οἱ κληρικοὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱε-
ραῖς τελεταῖς καὶ δεήσεσι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν
τάξιν, ἀπονέμητε δ' αὐτῷ πάντες ὡς πνευματικῶ ὑ-
μῶν πατρὶ πᾶσαν τιμὴν, ἀπέχοντες πάσης κοινωνίας
μεθ' ἐτέρου τινὸς Ἀρχιερέως ἀντικανονικῶς οἰκειο-
ποιουμένου τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ
Τυρνάβου, ἀπευθυνόμενοι τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸν Σεβ.
Τοποτηρητὴν ἢ τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀναπληρωτὴν διὰ
πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ὑπόθεσιν ὑμῶν. Σημειωθῆτω
δ' ἐπὶ τούτοις ὅτι τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Λαρίσης καὶ Τυρνάβου, προσωρινῶς καὶ μέχρις ἀπο-
καταστάσεως τῆς ἐπ' ἐσχάτων διασαλευθείσης ἐν αὐ-
τῇ κανονικῆς τάξεως θέλουσι λειτουργήσῃ εἰς τὸ ἐν

φράσεις τῶν λειτουργικῶν κειμένων τῆς
Ἐκκλησίας μας «ὁ τῶν ἀνθρώπων ἔκασ-
τος τὸς» θὰ κριθῆ ἰδιαίτερος ὡς ἀτομικότης
«καὶ λήψεται τὰ κατ' ἀξίαν τῶν πεπραγμέ-
νων». «Οὐαὶ ἕκαστῳ λοιπὸν τῷ μὴ
ἦτοιμασμένῳ». Ὡς ἀτομικότης θὰ κρι-
θῆ ὁ μονάζων ἢ ὁ ἱεράρχης ἢ ὁ πλούσιος

ἢ ὁ πένης ἢ ὁ πρέσβυς ἢ ὁ νέος ἢ ὁ δεσπότης
ἢ ἡ χήρα ἢ ἡ παρθένης¹².

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Ἄομότ. Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

12. Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ
ἰσχύοντος Τριφιδίου, ἐν Ἀθήναις 1958, σ. 151.

Λαρίση οἴκημα τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίων Τεσσαράκοντα.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου Σωτήρος ἡμῶν καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
- † Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
- † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ
- † Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- † Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ
- † Ὁ Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσῶν ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
- † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ΜΕΛΕΤΙΟΣ
- † Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἀγ. Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
- † Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης ΜΑΞΙΜΟΣ
- † Ὁ Μηθύμνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἐλευθεροπόλεως ΕΥΔΟΚΙΜΟΣ

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Καρπαθάκης

ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ ΤΥΠΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

τῆς Πέμπτης 9 Ἰανουαρίου 1992

Μὲ πρᾶξη τοῦ Μακ. Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ὁρίσθηκε Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης ὁ ἐκ τῶν ὁμόρων Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπας.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

τῆς Πέμπτης 9 Ἰανουαρίου 1992

Πρὸς τὴν Διαρκὴ Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως τοῦ κύρους τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας Λαρίσης ἔστειλε τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα (9-1-1992):

«Μακαριώτατε - Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Ἱεράρχες.

Ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως τοῦ κύρους τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας συνήλθε ἐκτάκτως σήμερα μετὰ τῆ χθεσινῆ ἀπόφαση τῆς ΔΙΣ γιὰ τὸ Μητροπολιτικὸ θέμα τῆς Λάρισας καὶ ἀπεφάσισε:

Νὰ ἐκφράσει πρὸς τὴ Μακαριότητά σας καὶ τοὺς Συνοδικοὺς Ἱεράρχες τὸ θαυμάσιο σεβασμὸ καὶ τὶς εὐχαριστίες τῆς γιὰ τὴν ἀπόφασή σας αὐτὴ ἢ ὅποια

εἴμαστε βέβαιοι πὼς θὰ ὀδηγήσει τὴν τοπικὴ μας Ἐκκλησία στὴν εἰρήνη καὶ τὴν ὁμαλότητα.

Μᾶς συνεκίνησε Μακαριώτατε ἰδιαίτερος ἡ πισότης καὶ ἡ ἀφοσίωσις τῶν Ἱεραρχῶν μας εἰς τὴν Ἐκκλησία, τοὺς κανόνες καὶ τὶς παραδόσεις τῆς, γι' αὐτὸ καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε.

Σὲ μίᾳ κρίσιμῃ ὥρᾳ γιὰ τὴν τοπικὴ μας Ἐκκλησία σταθήκατε ἀντάξιοι τῆς πνευματικῆς εὐθύνης καὶ ἐξουσίας ποὺ ἔχετε γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

Σᾶς διαβεβαιώνουμε πὼς θὰ ἐργασθοῦμε στὸ ἴδιο πνεῦμα ἀγάπης γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς γιὰ νὰ εἰρηνεύσει ἡ Ἐκκλησία μας.

Ἐπίσης εὐχαριστοῦμε θερμὰ τὸν Πρωθυπουργὸ καὶ Ὑπουργὸ Παιδείας ποὺ στὶς ἡμέρες τοὺς ἐλεύθερη καὶ ἀδέσμευτη ἡ Ἐκκλησία μας πῆρε τὶς ἀποφάσεις τῆς μέσα στὸ πνεῦμα τῶν Ἱερῶν κανόνων γιὰ νὰ λύσει τὰ θέματά τῆς. Μέσα σὲ τέτοιο ἄρμονικὸ ἐπίπεδο σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας πιστεύουμε Μακαριώτατε πὼς ἡ Ἐκκλησία θὰ βαδίσει τὸν δρόμο τῆς μεγάλῆς τῆς ἀποστολῆς.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

τῆς Παρασκευῆς 10 Ἰανουαρίου 1992

«Ἡ Διαρκὴ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασίν τῆς 10ης Ἰανουαρίου 1992 μετὰ λύπης βαθυτάτης διεξήλθεν τὰ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Λαρίσης καὶ Τυρνάθου θλιβερὰ γεγονότα. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος σκοποῦσα εἰς τὴν εἰρηνευσίαν καὶ γαλήνην τοῦ ποιμνίου τῆς ὡς ἄνω Ἱερᾶς Μητροπόλεως, μὲ ἀπόφασίν τῆς ἔθετο εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας τὸν Σεβ. Μητροπολίτην κ. Θεολόγον καὶ ἐκήρυξε τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Λαρίσης ἐν χρεῖᾳ καὶ ὀρίσθη ἐν αὐτῇ κανονικῶς καὶ νομίμως Τοποτηρητὴς αὐτῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κλεόπας, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ μνημονεῦται κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας καὶ τυγχάνει ὁ νόμιμος ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας. Κατόπιν τούτου ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Θεολόγου ἀήθης, παράνομος καὶ ἀντικανονικὴ κατάληψις τοῦ Ἐπισκοπείου τῆς Λαρίσης παραθιάζει πᾶσαν ἔννοιαν ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας καὶ ἀποτελεῖ ἀπροκάλυπτον καταφρόνησιν τῆς προϋσταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐπισύρει δὲ δι' αὐτὸν κανονικὰς συνεπείας. Οὕτως ἡ Ἐκκλησία ἐνήργησε τὰ κατ' αὐτὴν, διὰ δὲ τὴν τήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ κοινωνικῆς γαλήνης τὴν εὐθύνην φέρουν τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς Πολιτείας».

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Σύστασις τοῦ Σεβ. Κορίνθου

Ἀπαντώντας σὲ τηλεγράφημα ποὺ τοῦ ἔστειλε στὶς 10 Ἰανουαρίου ὁ Σεβ. κ. Θεολόγος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων τοῦ ἀπέστειλε τηλεγράφημα στὸ ὁποῖο τοῦ γράφει:

«Συνιστῶμεν ἀδελφικῶς συμμόρφωσιν στὶς ἀποφάσεις Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖον θὰ περισώσῃ περαιτέρω φήμην σας περὶ εὐλαθοῦς καὶ συνετοῦ ἀνθρώπου.

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων».

Τηλεγράφημα του Σεβ. Ίωαννίνων

Ο Σεβ. Μητροπολίτης Ίωαννίνων κ. Θεόκλητος απέστειλε προς τον Σεβ. κ. Θεολόγο το παρακάτω τηλεγράφημα:

«Περίλυπος ανέγνωσα τὸ στερούμενον ἐντελῶς ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας τηλεγράφημά σας καὶ σπεύδω ἀπαντητικῶς νὰ σᾶς γνωρίσω ὅτι προσωπικῶς πιστεύω ὅτι ἀπεσχίσατε ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦ Ἐπισκόπου προσήκει κατὰ κύριον λόγον ἢ ἐκκλησιαστικῆ εὐταξία, τὴν ὁποίαν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου διὰ πράξεων καὶ παραλείψεων σας σοβαρῶς τραυματίζετε. Τὸ παρὸν τηλεγράφημα ἀποτελεῖ ἀναγκαστικὴν ἀπάντησιν καὶ οὐχὶ ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν.

† Ο Ίωαννίνων Θεόκλητος».

τῆς Κυριακῆς 12 Ἰανουαρίου 1992

«Ἡ αὐτοδιοικουμένη καὶ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔλαθε γνῶσιν τῆς Κυβερνητικῆς δηλώσεως ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μόνη ἀρμοδία νὰ ἐπιλύῃ τὰ ἀνακύπτοντα ἐσωτερικὰ προβλήματα Αὐτῆς ἄνευ ἀναμειξέως τῆς Πολιτείας καὶ ἐκφράζει τὴν ἰκανοποίησίν Της.

Κατὰ χρέος ὑπενθυμίζεται εἰς τοὺς ἐπιδιώκοντας συνεχεῖς παρεμβάσεις τῆς Πολιτείας εἰς τὸ, καὶ συνταγματικῶς καταχωρωμένον, Αὐτοδιοίκητον τῆς Ἐκκλησίας ὅτι, ἐπικαλούμενοι τὸ Σύνταγμα, προσπαθοῦν τὴν παραθιάσιν του.

Προστίθεται ὅτι καὶ εἰς τὸ ἀνακύψαν ζήτημα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης, ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ θεομοθετημένου καὶ μόνου ἀρμοδίου Ὁργάνου τῆς, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πειθαρχοῦσα εἰς τοὺς Ἱ. Κανόνας καὶ τὸ Σύνταγμα, ὡς καὶ εἰς τὸν Νόμον περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου, ἔλαθε τὰς ἐπιβαλλομένας ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποφάσεις πρὸς διασφάλισιν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ταυτοχρόνως πρὸς εἰρήνευσιν τοῦ διχασμένου λαοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης, τὴν ὁποία δυναμιτίζει ἢ πραξικοπηματικῆ ἐνέργεια καταλήψεως τοῦ Ἐπισκοπείου ὑπὸ τοῦ ἐπιμόνως ἀρνούμενου νὰ πειθαρχήσῃ εἰς τὸν Εὐαγγελικὸν Νόμον καὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς θεομοθετημένης καὶ προϊσταμένης τούτου ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς Ἀρχιερέως».

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

τῆς Δευτέρας 13 Ἰανουαρίου 1992

«Ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ ἐξήντησε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Θεολόγος κατανοήσῃ τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ πειθαρχήσῃ εἰς τὴν προϊσταμένην του ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν καὶ ἀφοῦ καὶ τὴν ὑστάτην στιγμήν ἀνέμενεν αὐτὸν ὅπως ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν τῆς, τὸ παρελθὸν Σάββατον καὶ σήμερον ἀκόμη, ἔλαθε γνῶσιν κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς ἀπὸ 13.1.92 κατὰ πάντα ἀρνητικῆς ἀπάντησεώς του.

Διαπιστώσασα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὴν ἐμμονὴν τούτου εἰς μὴ συμμόρφωσιν πρὸς τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ τὴν καταφρόνησιν ταύτης ὡς προϊσταμένης του ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὤρισεν Ἀρχιερέα Ἀνακριτὴν πρὸς διεξαγωγὴν ἀνακρίσεων διὰ τὰ περαιτέρω.

Πρὸς τούτους, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποβλέπουσα εἰς τὴν εἰρήνευσιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης, τὸ ὁποῖον ταλαιπωρεῖται ἐπὶ τριετία, ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸ εἰρηνευτικὴν ἐγκύκλιον, ἢ ὁποία θὰ ἀναγνωσθῇ εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς τὴν Κυριακὴν».

Ἀνακριτῆς ὀρίσθηκε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Σέργιος.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Τ Η Λ Ε Γ Ρ Α Φ Η Μ Α

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
κ. Θεολόγον

Εἰς Λάρισα ν.

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱ.Σ.Κ.Ε. ἀφ' ἱκανοῦ χρόνου ἔχον διαπιστώσει διχασμὸν τοπικῆς Ἐκκλησίας Λαρίσης καὶ δυσχερὲς ἀδιέξοδον ἐν τῇ διαποιμάνσει Χριστεπωνύμου πληρώματος Αὐτῆς, εὐλόγως φρονεῖ ὅτι Ὑμετέρα ἀποχώρησις, ὡς ἤδη ἐγένετο μὲ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην κ. Δημήτριον καὶ ἐκλογὴ ἐν Αὐτῇ προσώπου κύρους θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀπαραίτητον γαλήνην ἱεροῦ κλήρου καὶ εὐσεβοῦς λαοῦ. Τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας δέον ὅπως πρυτανεύσῃ ὡς τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν ἐν τῇ καρδίᾳ Ὑμῶν. Διὰ τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος

Ὁ Πρόεδρος

Πρωτ. Ν. Αὐγερινόπουλος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Πρωτ. Δημ. Πλατῆς

Ἀνακοινωθὲν τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1992

«Κατόπιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἰωάν. Παλαιοκρασᾶ πρὸς τὰς Δ.Ο.Υ. Λαρίσης, μὲ τὴν ὁποίαν δέχεται ὡς μόνην νόμιμον ὑπογραφήν διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν κληρικῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Λαρίσης αὐτὴν τοῦ Σεβ. κ. Θεολόγου, ἐκφράζομεν τὴν ἀπορίαν πῶς ὁ κ. Ὑπουργὸς παρακάμπτει τὰς προσφάτους δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκειμάτων, συμφῶνως πρὸς τὰς ὁποίας τὸ θέμα τῆς Ἱ. Μ. Λαρίσης εἶναι καθαρῶς Ἐκκλησιαστικὸν καὶ μόνη ἀρμοδία νὰ ἀποφανθῇ ἢ Ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὸ ὄλον ζήτημα. Πῶς ἀποτολμᾷ ὁ κ. Ὑπουργὸς τοιαύτην ὠμὴν καὶ ἀπροκάλυπτον παρέμβασιν εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀγνωῶν τὴν ἀνωτάτην διοικητικὴν ἀρχὴν αὐτῆς; μάλιστα δὲ τὰς προσφάτους ἐπὶ τοῦ θέματος ἀποφάσεις τῆς; Καὶ μέχρι τῶρα ἡ Ἐκκλησία δὲν ἠθέλησε νὰ καταγγείλῃ τὰς ἐπεμβάσεις ταύτας τοῦ κ. Ὑπουργοῦ σεβομένη τὰς μέχρι τοῦδε καλὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀλλὰ ἔφθασε ἢ κατάλληλος ὦρα νὰ καταγγεληθῇ δημοσίως, διότι οὗτος εἶναι ὁ κυρίως

υπεύθυνος τῆς δημιουργηθείσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσφάτου ἀναταραχῆς μὲ τὴν ἐν μιᾷ νυκτὶ παρεισφύρασαν τροπολογίαν τοῦ Νόμου 1877)1990 (ἄρ. 12) ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ 1974 ἕως τοῦ 1990 εἶχε τακτοποιήσει συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱ. Κανόνας τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεώς της. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὀρίσει νόμιμον Τοποτηρητὴν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Λαρίσης, τοῦ ὁποῦ καὶ μόνον ἡ ὑπογραφή ἔχει ἐγκυρότητα καὶ ἰσχύον ἐναντι πάσης ἐκκλησιαστικῆς διοικητικῆς, δικαστικῆς καὶ ἐν γένει πολιτικῆς ἀρχῆς».

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΑΠΟΦΕΙΣ ΠΕΡΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ

Εἰς προηγουμένην Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτέθη τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τῶν ὑπὸ τοῦ Σ.τ.Ε. δικαιωθέντων Μητροπολιτῶν, ἐξέφρασα τὴν ἄποψιν «ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται» καὶ ἐν συνεχείᾳ, μετὰ ἐννεαμελοῦς Ἐπιτροπῆς, εἰσηγήθημεν σολομωντεῖους λύσεις τοποθετήσεως τῶν Μητροπολιτῶν τούτων. Καὶ δὲν ἐπετεύχθη μὲν τότε ἡ ἐφαρμογὴ τῶν λύσεων ἐκείνων, μολονότι κατὰ τὸ πλεῖστον ἔγιναν ἀμοιβαίως ἀποδεκταὶ ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν ἐνδιαφερομένων Ἱεραρχῶν, διότι προσέκρουσαν εἰς μερικὰς ἀντιρρήσεις, τόσον ἀπὸ μερῶν τῶν κατεχόντων, ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν διεκδικούντων τὰς ἐπιμάχους Μητροπόλεις. Καὶ ἡ Ἱεραρχία ἐκεῖνη διέκοψε τὰς ἐργασίας της, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἔργον της.

Ὁ γόρδιος δεσμός παρέμεινεν ἄλυτος. Καὶ διὰ τὴν λύσιν του ἔγιναν κινήσεις πρὸς δύο ἀντιθέτους κατευθύνσεις. Οἱ μὲν ἐπεκαλέσθησαν πάλιν τὸ Σ.τ.Ε., τινὲς δὲ μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἔσπευσαν νὰ θεωρήσουν «οἰκείας» τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐπαρχίας καὶ νὰ δημιουργήσουν τετελεσμένας καταστάσεις, κινήθentes μονομερῶς εἰς ἀνάληψιν τελετουργικῶν καθηκόντων εἰς αὐτὰς καὶ ἐπιχειρήσαντες καὶ συνοδικῶν καθηκόντων αὐτοδικαίαν ἀνάληψιν. Ὁ δὲ Μακ. Πρόεδρος τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Δ. Ἱ. Συνόδου ἐπεδίωξε τὴν νομοθετικὴν ρύθμισιν τοῦ ζητήματος.

Καὶ ὑπὸ τὸ κράτος μὲν τοῦ ἐκδοθέντος Νόμου 1951)91 ἀποκατεστάθησαν ἤδη τέσσαρες Ἱεράρχαι, κοινῇ συναινέσει παραμένον δὲ τρεῖς ἀκόμη ἐκτὸς τοῦ Σώματος τῆς Ἱεραρχίας, ἀναθέσαντες τὴν πᾶσαν ἐλπίδα των εἰς τὸ Σ.τ.Ε.

Ἀπ' ἀρχῆς φέρεται διαχωριζομένη τῶν ἄλλων ἡ περίπτωση τῆς Μητροπόλεως Λαρίσης. Κυρίως διότι,

ἐνδιαμέσως χηρεύσασα, ἐπληρώθη ἐκ δευτέρου, διὰ τρίτου προσώπου, ζῶντος τοῦ πρότερον διατελέσαντος Μητροπολίτου αὐτῆς κ. Θεολόγου.

Καὶ ὁ μὲν παρεμβληθεὶς Μητροπολίτης Λαρίσης Δημήτριος, κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ Ν. 1951)91, ἐτοποθετήθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Γουμένισσης-Πολυκάστρου (συναινετικῶς), ὁ δὲ Μητροπολίτης Θεολόγος ἐτηλεγράφησεν εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον ὅτι δὲν ἀποδέχεται οὐδεμίαν ἄλλην Μητρόπολιν, διὰ λόγους συνειδήσεως. Πέραν δὲ τούτου, λαβὼν ἀπόγραφον τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποφάσεως τοῦ Σ.τ.Ε., κοινοποιούμενον πρὸς ἐκτέλεσιν εἰς τὰς πολιτικὰς Ἀρχάς, ἀπαιτεῖ τὴν παράδοσιν εἰς αὐτὸν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου Λαρίσης καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ὡς κυρίαρχος Μητροπολίτης.

Αὐτὰ ὅμως εἶναι νέα ἤθη, ἐκκλησιαστικῶς ἀπαράδεκτα. Ἀλλοίμονον ἐὰν μὲ ἓνα ἀπόγραφον τοῦ Πολιτικῶν Δικαστηρίου μπορεῖ νὰ ἀνατρέπεται ἡ κειμένη ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις καὶ νὰ ἀγνοῆται ἡ Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅχι μέχρις ἐκεῖ. Ἡ κανονικὴ δομὴ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐπισκοποκεντρικὴ καὶ Συνοδική. Καὶ δὲν θὰ εἶναι ἀξίμιος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἢ ἐκ τοῦ Καίσαρος ἐξάρτησις τῆς θέσεως τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν αὐτῆς Ἱεραρχῶν.

Φοβοῦμαι διὰ τοῦτο, ὅτι, ἐὰν συνεχισθῇ ἡ τοιαύτη τακτικὴ τῶν —ἐλαχίστων εὐτυχῶς— ἀντιδικούντων πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν Ἀνωτάτην Συνοδικὴν Ἀρχὴν καὶ μὴ ἀποδιδόντων τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῷ Θεῷ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, θὰ ἀχθῶμεν εἰς ὀξείαν ἀντίθεσιν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Σ.τ.Ε. Καὶ δὲν νομίζομεν ὅτι θὰ εὐρεθῇ Ἱερὰ Σύνοδος (Διαρκῆς ἢ τῆς Ἱεραρχίας) διατεθειμένη νὰ ἀποδεχθῇ ἀποφάσεις πληττούσας τὰ ἐκκλησιολογικὰ θεμέλια, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτάς.

Εἰς τὴν συγκεκριμένην δὲ περίπτωσιν, ἐφ' ὅσον προτείνεται ἐναλλακτικὴ λύσις, συνδυάζουσα τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ «δικαιωθέντος» ὑπὸ τοῦ Σ.τ.Ε. Μητροπολίτου εἰς τὸ ὀργανικὸν Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας, μὲ τὴν τοποθέτησιν αὐτοῦ εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐπὶ τούτω συσταθεισῶν Ἱ. Μητροπόλεων, θὰ ἀπηύθυνα, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεως, ἀδελφικὴν ἔκκλησιν πρὸς τὸν κατὰ τὰ ἄλλα συμπαθῆ καὶ ἀγαπητόν μου Μητροπολίτην Θεολόγον, νὰ μὴ ἐπιμείνῃ νὰ ζητῇ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς Λάρισαν, ὅπου ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν εἶναι ἄμοιρος εὐθυνῶν διὰ τὰ μεσολαβήσαντα ἔκτροπα καὶ θεβηλώσεις ἱερῶν καὶ ὁσίων, ἀλλὰ νὰ τεθῇ εἰς τὴν

διάθεση τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἐπανενταχθῆ εἰς τὴν δύναμιν τῆς Ἱεραρχίας —εἰς ἑτέραν Μητρόπολιν— καὶ διέλθῃ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐργαζόμενος εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν θέλει νὰ τὸ πράξῃ, ἄς μὴ αἰτιᾶται τοὺς ὑπεραμυνομένους τῶν ἐκκλησιαστικῶν βάθρων τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἴδιος θὰ φέρῃ ἀκεραίαν τὴν εὐθύνην διὰ τὰ ἐπακόλουθα.

Ἡ πρότασις, ὅπως ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Μητροπολίτης τεθῆ εἰς τὴν διάθεση τῆς Ἐκκλησίας καὶ κηρυχθῆ ὁ θρόνος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἐν χηρεία, εἶναι ὁμολογουμένως ἐσχάτη λύσις. Καὶ ἡ ὑπερψήφισις αὐτῆς προβληματίζει ἡμᾶς. Πολὺ περισσότερον, ἐφ' ὅσον ἰσχύει ὁ λόγος ὅτι «ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται». Ἐξ ἄλλου ὅμως ὑπάρχον ἱκανὲς ἐνδείξεις καὶ μηνύματα ἐκ Λαρίσης, ὅτι δὲν ἐξασφαλίζεται ἡ εἰρήνευσις τῆς ἐκεῖ Τοπικῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν διοίκησιν αὐτῆς Μητροπολίτου μὴ κοινῶς ἀποδεκτοῦ καὶ διαμφισβητουμένου ὑπὸ μερίδος τοῦ ποιμνίου του, μικρᾶς ἢ μεγάλης, κατὰ τὰς ἐκατέρωθεν ἐκτιμήσεις, τῶν ὁποίων καὶ κατὰ μέσον ὄρον λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν, δὲν ἀγόμεθα εἰς ἐνθαρρυντικὴν πρόβλεψιν καθησυχίας τῶν πνευμάτων καὶ τερματισμοῦ τῆς ὑφισταμένης δξυότητος. Διὰ τοῦτο ἡ πρὸ ἡμῶν Δ.Ι.Σ. (τῆς 134ης Συνοδικῆς Περιόδου) «οἰκονομοῦσα τὰ πράγματα καὶ μετ' ἐπιφυλάξεων», «καὶ διὰ νὰ ἀποκλεισθῆ τὸ διοικητικὸν κενὸν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως» Λαρίσης, ἔλαβε μέτρα τινά, προσωρινῆς ἰσχύος (διορισμὸν Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου καὶ διοικητικοῦ Ἐξάρχου), τῶν ὁποίων τὴν ἀκύρωσιν ἀπήγγειλε πρόσφατος ἀπόφασις τοῦ Σ.τ.Ε. Τὴν ἀκύρωσιν ὅμως ταύτην κακῶς ἐξέλαβον οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι τοῦ Μητροπολίτου Θεολόγου, κραδαίνοντες ἀπόγραφον αὐτῆς καὶ ἀξιοῦντες τὴν διὰ τῆς Εἰσαγγελικῆς ἢ ἄλλης διοικητικῆς ἢ δικαστικῆς Ἀρχῆς ἐγκατάστασιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπίσκοπικὸν μέγαρον καὶ εἰς τὴν ἄνευ ἑτέρου παράδοσιν εἰς αὐτὸν τῆς διοικήσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐνῶ ἡ ἀπόφασις τοῦ οἰκείου Τμήματος τοῦ Σ.τ.Ε. οὐδὲν ἄλλο καταργεῖ εἰ μὴ τὴν ὡς ἄνω ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ. περὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου καὶ Ἐξάρχου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ Ὀλομέλεια τοῦ Σ.τ.Ε. (προφανῶς ὑπερκεμμένη τοῦ Τμήματος) εἰς παλαιότεραν συναφῆ ἀπόφασιν αὐτῆς (4113/1983) δέχεται ὡς «μέτρον ἐσωτερικῆς τάξεως τῆς Ἐκκλησίας... μὴ προσβαλλόμενον δι' αἰτήσεως ἀκυρώσεως» τὴν θέσιν Ἱεράρχου εἰς τὴν διάθεση τῆς Ἐκκλησίας δι' ἡτιολογημένους λόγους.

Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει, ἡ ἐκτέλεσις τῆς τελευταίας ἀποφάσεως (3337/1991) τοῦ Σ.τ.Ε., ὁμιλοῦσα

ἀπλῶς περὶ τοῦ Μητροπολίτου Θεολόγου ὡς «Μητροπολίτου ἐν ἐνεργείᾳ», θὰ ἦτο πλήρης καὶ διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν ἐν μιᾷ τῶν ἐπὶ τούτῳ συσταθειῶν διὰ τοῦ Ν. 1951)91 Ἱ. Μητροπόλεων, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἀπαιτεῖ τὸ μεῖζον ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐμπίπτει εἰς τὰ ζητήματα ἐσωτερικῆς τάξεως τῆς Ἐκκλησίας. Οὗτος δὲ ἔσπευσε νὰ ἀποποιηθῆ τὴν τοιαύτην λύσιν.

Ἐν ὄψει ὅμως τῆς, ἐπισειομένης καὶ μόνον, ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως (!) ἀποφάσεως τοῦ Σ.τ.Ε. —διὰ τοῦ Εἰσαγγελέως κ.λπ.— ἀγνοουμένων τῶν προσφορωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ρυθμίσεων πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ Μητροπολίτου Θεολόγου εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, δι' ἡμᾶς προέχει ἡ κατοχύρωσις τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, ὑπεράνω τῶν προσώπων. Καὶ μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ψηφίζομεν τὴν πρότασιν θέσεως αὐτοῦ εἰς τὴν διάθεση τῆς Ἐκκλησίας.

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
Ἀντιπρόεδρος τῆς Δ. Ι. Συνόδου

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Μητροπολίτου Πατρῶν

ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑ

Θ Ε Ο Μ Η Τ Ο Ρ Ι Κ Α Μ Η Ν Υ Μ Α Τ Α
ΤΟΜΟΣ Α'

Ἀκάθιστος Ὑμνος· Ἡ Ὁδὴ τῆς Θεοτόκου· Θεομητορικὸν Ἑορτολόγιον (Γενέσιον, Εἰσόδια, Ἐθαγγελισμός, Κοίμησις, Ἀπόδοσις, Σήναξις, Ὑπαπαντή, Ζωοδ. Πηγῆ, Ἁγία Σκέπη, Τιμία Ἑσθῆς, Ἁγία Ζώνη, Ἑορταὶ θανμάτων καὶ Εἰκόνων Τῆς).

Ἐνας ἀνεκτίμητος «πανδέκτης», πραγματικὸν θησαυρῖσμα κηρυγμάτων ἐποικοδομητικοῦ περιεχομένου, ποὺ ἀνταποκρίνεται στὶς λειτουργικὰς καὶ εορτολογικὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Σελίδες 516, δεχ. 800.

Γράφατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1 — 115 21 Ἀθήνα (τηλ. 722.8008).

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσάνου 2, Πλατ. Κλαυθμώνος, τηλ. 322.8637.

ἽΟρθόδοξος - Λουθηρανική Μικτή Ἐπιτροπή Διαλόγου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ*

(Μόσχα, 31 Μαΐου - 7 Ἰουνίου 1991)

ζ) Προφήται καὶ διανοούμενοι.

Ἡ δημιουργία εἶναι τελείως ἐξηρημένη ἀπὸ τὸν Θεόν, μολοντί δὲν ὑπάρχει ὁποιαδήποτε ὁμοιότης μεταξὺ τῶν. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι δὲν ὑπῆρξε καὶ δὲν ὑπάρχει ὁποιαδήποτε διαφορὰ μεταξὺ πεπαιδευμένου καὶ ἀπαιδευτοῦ, ὅταν καὶ οἱ δύο βαδίζουν τὴν ὁδὸν τῆς θεραπείας τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ δοξασιμοῦ, διὰ νὰ γίνουν ἀπόστολοι καὶ προφῆται. Ὑψηλότερα γνῶσις περὶ τῆς κτιστῆς πραγματικότητος δὲν παρέχει οὐδὲν ἰδιαιτέρον δικαίωμα ἐπάνω εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἀκτίστου. Οὔτε ἡ ἄγνοια διὰ τὴν κτιστὴν πραγματικότητα ἀποτελεῖ μειονέκτημα διὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς τὴν ὑψίστην, ὑπὲρ τὴν γνῶσιν, γνῶσιν τοῦ ἀκτίστου.

η) Προφήται καὶ Φραγκο-Λατίνοι Πάπαι.

Ἀπὸ τὰ πέντε Ρωμαϊκὰ Ἱατριαρχεῖα Πρεσβυτέρας Ρώμης, Νέας Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων οἱ Φράγκοι κατέλαβον, διὰ τῆς στρατιωτικῆς βίας, ἐκεῖνο τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης, ἀντικαθιστώντας τοὺς Ρωμαίους Πάπας μετὰ Τεύτονας κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος ἤρχισε τὸ 983 καὶ ἔληξε τὸ 1046. Οὕτως, ἐπεξέτεινον τὸν ἐλεγχὸν τῶν ἐπὶ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς μέχρις αὐτοῦ τοῦ Παπικοῦ Θρόνου ὡς μέρος τῶν σχεδίων τῶν διὰ παγκόσμιον κυριαρχίαν. Διὰ τὸ Ἰσλάμ ὁ Πάπας εἶναι ἀκόμη καὶ σήμερον Λατίνος καὶ Φράγκος καὶ οἱ ἰδιόκοί μας Πατριάρχαι Νέας Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων εἶναι Ρωμαῖοι.

Ἡ ἄγνοια τοῦ ποῖοι καὶ τί εἶναι οἱ προφῆται καὶ διατί κατέχουν τὴν δευτέραν θέσιν μετὰ τοὺς ἀποστόλους, ἐδημιούργησε τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον ἐπληρώθη μετὰ τὸ Φραγκο-Λατινικὸν ἀλάθητον τοῦ Πάπα.

θ) Προφήται καὶ Πατέρες.

Ὁ Γρηγόριος Νύσσης πληροφορεῖ τοὺς ἀναγνώστας του, ὅτι αἰρέσεις ἐμφανίζονται εἰς ἐκείνας τὰς

Ἐκκλησίας, ὅπου δὲν ὑπάρχουν προφῆται. Ὁ λόγος εἶναι, ὅτι οἱ ἡγέται τῶν προσπαθοῦν νὰ κοινωνήσουν μετὰ τὸν Θεὸν μέσω τῆς νοησιαρχίας καὶ τῆς περὶ Θεοῦ (ἀφρημένης) φαντασίας, ἀντὶ μέσω τοῦ φωτισμοῦ μετὰ τὸν Θεὸν μέσω τῆς νοησιαρχίας καὶ τῆς περὶ Θεοῦ σκέψεις του μετὰ τὸν Θεὸν εἶναι, ἐξ ἐπόψεως θρησκείας, εἰδωλολατρία καὶ ἐξ ἐπόψεως ἐπιστημονικῆς μεθόδου ἀγραμματισμῶν.

Περὶ ἀποστόλων καὶ προφητῶν ὁμιλεῖ ὁ Παῦλος ὅταν γράφῃ, «ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπὸ οὐδενὸς ἀνακρίνεται» (1 Κορ. 3:15). Διότι οὗτοι ἔφθασαν εἰς τὴν ἐν τῷ Χριστῷ θεοπτίαν γενόμενοι αὐτόπται μάρτυρες, ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου εἶχον σταυρώσει «τὸν Κύριον τῆς δόξης» (1 Κορ. 2:8). Αὐτὸν τὸν Κύριον τῆς δόξης, Μεγάλης Βουλῆς Ἄγγελον, τὸν ὄντα, Θεὸν Ἀβραάμ καὶ Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ Θεὸν Ἰακώβ, τὸν Παντοκράτορα, τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀκολουθοῦσαν Πέτρῳ (1 Κορ. 10:4), εἶδον οἱ προφῆτες πάντες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης⁸. Ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Βαπτιστῆς Ἰωάννης ἐν θεοπτίᾳ γενόμενος, εἶδεν ἐν σαρκὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης. Ἀσφαλῶς καὶ οἱ εἰς Αὐτὸν τυπικῶς πιστεύοντες Ἰουδαῖοι, «εἰ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν».

Πάντως εἰς τοὺς θεουμένους προσαρμόζει ὁ Παῦλος τὸ «ἂ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν οὐκ ἀνέβη, ὅσα ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, ἡμῖν ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ» (1 Κορ. 2:9-10) ὅτι «τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν» (1 Κορ. 8:8). Αὐτοὶ οἱ αὐτόπτες μάρτυρες θεοῦμενοι καὶ οἱ φωτισθέντες μαθηταὶ τῶν εἶναι αἱ μόναι αὐθενταὶ ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αὐτοὶ διατυπώνουν τοὺς ὅρους τῆς πίστεως ποὺ ὀδηγοῦν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ «ἔσω ἀνθρώπου» καὶ χρησιμεύουν ὡς σήματα κινδύνου νὰ ἀποφύγουν οἱ πιστοὶ τοὺς κομπογιαννίτες ποὺ ὑπόσχονται πολλὰ καὶ δὲν ἔχουν τίποτε νὰ προσφέρουν εἰς τὴν προετοιμασίαν διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῆς ἐν Χριστῷ δό-

8. Ἴδε βιβλιογραφίαν εἰς τὸ ἀνάτυπον τῆς παρουσίας Εἰσηγήσεως.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 18 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1 τεύχους.

ξης τοῦ Θεοῦ πού πάντες θά ἰδοῦν, εἴτε ὡς παράδεισον εἴτε ὡς κόλασιν.

ι) Ὁ Κύριος τῆς Δόξης καί αἱ Οἰκουμενικά Ἱερά Συνόδοι.

Διά τόν Χριστόν καί τοὺς ἀποστόλους ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη ἡ Καινὴ Διαθήκη. Τὰ εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου, Μάρκου καί Λουκᾶ συνετάγησαν ὡς ὁδηγοὶ εἰς τὴν κάθαρσιν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, δηλαδή τοῦ πνεύματός του (νοῦς) ἐν τῇ καρδίᾳ, καί τὰ πρῶτα στάδια τοῦ φωτισμοῦ πρὸ τοῦ Βαπτίσματος δι' ὕδατος. Εἰς αὐτὰ ὁ Χριστὸς ἀποκαλύπτεται ὡς ὁ ἐνσαρκωθεὶς Κύριος τῆς δόξης εἰς τὸ βάπτισμά του καί τὴν μεταμόρφωσίν του, ὅταν φανεροῦται ὡς ἡ κατὰ φύσιν πηγὴ τῆς ἀκτίστου δόξης, βασιλείας καί θεότητος τοῦ Πατρὸς. Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου συνετάγη διὰ τοὺς ἤδη βαπτισθέντας δι' ὕδατος ὡς ὁδηγὸς εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ Πνεύματος, δηλαδή τὸν φωτισμὸν καί τὴν προκοπὴν τῆς καρδίας (ιδίως Ἰωάν. 13:31-37) ἵνα διὰ τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης φθάσῃ εἰς τὸν δοξασμὸν (Ἰωάν. 17) διὰ τοῦ ὁποίου θεωρεῖ τὸν ἐν σαρκὶ Κύριον τῆς δόξης νὰ δοξάζεται ἐν τῷ Πατρὶ καί ὁ Πατὴρ ἐν Αὐτῷ διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ σταυροῦ (Ἰωάν. 13:31,18-21). Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν αὐτὸ τοῦ Ἰωάννου καλεῖται τὸ «πνευματικὸν εὐαγγέλιον»⁹.

Οἱ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, προφητῶν καί πατέρων μεμνημένοι εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε ἔμαθον περὶ ἐνσαρκώσεως, βαπτίσματος, μεταμορφώσεως, σταυρώσεως, ταφῆς, ἀναλήψεως, γλωσσῶν ὡσεὶ πυρὸς τὴν Πεντηκοστὴν ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἔγινε τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μὲ ἀπλὴ μελέτην τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τὴν ἐμελέτων ὡς μέρος ἀναπόσπαστον τῆς μύησεως εἰς τὴν κάθαρσιν καί τὸν φωτισμὸν τῆς καρδίας καί τὴν ἐτοιμασίαν διὰ τὸν δοξασμὸν τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γεννηθεὶς σαρκὶ ἐκ τῆς Θεοτόκου.

Ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ δοξασμοῦ τούτου τῶν ἀποστόλων καί προφητῶν ἐταύτιζε ἡ ἀρχαία ἐκκλησία τὸν Χριστόν μὲ τὸν Μεγάλῃς Βουλῆς Ἁγγελὸν καί τὴν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἔκτισε ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ἐδόξεσε τοὺς φίλους Του τοὺς προφήτας καί μέσῳ αὐτῶν ὡδήγησε τὸν περιούσιον λαόν του εἰς τὴν ἐνσάρκωσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κυρίου τῆς δόξης ἐκ τῆς Θεοτόκου ἵνα καταργήσῃ τὸ κράτος τοῦ Θανάτου

ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ματθ. 16:18). Παρ' ὅτι ἐδοξάσθησαν, ὁ «Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καί οἱ προφῆται» (Ἰωάν. 8:53). «... ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα» (Ἰωάν. 8:53). Διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἡ πρώτη ἀνάστασις τῆς ψυχῆς (Ἀποκ. 20:5) καί ἡ δευτέρα ἀνάστασις τοῦ σώματος (Ἀποκ. 20:6), ὅπως ἐπίσης ὑπάρχει πρῶτος θάνατος τῆς ψυχῆς (1 Τιμ. 5:6; Ἀποκ. 20:14) καί ὁ δεύτερος θάνατος τοῦ σώματος (Ἀποκ. 20:14).

Ἀκόμη καί οἱ ὑπὸ Οἰκουμενικῶν Συνόδων δικασθέντες αἰρετικοὶ Ἀριανοὶ καί Εὐνομιανοὶ ἐδέχοντο τὴν ταύτισιν αὐτῆν τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν Κύριον τῆς δόξης καί Μεγάλῃς Βουλῆς Ἁγγελὸν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς οὐσιαστικὸν μέρος τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως. Ἀλλὰ λόγῳ κοινῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν τῶν Παύλου Σαμοσατέως, Ἀριανῶν καί Νεστοριανῶν, πού περιέγραψα ἄλλοῦ¹⁰, ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ Ἁγγελὸς καί Κύριος τῆς δόξης εἶναι τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργημὰ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ πρὸ τοῦ χρόνου καί τῶν αἰώνων καί ὡς ἐκ τούτου οὐχὶ συν-αἰδιος καί ὁμοούσιος τῷ Θεῷ.

Μεταξὺ ἄλλων ἐχρησιμοποίησαν οἱ Ἀριανοὶ καί Εὐνομιανοὶ τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι ὁ Ἁγγελὸς τῆς δόξης ἐγένετο ὁρατὸς εἰς τοὺς προφήτας διὰ νὰ ἀποδείξουν, ὅτι εἶναι κτιστός. Ὁμοίαζε ἡ διδασκαλία των μὲ αὐτὴν τῶν Γνωστικῶν πού ἐταύτιζον τὸν ἐν λόγῳ Ἁγγελὸν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μὲ τὸν κατώτερον ὁρατὸν Θεόν, ἢ καί τὸν σατανᾶ, ὅστις δῆθεν ἀπὸ ἄγνοιαν τοῦ καλοῦ Θεοῦ ἔκτισε τὸν τάχα κακὸν τοῦτον ὑλικὸν κόσμον καί παρεπλάνησε μέσῳ τῆς σωματικῆς ὁράσεως τοὺς προφήτας τῶν Ἑβραίων.

Οἱ Ἀριανοὶ καί Εὐνομιανοὶ ἢ ἠγνόουν ἢ ἀπέριπτον τὴν ἀποκάλυψιν, ὅτι οἱ θεοῦμενοι εὐρίσκοντο ἐν θεοπτικῇ γενόμενοι κατὰ χάριν θεοὶ καί μόνον μέσῳ τοῦ Θεοῦ ἔβλεπον τὴν ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης πρὶν καί μετὰ τὴν ἐνσάρκωσίν Του ἄκτιστον βασιλείαν καί θεότητα τοῦ Θεοῦ. Ἐπρόσβαλον τὸ βασικὸν δόγμα τῆς παραδόσεως τῶν προφητῶν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν τοῖς φίλοις Του μόνον μέσῳ τοῦ ἀκτίστου Μεγάλῃς Βουλῆς Ἁγγέλου καί τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς Του ἀφοῦ ἐγένετο σὰρξ. Ἡ χάρις καί βασιλεία τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς δόξης, ἦν κοινωνεῖ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεώς Του εἰς τὰ μέλη τοῦ σώματος Του εἶναι ἄκτιστος. Ἡ διδασκαλία τῶν

9. Ἰω. Σ. Ρωμνίδου, «Justin Martyr and the Fourth Gospel», *The Greek Orth. Theol. Review*, IV, 2 (1958-59), 115-139.

10. Debate over Theodore of Momphestia's Christology, ἐν *Greek Orth. Theol. Review*, τόμ. VII, ἀρ. 2 (1959-60), σελ. 140-185.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄριθ. { Πρωτ. 328
Διεκπ. 111

Ἀθήνησι τῆ 24-1-1992

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἀρθρου 19 τοῦ Νόμου 590) 1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιεύομεν κατωτέρω «Προκαταρκτικὸν Πίνακα» κληρικῶν προταθέντων διὰ τὴν ἐγγραφὴν των εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατεῖαν Ἐκλογίμων καὶ ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα.

Συμφώνως πρὸς τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἀρθρου 20 τοῦ Ν. 590) 1977, κατὰ τῆς ἐγγραφῆς ὑποψηφίου τινὸς ἐκ τῶν κατωτέρω προτεινομένων, δύναται νὰ ἀσκηθῆ παρ' οἰουδήποτε κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ ἐνστάσις, ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ προτεινόμενος δὲν διαθέτει τὰ πρὸς Ἀρχιερατεῖαν οὐσιαστικὰ ἢ τυπικὰ προσόντα.

Ἡ ἐνστάσις αὕτη δύναται νὰ ὑποβληθῆ εἴτε πρὸς τὸν οἰκείον Μητροπολίτην εἴτε πρὸς τὴν Ἀρχιεραμματατεῖαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ περαιτέρω.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ
1.	Ἀρχιμ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΟΣ Ἐμμανουήλ	Μογεμβασίας καὶ Σπάρτης
2.	» ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Νεκτάριος	Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
3.	» ΚΟΤΣΟΜΥΤΗΣ Κλήμης	Θηβῶν καὶ Λεβαδείας
4.	» ΜΑΪΔΗΝΗΣ Χρυσόστομος	Ἱερισσοῦ, Ἀγ. Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου
5.	» ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ Στέφανος	Καισαριανῆς
6.	» ΜΟΣΧΟΣ Ἰγνάτιος	Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
7.	» ΠΑΣΒΑΝΤΗΣ Ἀντώνιος	Ἑλασσῶνος
8.	» ΣΙΦΝΑΙΟΣ Διονύσιος	Καισαριανῆς
9.	» ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗΣ Σερραφείμ	Ἰδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης
10.	» ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Χρυσόστομος	Χαλκίδος
		Ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
		Ὁ Ἀρχιεραμματατεῶν
		Ἀρχιμ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΚΑΡΠΑΘΑΚΗΣ

Φράγκο - Λατίνων, ὅτι ἡ χάρις ἦν κοινωεῖ ἢ ἀνθρωπίνῃ φύσει τοῦ Χριστοῦ εἶναι κτιστὴ οὐδεμίαν θέσιν ἔχει εἰς τὴν παράδοσιν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ὁ λόγος διατὶ αἱ θεοφάνειαι τοῦ Λόγου εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὰ δοκίμια τῆς ἱστορίας τῶν δογμάτων καὶ τῆς δογματικῆς τῶν Λατίνων καὶ Προτεσταντῶν, ὡς καὶ ἀπὸ αὐτὰ τῶν Ὁρθοδόξων ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ Νεο - Ἑλληνισμοῦ, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ὁ Αὐγουστίνος ἀπέρριψε τὴν ἀποστολικὴν καὶ πατερικὴν αὐτὴν παράδοσιν. Ἡ παρερμηνεία τοῦ Αὐγουστίνου περὶ τῶν Θεοφανειῶν ἀποτελέσει τὴν μόνην παράδοσιν τῶν

Φράγκων, διότι οὐσιαστικῶς μόνον αὐτὸν ἐγνώριζον κάπως καλῶς μέχρι τὸν 11ον αἰῶνα. Τὰ σπάνια δοκίμια ποὺ ἀναφέρουν τὴν ἀρχαίαν αὐτὴν παράδοσιν ἰσχυρίζονται ὅτι ἐγκατελείφθη ὡς θέσις ποὺ ἠνύοι τοὺς Ἀριανούς. Ἀντιθέτως ἡ παράδοσις αὐτὴ συνέχισε νὰ ἀποτελῆ τὴν οὐσίαν τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως ποὺ διαποτίζει τὴν τελετουργικὴν καὶ εἰκονοφραγικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΝΙΔΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Παν(μίου Θεσ)νίκης

Η ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ 12 ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕΣ ΛΟΓΩΝ, ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΝ *

Πέρα από όλα τὰ ἄλλα θὰ εἶχαμε νὰ ἐπισημάνουμε κατὰ πρῶτον, ὅτι ἐκεῖνο πού κάνει ἰδιαίτερη ἐντύπωση εἶναι ἡ ἀυστηρότητα τοῦ 10' καν. τῆς Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος ὀρίζει: «εἰ δὲ ἄλλως παρὰ τὰ ὠρισμένα γίνοντο, μηδὲν ἰσχύειν τὴν χειροτονίαν». Αὐτὴ τὴ φράση ὁ ἔγκριτος βυζαντινὸς ἐριμνηστὴς Ζωναρᾶς τὴν ἀποδίδει ὡς ἑξῆς: «εἰ δὲ μὴ οὕτω γένηται, ἀνίσχυρον εἶναι τὴν χειροτονίαν» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Γ', σελ. 161). Καὶ ὁ Βαλσαμὸν ἐπίσης παρατηρεῖ: «τὴν γενομένην ψῆφον παρὰ τὰ ἐνταῦθα διωρισμένα ἀνίσχυρον εἶναι» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Γ', σελ. 161). Καὶ ὁ Ἅγιος Νικοδήμος, ὅπως εἶδαμε, λέει: «Ἐὰν κατ' ἄλλον τρόπον γένη ἡ χειροτονία, νὰ μὴν ἔχει καμμίαν ἰσχύν, ἦτοι νὰ ἀκυροῦται».

Παρὰ τὴν προφανῆ ὅμως ἀυστηρότητα τοῦ κανόνα δὲν φαίνεται αὐτὸς νὰ μιλάει γιὰ παραπτώμα τοῦ χειροτονηθέντα. Δὲν φαίνεται, λοιπόν, οἱ κανόνες νὰ ἐνοχοποιῶν τοὺς ἐκλεγέντες ἐπίσκοπους καὶ γι' αὐτὸ προφανῶς δὲν τοὺς καλοῦν καὶ σὲ ἀπολογία, ἀλλὰ προχωροῦν σὲ ἐνέργειες. Ἄλλως τε τίθεται εὐλόγως τὸ ἐρώτημα: Γιατί νὰ τοὺς καλέσουν σὲ ἀπολογία; Νὰ τοὺς ρωτήσουν τί; Γιατί δεχθήκατε νὰ γίνετε ἐπίσκοποι; Ἀφοῦ λέει καὶ ἡ Γραφή: «εἰ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ» (Α' Τιμ. 3,1). Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν καὶ οἱ λστ' ἀποστολικὸς καὶ ιζ' Ἀντιοχείας κανόνες, οἱ ὁποῖοι ὀρίζουν ἀντιστοιχῶς τὰ ἑξῆς: «Εἰ τις χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος μὴ καταδέχοιτο τὴν λειτουργίαν, καὶ τὴν φροντίδα τοῦ λαοῦ, τὴν ἐχειρωθεῖσαν αὐτῷ, τοῦτον ἀφωρισμένον τυγχάνειν, ἕως ἂν καταδέξηται» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Β', σελ. 48). Καί: «Ἐἰ τις ἐπίσκοπος χειρωθεῖσαν ἐπισκόπου λαβὼν, καὶ ὀρισθεὶς προεστάναι λαοῦ, μὴ καταδέξοιτο τὴν λειτουργίαν, μηδὲ πείθοιτο ἀπιέναι εἰς τὴν ἐχειρωθεῖσαν αὐτῷ ἐκκλησίαν, τοῦτον εἶναι ἀκοινωνητον, ἕως τ' ἂν (=ἕως δτου) ἀναγκασθεὶς καταδέξοιτο, ἢ ὀρίσει τι περὶ αὐτοῦ ἡ τελεία σύνοδος τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἐπισκόπων» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Γ', σελ. 158).

Ἐπομένως νομίζουμε, ὅτι πολὺ ὀρθῶς ὁ κανόνας δὲν προβλέπει τὴν κλήση σὲ ἀπολογία ἐκείνων πού ἐκλέχτηκαν ἀπὸ ἀριστίνδην σύνοδο. Θὰ λέγαμε δὲν τὴ θεωρεῖ ἀπαραίτητη.

Σημείωση: Ἴσως ἀκόμη, δὲν προβλέπει τὴν κλήση σὲ ἀπολογία ὁ κανόνας, γιὰ νὰ μὴ ἀναγνωρίζεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἔστω ἐμμέσως καὶ ἡ γενομένη πράξη. Γιατί ἂν ὑποθέσουμε, ὅτι τὸ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο καλεῖ ἐγγράφως (ὅπως καὶ ἐπιβάλλεται κατὰ τὸν 10'/κζ' καν. τῆς Καρθαγένης) τὸν ἐκλεγέντα ἐπίσκοπο σὲ ἀπολογία, πῶς θὰ τὸν ἀποκαλέσει; μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρεσβυτέρου, ἀφοῦ θὰ ἔχει ἤδη γίνῃ ἡ χειρωθεσία σὲ ἐπίσκοπο, ἢ μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἐπισκόπου ἀφοῦ ἤδη εἶναι ὑπὸ «ἀκύρωση»; Καὶ ἂν τὸν καλέσει τελικῶς μὲ τὸν τίτλο τοῦ ἐπισκόπου, δὲν πραγματοποιεῖται ἔτσι μιὰ κάποια ἀναγνώριση; Κάτι τέτοιο ὑποδηλοῦται καὶ ἀπὸ τὸν α' κανόνα τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ὅπως καλλίτερα φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τοῦ Ἀγ. Νικοδήμου σὲ αὐτόν, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς: «Αὐτὰ σοῦ γράφω, διὰ τί εἰς τὰ γράμματα ὁποῦ ἔστειλες τόσον εἰς ἐμένα, ὅσον καὶ εἰς τὸν συνάδελφόν μας Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλον, σὺ μὲν ὀνομάζεις ἐπίσκοπον τὸν εὐλαβέστατον Πέτρον, αὐτὸς δὲ ἐξ ἐναντίας, ἐρχόμενος εἰς ἡμᾶς, κλαίει καὶ ὀδύρεται λέγων, ὅτι ἀδίκως καὶ παραλόγως ἐξώσθη παρὰ σοῦ ἀπὸ τὴν δοθεισαν Ἐπισκοπὴν του' ἦτο δὲ πρόπον ἢ νὰ ἔχη καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ τὸ πρᾶγμα, ἦτοι τὴν Ἐπισκοπὴν, ἢ ἂν δὲν ἦτο ἄξιος νὰ ἔχη τὴν Ἐπισκοπὴν καὶ τὴν Ἀρχιερωσύνην, οὐδὲ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐπισκόπου νὰ τιμᾶται, καθὼς δηλ. ἐσὺ τὸν ὀνομάζεις. Ὁ γὰρ Ἐπίσκοπος, Ἐπισκοπῆς λέγεται καὶ εἶναι Ἐπίσκοπος... μὲ τὸ νὰ ἦναι τὰ δῦο ταῦτα ὀνόματα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς ἔνα μὲ τὸ ἄλλο συνδεδεμένα καὶ σχετικά. Εἰ δὲ καὶ ἴσως ἤθελε σοῦ φανῆ σκληρὸν καὶ ἀφιλάδελφον τοῦτ' ὅπου λέγω, τὸ νὰ μὴ λέγεται δηλονότι Ἐπίσκοπος, ἂν δὲν ἔχει καὶ τὴν Ἐπισκοπὴν, ὅμως τῇ ἀληθείᾳ δὲν εἶναι σκληρὸν» («Πηδάλιον», σελ. 688).

Περαιτέρω θὰ λέγαμε, ὅτι οἱ κανόνες αὐτοὶ ἀκολουθοῦν αὐτὴν τὴν τακτικὴν, γιατί φαίνεται, ὅτι στὴν προκειμένη περίπτωση δὲν θέλουν νὰ ἐνοχοποιήσουν ἢ νὰ τιμωρήσουν τόσο τὸν ἐκλεγέντα, ἀλλὰ μᾶλλον θέλουν νὰ παιδαγωγήσουν, νὰ συνετίσουν καὶ νὰ σωφρονήσουν τοὺς ἐκλέκτορες. Τοῦτο φαίνεται ἐναργέστερον ἀπὸ τὸν στ' κανόνα τῆς Δ' Οἴκου. Συνόδου καὶ τὶς σχετικὲς ἐρμηνεῖες τῶν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 20 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1 τεύχους.

μεγάλων κανονολόγων σ' αὐτόν. Σχετικῶς ὁ στ' καν. τῆς Δ' Οἴκουμ. Συνόδου λέει: «Μηδένα ἀπολελυμένως χειροτονεῖσθαι, μήτε πρεσβύτερον, μήτε διάκονον, μήτε ὄλως τινὰ τῶν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ τάγματι· εἰ μὴ εἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ πόλεως, ἢ κόμης, ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ, ὁ χειροτονούμενος ἐπικηρύττειτο. Τοὺς δὲ ἀπολύτως χειροτονοούμενους, ὥρισεν ἡ Ἁγία Σύνοδος, ἄκυρον ἔχειν τὴν τοιαύτην χειροθεσίαν, καὶ μηδαμοῦ δύνασθαι ἐνεργεῖν, ἐφ' ὕβρει τοῦ χειροτονήσαντος» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Β', σελ. 230). Καὶ ὁ ἔγκριτος Ζωναρᾶς στὴν ἐρμηνεία του λέει: «Ὅντως γὰρ ὕβρις ἦν ἐκείνου, τὸ τὸν ὑπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντα ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ ἐνέργειαν παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος αὐτὸν ἀρχιερέως, καὶ ὡς μὴ χειροτονηθέντα λογίζεσθαι» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Β', σελ. 231). Ὁ δὲ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης σημειώνει πρὸς ἐμφαντικά: «Ὅσοι δὲ ἀορίστως χειροτονηθοῦν, ὥρισεν ἡ Ἁγία Σύνοδος νὰ ἔχουν ἄκυρον τὴν χειροτονίαν, καὶ εἰς κανένα τόπον νὰ μὴ δύνανται νὰ τὴν ἐνεργοῦν, διὰ τὴν ἀτιμίαν ἐκ τῆς ἀνενεργησίας ταύτης ὁ παρὰ Κανόνας ταύτην δοῦς Ἀρχιερέυς, καὶ ἐκ τῆς ἀτιμίας ταύτης νὰ σωφρονισθῆ, καὶ ἄλλοτε μὴ ποιήσῃ τοῦτο» («Πηδάλιον», σελ. 190).

Ἐπομένως καὶ σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση δὲν φαίνεται νὰ ἐκαλοῦντο σὲ ἀπολογία, ὅσοι ἐχειροτονοῦντο ἀπολελυμένως, προκειμένου νὰ ἀκυρωθεῖ —φυσικὰ ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο— ἡ χειροτονία τους καὶ νὰ μείνῃ ἀνενέργητη. Τὸ τελευταῖο τοῦτο γινόταν πρὸς ἀτίμωσιν, σωφρονισμό καὶ διόρθωση τοῦ χειροτονήσαντος.

Τοῦ ἰδίου πνεύματος εἶναι καὶ ὁ ιστ' καν. τῆς Α' Οἴκουμ. Συνόδου, καὶ ὁ κ' καν. τῆς Δ' Οἴκουμ. Συνόδου. Ἀπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ διαπνέεται καὶ ὁ ιγ' καν. τῆς Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος διαλαμβάνει: «... Μηδένα ἐπίσκοπον τολμᾶν ἀφ' ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν μεταβαίνειν... Εἰ δὲ μηδενὸς καλοῦντος ἀπέλθοι ἀτάκτως ἐπὶ χειροθεσίᾳ τινῶν.. ἄκυρα μὲν τὰ ὑπ' αὐτοῦ πραττόμενα τυγχάνειν, καὶ αὐτὸν δὲ ὑπέχειν τῆς ἀταξίας αὐτοῦ, καὶ τῆς παραλόγου ἐπιχειρήσεως τὴν προσήκουσαν δίκην, καθηρημένον ἐντεῦθεν ἤδη ὑπὸ τῆς ἁγίας Συνόδου» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Γ', σελ. 150-151). Καὶ ὁ Ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης παρατηρεῖ: «Ὅσοι μὲν ἱεροπραξίαι ἤθελε γένουν ἀπὸ αὐτόν, νὰ ἦναι ἄκυροι, εἴτε χειροτονίαι, εἴτε ἄλλα, αὐτὸς δὲ εἰς παιδείαν τῆς ἀταξίας του νὰ καθαιρῆται» («Πηδάλιον», σελ. 414).

Στὸ ἴδιο συμπέρασμα καταλήγουμε καὶ ἀπὸ τὴν περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποία ἕνας ἐπίσκοπος χειροτονεῖ σὲ κληρικὸ πρόσωπο ποῦ ἀνήκει σὲ ἄλλη ἐπισκοπή. Καὶ τότε ἡ χειροτονία («κατάστασις») αὐτὴ ὁ κανὼνας θέλει νὰ καθίσταται «ἄκυρος» καὶ «ἀδέβαιος» γὰρ νὰ ἐλέγχεται περὶ τούτου καὶ νὰ διορθώνεται ὁ χειροτονήσας. Ἔτσι ὁ ιε' καν. τῆς Σαρδικῆς ὁρίζει: «Καὶ τοῦτο πάντες ὁρίσωμεν: ἵνα, εἴ τις ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέρας παροικίας βουλευθῆ ἄλλότριον ὑπηρέτην, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, εἰς τινα βαθμὸν καταστήσῃ, ἄκυρος καὶ ἀδέβαιος ἡ κατάστασις ἢ τοιαύτη νομίζοιτο. Εἴ τινες δ' ἂν τοῦτο ἑαυτοῖς ἐπιτρέψαιεν, παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ συνεπισκόπων ἡμῶν καὶ ὑπομινησκεισθαι καὶ διορθοῦσθαι ὀφείλουσιν. Ἄπαντες εἰρήκασι: Καὶ οὗτος ὁ ὄρος ἔσται ἀσάλευτος» (Ράλλη - Ποτλῆ, τόμ. Γ', σελ. 271). Καὶ ὁ Ἅγιος Νικόδημος στὴν ἐρμηνεία του λέει: «Ὅριζι ὁ παρὼν κανὼν ὅτι, ἀνίσως κανένας Ἐπίσκοπος λάβῃ κληρικὸν ἀπὸ ἄλλην ἐπαρχίαν, χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ Ἐπισκόπου του, καὶ χειροτονήσῃ αὐτὸν εἰς τινα ἱερατικὸν βαθμὸν, ἄκυρος μὲν νὰ ἦναι ἢ τοιαύτη χειροτονία, ὁ δὲ τοῦτον χειροτονήσας νὰ ἐλέγχεται περὶ τούτου, καὶ νὰ διορθώνεται ἀπὸ τοὺς ἄλλους συνεπισκόπους» («Πηδάλιον», σελ. 458).

Ἐπομένως καὶ ἀπὸ τὸν κανόνα αὐτόν, ὁ ὁποῖος μάλιστα εὐρίσκεται ἀμέσως μετὰ τὸν ιδ' καν. τῆς Σαρδικῆς, ὁ ὁποῖος, ὅπως εἶδαμε, περιέχει τὴ γενικὴ ἀρχὴ σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία «οὐ γὰρ χρὴ μὴ ὑπέχειν τὰς ἀκοὰς τοῖς ἀξιοῦσι», συμπεραίνουμε, ὅτι ὑπάρχουν καὶ εἰδικὲς περιπτώσεις, κατὰ τὶς ὁποῖες δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προηγηθεῖ ἀπολογία προκειμένου νὰ ἀκυρωθεῖ (πάντα βεβαίως ἀπὸ τὸ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο) μιὰ χειροτονία καὶ νὰ καταστῆ ἀνενέργητη.

Τὸ ἴδιο ἄρα, φαίνεται ἰσχύει καὶ στὴν περίπτωση τῶν ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται ἀπὸ μία μὴ κανονικὴ (π.χ. ἀριστίνδην) Σύνοδο. Ὁ Ἅγ. Νικόδημος λέγει: «Ἐκεῖνο, ὅπου οἱ κανόνες φανερώς οὐ γράφουσι, τοῦτο ἐκ τῶν ὁμοίων τῶν ἐν τοῖς κανόσι γεγραμμένων, πρέπει νὰ κρίνεται καὶ νὰ συμπεραίνεται» («Πηδάλιον», σελ. 10'). Δὲν εἶναι, λοιπόν, ἀπαραίτητο νὰ προηγηθεῖ ἀπολογία αὐτῶν, προκειμένου νὰ κηρυχθεῖ ἄκυρη ἢ ἐκλογή τους, ἢ ὁποία ἔγινε ἀπὸ μία τέτοια ἀντικανονικὴ Σύνοδο. Δὲν φταῖνε αὐτοὶ τόσο, ὅσο οἱ ἐκλέξαντες αὐτούς.

Καὶ ἰσχύουν αὐτά, γιατί μιὰ τέτοια ἐνέργεια δὲν εἶναι ἕνα ἀπλό, ἀτομικὸ —προσωπικὸ ἢ καὶ ἰδιωτικὸ— κρυφὸ παράπτωμα, ἀλλὰ εἶναι κοινὸ, εἶναι ὁμαδικὸ καὶ δημόσιο καὶ φανερό. Εἶναι μίαν ἀνα-

τροπή τῆς κανονικῆς τάξεως τῆς Ἐκκλησίας, μία κατάλυση τοῦ Συνοδικοῦ καὶ ἱεραρχικοῦ πολιτεύματος αὐτῆς.

Καὶ γι' αὐτὸ δὲν θεωροῦνται ἔνοχοι τόσο οἱ τοιουτοτρόπως ἐκλεγόμενοι, ἀλλὰ —κυρίως— εἶναι οἱ ἐκλέκτορες καὶ ὅσοι κοινωνοῦν μὲ αὐτοὺς καὶ ὅσοι ὑποστηρίζουν αὐτά. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν χρειάζεται ἀπολογία τῶν τοιουτοτρόπως ἐκλεγόμενων, ἀλλὰ μετάνοια ὄλων καὶ ἐπείγουσα ἀπὸ κοινοῦ θεραπεία τοῦ πράγματος, εἴτε κατ' ἀκρίβεια, εἴτε κατ' οἰκονομία, καὶ ἐπάνοδος στὴν κανονικὴ τάξη.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, νομίζουμε, καθίσταται σαφές, ὅτι ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ἀπαιτεῖται ἀκρόαση —καὶ ἀπολογία— τοῦ κατηγορουμένου καὶ κρινομένου προσώπου (κληρικοῦ) καὶ αὐτὸς προφανῶς εἶναι ὁ γενικὸς κανόνας. Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ περιπτώσεις, πού δὲν εἶναι ἀπαραίτητο οὔτε ἐπιβεβλημένο νὰ προηγηθεῖ ἀκρόαση καὶ ἀπολογία, προκειμένου ἡ Ἐκκλησία νὰ διορθώσει ὠρισμένες παραβάσεις, πού ἀναφέρονται στὴν ἀνατροπὴ τοῦ πολιτεύματός της.

Σημείωση 1.

Ἐξ ἄλλου οἱ περιπτώσεις αὐτὲς μπορεῖ νὰ παραβληθοῦν μὲ τίς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού ἡ Πολιτεία λαμβάνει ὠρισμένα «διοικητικὰ μέτρα», προβαίνει σὲ ὠρισμένες διοικητικὲς ἐνέργειες, οἱ ὁποῖες ἀποφασίζονται βάσει ὠρισμένων ἀντικειμενικῶν δεδομένων καὶ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τυχοῦσα ὑπαίτιο συμπεριφορὰ τοῦ διοικουμένου ὑπαλλήλου, ἀρκεῖ αὐτὰ νὰ ἀποβλέπουν in abstracto στὴν προστασία τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος τῆς Πολιτείας, τοῦ δημοσίου συμφέροντος.

Μήπως κάτι τέτοιο δὲν προεβλήθη καὶ ἀπὸ μέρους (ἐκπροσώπων) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σὲ «Ἐκτακτὸ Ἐκδοσὴ» τοῦ ἐπισήμου της περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», ὅταν ἔλεγε: «... ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μακαριωτάτου κ. Σεραφεῖμ ἐκινήθη μὲ τὸ ὄχημα τῶν ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ 7)1974 Συντακτικῶν πράξεων, προκειμένου νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὸ κακὸν παρελθόν καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς δεινῶς τρωθεῖσαν κανονικὴν τάξιν... Ἐκινήθη ἡ διαδικασία τοῦ ὑπερτάτου Νόμου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τίς ἐστὶν οὗτος;... «Ὁ ὑπερτάτος νόμος, ὁ ὁποῖος δέον νὰ καθοδηγῇ πάσας τὰς ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ λαοῦ». «Salus populi suprema lex esto». Καὶ συνεχίζει κατωτέρω: «Ἡ Ἐκκλησία, προνοοῦσα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν πιστῶν, χρωμένῃ δὲ αὐτῶ τῷ ὑπερτάτῳ νόμῳ, ἤχθη εἰς τὴν παραδοχὴν

τῆς ὑπ' ἀριθμ. 7)1974 Συντακτικῆς πράξεως» (Ἡ ἀλήθεια διὰ τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα», στὴν «Ἐκκλησία», τόμ. ΝΑ' (1974), σελ. 404-405). Πρὸβλ. καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 4113)1983 Ἀπόφαση τῆς Ὀλομέλειας τοῦ Σ.τ.Ε.

Σημείωση 2.

Ἀλλὰ καὶ γιὰ ἄλλον ἓνα ἀκόμη συναφῆ λόγο μπορεῖ νὰ τεθεῖ «ἐν ἀμφιβόλῳ τὸ ἀπαραίτητον» τῆς ἀκρόασης. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀκρόαση καὶ στὰ δυσμενῆ διοικητικὰ μέτρα τῆς Πολιτείας ἀπαιτεῖται, ὅταν θίγονται τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα καὶ συμφέροντα τοῦ ὑπαλλήλου. Στὴν περίπτωση ὅμως τῶν ἀρχ(ιερέων) τίθεται ὑπὸ ἀμφισβήτηση τὸ κατὰ πόσο μποροῦμε νὰ μιᾶμε ἀπὸ εὐαγγελικῆς βεβαίως καὶ χριστιανικῆς σκοπιᾶς γιὰ προσωπικὰ συμφέροντα καὶ δικαιώματα. Καὶ τοῦτο, γιατί ὁ κληρικός καθίσταται ὄχι γιὰ νὰ διακονηθεῖ, ἀλλὰ γιὰ νὰ διακονήσει (Ματθ. 20,28, Μάρκ. 10,45 κ.ἄ.) καὶ λαμβάνει ἐξουσία ὡς ὑπηρέτης Χριστοῦ καὶ οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ (Α' Κορ. 4,1), ὄχι γιὰ νὰ κατακυριεύσει τῶν πιστῶν καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται αὐτοὺς (Α' Πέτρ. 5, 2-3), ἀλλὰ γιὰ νὰ φροντίζει (Ἰω. 21,15-17) καὶ νὰ οἰκοδομεῖ αὐτοὺς (Β' Κορ. 10,8 καὶ 13,10).

Βάσει τῶν ἀνωτέρω εὐαγγελικῶν καὶ κανονικῶν δεδομένων μπορεῖ —καὶ πρέπει— καθένας νὰ κρίνει τίς σκέψεις του καὶ τὸ «σκεπτικὸ» του, τίς γνώμες του καὶ τίς γνωμοδοτήσεις του, τοὺς λόγους του, τίς «εἰσηγήσεις» του καὶ τοὺς νόμους του, τίς «πράξεις» του καὶ τίς ἀποφάσεις του. Τίς δικές του καὶ τῶν ἄλλων. Μὲ ἄλλα λόγια: Μπορεῖ νὰ κρίνει, ἂν αὐτὰ εἶναι σύμφωνα μὲ τὴν Ἁγία Γραφή καὶ μὲ τοὺς ἰ. κανόνες, ἂν εἶναι κανονικά, ἢ ἂν ἀντιθέτως εἶναι ἀντικανονικά, ἂν πάσχουν σὲ κανονικότητα. Ἴσως ἀκόμα ὀφείλουμε νὰ θέσουμε «εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους» καὶ τὸ ἐξῆς ἐρώτημα: Μήπως μὲ ὠρισμένες μας ἀποφάσεις καὶ πράξεις νομολογοῦμε πέρα τοῦ δέοντος, παρὰ τοὺς ἰ. κανόνες; Ἀκόμη παρὰ πέρα: Μήπως ἔτσι νομοθετοῦμε;

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΜΠΟΥΤΜΗΣ
Καθηγητῆς Παν)μίου Ἀθηνῶν

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

Η ΠΕΝΘΕΚΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΓΟ*

Πριν 1300 χρόνια, τὸ φθινόπωρο τοῦ 691¹, συνήλθε στὴν αἴθουσα «τοῦ Τρούλλου» τῶν ἀνακτόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως μία σύνοδος ποὺ εἶχε συγκαληθεῖ ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸ Β', γνωστὸ καὶ ὡς «Ρινότμητο», γιατί μετὰ ἀπὸ μία στάση περὶ τὰ τέλη τοῦ 695 ἐκθρονίστηκε καὶ ὑποβλήθηκε σὲ ἀκρωτηριασμὸ τῆς μύτης. Ἐπανήλθε ὅμως μετὰ δέκα χρόνια στὸ θρόνο, ἔτσι ὥστε ἡ βασιλεία του διακρίνεται σὲ δύο φάσεις. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀναγορεύθηκε αὐτοκράτωρ σὲ ἡλικία 16 μόλις ἐτῶν, τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 685, τὴ συνόδο δὲ συνεκάλεσε ἕξι χρόνια ἀργότερα. Προηγουμένως ὅμως, τὸ 686, εἶχε συγκαλέσει καὶ ἄλλη σύνοδο μὲ εὐρεία συμμετοχὴ ἐκπροσώπων τῆς κρατικῆς διοικήσεως, γιὰ τὴ διασφάλιση τῆς γνησιότητος τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐκτῆς συνόδου τοῦ 680/681. Αὐτὸ μαρτυρεῖ τὸ ἔντονο ἐνδιαφέρον τοῦ νεαροῦ αὐτοκράτορα γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Τὸ ἐγγράφο τῆς συγκαλήσεως τῆς συνόδου, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενο τῆς σημερινῆς διαλέξεως, δὲν σώζεται. Ἀπὸ τὸν «προσφωνητικὸ λόγον»² πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὅμως, ποὺ προτάχθηκε τοῦ κειμένου τῶν κανόνων, εἶναι δυνατὸ νὰ συναχθοῦν ὀρισμένα συμπεράσματα γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἐγγράφου ἐκεῖνου.

Σκοπὸς τῆς συνόδου ἦταν ἡ ἠθικὴ ἐξύψωση τοῦ βίου τῶν χριστιανῶν, ποὺ ὑπὸ τὴν ἐπίδραση «τῶν τῆς κακίας θελῶν τοῦ ἀνθρώπου κατὸ νοῦ διὰ βόλον»³ εἶχε καταπέσει. Αἰτία ἦταν, ὅτι οἱ δύο προηγουμένως οἰκουμενικὲς σύνοδοι, δηλαδὴ ἡ Πέμπτη ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ Α' τὸ 553 καὶ

ἡ Ἐκτη ἐπὶ Κωνσταντίνου Δ' τὸ 680/681, εἶχαν παραλείψει νὰ ἐκδώσουν κανόνες (ὅπως οἱ προηγουμένως), «δι' ὧν ἀποστήσονται οἱ λαοὶ τῆς χείρονος καὶ ταπεινοτέρας διαγωγῆς»⁴. Μία εἰδικὴ ἐντολὴ τοῦ αὐτοκράτορα πρὸς τοὺς Πατέρες τῆς συνόδου, ὅπως ἐμμέσως συνάγεται ἀπὸ τὸ κείμενο τοῦ «προσφωνητικοῦ λόγου», ἦταν ἡ ἐκρίζωση εἰδωλολατρικῶν καὶ ἰουδαϊκῶν καταλοίπων ἀπὸ τὴ διδασκαλία καὶ τὴ λατρευτικὴ πρακτικὴ τῆς Ἐκκλησίας: «(...) εἴ τι λείψανον ἐλληνικῆς ἢ ἰουδαϊκῆς σκαιότητος τῶ τῆς ἀληθείας ὀρίμψι τῶ ἐγκραταμέμεικται, ἐκρίζης αὐτῆς ὡς ξιζάνιον ἀρθείη, καὶ καθαρὸν ἀποδείχθει τῆς ἐκκλησίας τὸ λήϊον»⁵.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω προκύπτει, ὅτι ἡ σύνοδος συγκαλήθηκε κατὰ δάση γιὰ νὰ συμπληρώσει τὸ νομοθετικὸ ἔργο τῆς Πέμπτης καὶ τῆς Ἐκτῆς συνόδου. Ἀπὸ αὐτὸ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα «Πενθέκτη σύνοδος». Παράλληλα ὀνομάζεται ἀπὸ τὸν τόπο τῶν ἐργασιῶν τῆς καὶ «σύνοδος ἐν Τρούλλῳ». Ἡ ὀνομασία «Πενθέκτη» δὲν τῆς δόθηκε ὅμως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς⁶, γιατί κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες μετὰ τὴ σύγκλησὴ τῆς θεωρήθηκε συνέχεια καὶ συμπλήρωση τῆς συνόδου τοῦ 680/681, γι' αὐτὸ καὶ στὶς βυζαντινὲς πηγὲς ἀπαντᾶ συχνὰ καὶ ὡς «Ἐκτη σύνοδος»⁷. Ἡ συνέχεια αὐτὴ τονίσθηκε —γιὰ λόγους ἰδεολογικoύς— ἀπὸ τὸν πατριάρχη Ταράσιο κατὰ τὴν Ἐβδόμη σύνοδο⁸. Ἄν λάβει κανεὶς ὑπόψη, ὅτι μεγάλος ἀριθμὸς μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν ἐκπροσωπήθηκε καὶ στὶς δύο συνέδους, καὶ μάλιστα σὲ 55 περι-

* Διάλεξη ποὺ ὁργανώθηκε τὴν 12η Νοεμβρίου 1991 στὴν Μεγάλῃ Αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἀπὸ τὸ —προεδρευόμενο ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος κ. Βαρθολομαίου— «Ἐκκλησιαστικὸ, Ἐπιστημονικὸ καὶ Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἰωάννου καὶ Ἐριέττης Γρηγοριάδου».

1. Γιὰ τὴν ἀκριβῆ χρονολόγησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς συνόδου βλ. τίς πρόσφατες μελέτες τῶν Παύλου Μενεβίσογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας καὶ Πάσης Σκανδιναβίας, Ἱστορικὴ εἰσαγωγή εἰς τοὺς κανόνας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Στοκχόλμη 1990, σ. 280 ἐπ., καὶ H. Ohme, Das Concilium Quinisextum und seine Bischofsliste. Studien zum Konstantinopeler Konzil von 692, Berlin - New York 1990, σ. 12.

2. Βλ. τὸ κείμενο τοῦ «προσφωνητικοῦ λόγου» στὸν P. P. Joannou, Discipline générale antique (Ile-IXe s.), [Pontificia Commissione per la redazione del Codice di diritto canonico orientale. Fonti, fasc. IX], τ. I, 1, Roma 1962, σ. 101-111.

3. Joannou, ὁ. π. σ. 103 στίχ. 11 καὶ 20.

4. Joannou, ὁ. π. σ. 108 στίχ. 3-5.

5. Joannou, ὁ. π. σ. 109 στίχ. 17 ἐπ.

6. Βλ. Παῦλον Σουηδίας, ὁ. π. σ. 283 ἐπ.

7. Αὐτὸ κατ' ἐξοχὴν συμβαίνει στὰ ἐρμηνευτικὰ ὑπομνήματα τῶν σχολιαστῶν τοῦ 12ου αἰῶνα. Βλ. ἐπίσης τὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα τοῦ Ἰωάννη Ζωναρᾶ καὶ τοῦ Θεοδώρου Βαλσαμῶνος στοὺς κανόνες τῆς συνόδου αὐτῆς ὑπὸ τὸν τίτλο «περὶ τῆς λεγομένης ἕκτης συνόδου», στοὺς Γ. Α. Πάλλη - Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων (ἐφεξῆς: P.-H.), τ. Β', Ἀθήνησι 1852, σ. 294. Πάντως ὁ Βαλσαμῶν ἀρκετὰ συχνὰ χρησιμοποιεῖ καὶ τὴν ὀνομασίαν «Πενθέκτη». Βλ. P.-H. τ. Β' σ. 300 στίχ. 20, τ. Δ' σ. 543 στίχ. 14, σ. 554 στίχ. 25.

8. J. D. Mansi, Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, τ. 13 σ. 41 CD.

πτώσεις ἀπὸ τὰ ἴδια πρόσωπα, μία μορφή συνέχειας δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ ἐκ προοιμίων⁹.

Ὡς πρὸς τὸ συνολικὸ ἀριθμὸ τῶν μελῶν τῆς συνόδου, οἱ μαρτυρίες τῶν πηγῶν δὲν συμφωνοῦν μεταξύ τους¹⁰. Οἱ νεότερες ὁμως ἔρευνες κατέληξαν στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ Πατέρες τῆς συνόδου ἦσαν στὴν πραγματικότητα 220, καὶ συγκεκριμένα 183 ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, 10 ἀπὸ τὸ Ἀνατολικὸ Ἰλλυρικόν, 1 ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας (ὁ πατριάρχης), 24 ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας καὶ 2 ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων¹¹. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ προκύπτουν ἀπὸ τοὺς πίνακες μὲ τίς ὑπογραφὰς τῶν συνοδικῶν, πὺ μὰζι μὲ τοὺς κανόνες (συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ «προσφωνητικοῦ λόγου») ἀποτελοῦν τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου. Πρακτικὰ τῶν συζητήσεων, ἀν τηρήθηκαν —πράγμα πὺ θεωρῶ μᾶλλον ἀπιθανόν¹²—, δὲν ἔχουν περισωθεῖ.

Τὸ νομοθετικὸ ἔργο τῆς συνόδου ὑπῆρξε τεράστιο καὶ περιλαμβάνει 102 κανόνες. Καμία ἄλλη οἰκουμηνικὴ σύνοδος, οὔτε καὶ τοπικὴ σύνοδος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας¹³ δὲν ἀνέπτυξε τέτοια δραστηριότητα. Καὶ αὐτὸ εἶναι πολὺ φυσικόν, ἐφόσον ἡ Πενθέκτη εἶχε νὰ καλύψει ἕνα κενὸ 240 ἐτῶν, ἀφ' ὅτου τὸ 451 ἐθέσπισε γιὰ τελευταία φορὰ κανόνες ἢ σύνοδος τῆς Χαλκηδόνος. Βεβαίως στὸ ἐνδιάμεσο διάστημα δὲν εἶχαν πάψει νὰ ἐκδίδονται κανόνες δικαίου γιὰ τὴν Ἐκκλησία. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἀσκοῦσαν ὁμως τὰ νομοθετικὰ ὄργανα τῆς πολιτείας, συγκεκριμένα ἡ θέσπιση αὐτῶν τῶν κανόνων δικαίου εἶχε συντελεσθεῖ μὲ αὐτοκρατορικές διατάξεις, καὶ ὄχι μὲ συναδικές ἀποφάσεις.

Ἀπὸ αὐτὸ πὺ εἶπα δὲν πρέπει νὰ ἐξαχθεῖ τὸ συμπέρασμα, ὅτι μὲ ὅλους τοὺς κανόνες τῆς Πενθέκτης εἰσάγεται τελείως νέο δίκαιο. Σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση, ὅτι ἐπαναλαμβάνεται ἀπλῶς τὸ περιεχόμενον παλαιότερων κανόνων. Ἄν εἶναι ἔτσι ἀκριβῶς τὰ πράγματα, θὰ τὸ δοῦμε πῶς κάτω. Πάντως σὲ μία μόνο περίπτωσι κανόνας τῆς συνόδου αὐτῆς ταυτίζεται ἀπολύτως μὲ κανόνα προγενέστερης

συνόδου, εἰδικότερα ὁ 78ος μὲ τὸν καν. 46 τῆς συνόδου τῆς Αἰσιδικείας. Συνηθέστερο εἶναι τὸ φαινόμενο, κανόνες τῆς Πενθέκτης νὰ ἐπαναλαμβάνουν (συνήθως χωρὶς εἰδικὴ μνεία), αὐτοῦσιο ἢ σχεδὸν αὐτοῦσιο, εἴτε ὀλόκληρο τὸ κείμενο ἀποστολικῶν κανόνων, κανόνων παλαιότερων συνόδων ἢ κανόνων τοῦ Μ. Βασιλείου (13 κανόνες), εἴτε ἀποσπάσματά τους (15 κανόνες)¹⁴. Ἡ παράθεση αὐτῆ ὁμως γίνεται γιὰ νὰ ἐπιβεβαιωθεῖ ἡ ρύθμιση, ἢ γιὰ νὰ συμπληρωθεῖ, ἢ γιὰ νὰ τροποποιηθεῖ, ἢ, τέλος, γιὰ νὰ καταργηθεῖ.

Ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τῆς ρυθμίσεως παρατηρήθηκε προσφῶς¹⁵, ὅτι δὲν ὑπάρχει τομέας τοῦ κοινωνικοῦ γενικότερα ἢ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ εἰδικότερα θίου, πὺ νὰ μὴν θίγεται στοὺς κανόνες τῆς Πενθέκτης συνόδου. Ἐπισημαίνεται ἀκόμη στὴ βιβλιογραφία, ὅτι οἱ κανόνες αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἄριστη πηγὴ γιὰ τὴ γνώση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατὰ τὸν 7ο αἰώνα¹⁶.

Οἱ 102 κανόνες τῆς συνόδου δὲν εἶναι διαρθρωμένοι συστηματικῶς, δηλαδὴ δὲν θρίσκονται σὲ ἄμεση γειτνίαση ὅσοι ρυθμίζουν θέματα συναφῆ. Ἔχει βεβαίως ὑποστηριχθεῖ ἡ ὑπαρξὴ ἐνός στοιχειώδους συστήματος στὴ σειρά τῶν κανόνων¹⁷, ἀλλὰ οἱ κατηγορίες αὐτὲς εἶναι τόσο μεγάλες καὶ τόσο γενικές, ὥστε δὲν ἀνταποκρίνονται στὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς συστηματικῆς δομῆς. Ἔχουν γίνε ἀκόμη προσπάθειες γιὰ τὴν ὁμαδοποίηση τῶν κανόνων¹⁸, ἀλλὰ τὸ ἔργο αὐτὸ δὲν εἶναι καθόλου εὔκολο, γιὰτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κανόνες εἶναι δυνατὸ, λόγω τοῦ περιεχομένου τους, νὰ ἐνταχθοῦν σὲ περισσότερες ἀπὸ μία ὁμάδες.

(Συνεχίζεται)

ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΤΡΩΙΑΝΟΣ
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

14. Πρβλ. τοὺς συγκριτικὸς πίνακες πὺ παραθέτει ὁ Παῦλος Σουηδίας, ὁ.π. σ. 294 ἐπ.

15. O h m e, ὁ.π. σ. 35.

16. H. G. Beck, Geschichte der orthodoxen Kirche im byzantinischen Reich, Göttingen 1980, σ. 63.

17. I. B. P i t r a, Iuris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta, τ. II, Roma 1868, σ. 84-97 καὶ O h m e, ὁ.π. σ. 37.

18. Βλ. Παῦλον Σουηδίας, ὁ.π. σ. 290 ἐπ.

9. O h m e, ὁ.π. σ. 316 ἐπ.

10. Βλ. Παῦλον Σουηδίας, ὁ.π. σ. 286 ἐπ.

11. O h m e, ὁ.π. σ. 321 ἐπ.

12. Ἡ τήρηση πρακτικῶν τῶν συζητήσεων, πέρα ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῶν ἀποφάσεων, δὲν συνηθίζεταν, ἀν ἡ σύνοδος δὲν ἀσκοῦσε δικαιοδοτικὲς ἀρμοδιότητες. Βλ. γιὰ τὴ διάκριση τῶν δύο τύπων πρακτικῶν E. C h r y s o s, Konzilsakten und Konzilsprotokolle vom 4. bis 7. Jh., Annuaire Historiae Conciliorum 15 (1983) 30-40.

13. Ἡ materies africana ἢ corpus canonum Ecclesiae Africanae, πὺ περιέχει περισσότερους κανόνες ἀπὸ ὅσους ἐξέδωσε ἡ Πενθέκτη, προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Πρόσφατα ἐκκυκλοφόρησε δίχρωμο τὸ

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

σὲ 12η ἔκδοσι, μὲ νέα στοιχειοθεσία, μεγαλύτερα καὶ πολὺ εὐανάγνωστα γράμματα καὶ χρυσόδετο.

Ἀπὸ τίς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ο ΣΥΡΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (1883-1961)

Τριακονταετής ἀμφιετηρίδα ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας αὐτοῦ (+ 8.6.1961 — 1991)

Τὴν 8ην Ἰουνίου λήξαντος ἔτους, συνεπληρώθη τριακονταετής ἀμφιετηρίδα ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος ἡμῶν, Μητροπολίτου Σύρου Φιλάρετου Ἰωαννίδη ἢ Παπαχριστοδοῦλου, τοῦ ἀπὸ Σικάγου.

Ἀποτίοντες φόρον τιμῆς διὰ τοῦ παρόντος, καθιέτομεν τὴν μαρτυρίαν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τῆς μνήμης τοῦ κλεινοῦ, μακαριστοῦ Ποιμενάρχου τῆς Σύρου, ὁ ὅποιος ἐπὶ τριακονταετίαν ἐκόσμησε θεοφιλῶς τὸν εὐκλεῆ θρόνον τῆς Κυκλαδικῆς πολυνησίας, ἀληθστον μνήμην ἐγκαταλείψας τοῖς ἐπιγινομένοις.

Οὗτος ὁ ἱερός τῆς Ἐκκλησίας ἀγὴρ, ἀνέθωρεν εἰς τὴν ἱεροτροφὸν γῆν τῆς Σάμου, καὶ δὴ εἰς τὴν κώμην Μαυρατζαῖοι, τῷ 1883, τέταρτον κατὰ σειράν τέκνον, μεταξὺ τῶν ἑξ τῶν εὐσεβῶν γονέων τοῦ Ἰωάννου καὶ Ἐλένης Ἰωαννίδου.

Παρατώσας ἐκεῖ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα μετέβη εἰς Ἄγ. Ὄρος, εἰς ἡλικίαν μόλις δέκα ἕξ ἐτῶν, ἀνατεθεῖς εἰς τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου Βατοπεδινοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Βατοπεδίου. Χειροτονεῖται νεώτατος Διάκονος καὶ ἐγγράφεται εἰς τὴν Ἀθωνιάδα καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν ἐν Κων) πόλει Μεγάλην Σχολὴν τῆς Χάλκης. Μετὰ διετῆ φοίτησιν ἐπιστρέφει εἰς Σάμον καὶ ἐγγράφεται εἰς τὸ Πυθαγόρειον Γυμνάσιον ἐκ τοῦ ὁποῦ ἀποφοιτᾷ μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα.

Τῷ 1912 ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μετὰ δύο ἔτη εἰς τὴν Θεολογικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀπεφοίτησεν ἄριστοῦχος. Τυχῶν Ἐκκλησιαστικῆς ὑποτροφίας τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου δι' Ὁξφόρδην δι' εὐρυτέρας σπουδᾶς, ἐπροτίμησε τὴν Ἀμερικὴν, παρακολουθήσας μαθήματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐπισκοπελιανὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Νασότα Οὐϊσκόνησιν, καὶ κατόπιν εἰς τὸ WESTERN THEOLOGICAL SEMINARY τοῦ Σικάγου.

Τῷ 1920 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος καὶ διωρίσθη προϊστάμενος τοῦ Ναοῦ τῆς Ὁρθόδοξου Κοινότητος Ἁγίου Φραγκίσκου Καλλιφόρνιος. Τῷ 1921 ἐκλήθη εἰς Ν. Ὑόρκην ὅπου ἀνέλαβεν τὴν Δ) νσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σεμιναρίου τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου, ἕως τὸ 1924, ὅποτε ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Σικάγου, χειροτονηθεὶς τὴν 11 Ἰουνίου ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀμερικῆς Ἀλέξανδρο

καὶ τὸν Θουατείρων Γερμανόν. Τὸ ἴδιο ἔτος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς Α' Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Νασότα Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας.

«Τὸ δίπλωμα, γεγραμμένον λατινιστί, προσεφέρθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Μιλιγουάκης κ. Webb, προέδρου τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς, μετὰ θερμῆς προσφωνήσεως. Ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Σικάγου ἀντιφωνῶν ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας γὰρ εὐχαριστήσῃ τὸν κληρὸν τῆς Ἐπισκοπιανῆς Ἐκκλησίας δι' ὅσας ἐνεργείας κατέβαλεν οὗτος ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς»¹.

Ἡ δραστηριότητα εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Σικάγου ὑπῆρξε μεγίστη. Συνέπηξε πολλὰς Ἑλληνικὰς Κοινότητες, ἀπαριθμούσας περὶ τὰς 200.000 ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, ἱδρυσε Σχολεῖα, ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἐσωτερικὴν Ἱεραποστολήν, καρποὶ τῆς ὁποίας ἦσαν ἡ κατάρτισις ἱκανῶν καὶ ἐγγραμμάτων κληρικῶν, ἡ καλλιέργεια τοῦ προφορικοῦ καὶ γραπτοῦ Θεοῦ Λόγου, ἡ ὀρθὴ προβολὴ τῆς Βυζαντινῆς καὶ Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς.

Γνώστης νομικῶν κατοχύρωσε τὰς νομικῶς ἐκκρεμούσας ὑποθέσεις τῶν πενήτηκοντα Ναῶν τῆς Ἐπαρχίας του, περιφρουρήσας κάθε περιουσιακὸν στοιχεῖον των.

Ἐμβριθῆς καὶ περισπούδαστος Ἱεράρχης, παρηκολούθησε ὅλα τὰ συγκροτηθέντα εἰς Σικάγον Ἐκπαιδευτικὰ Σεμινάρια, καὶ ἐχρησιμοποίησε τὰς γνώσεις καὶ γνωριμίας του μὲ τοὺς διαφόρους κατὰ καιροὺς συνομιλητάς του διὰ τὴν προάσπισιν ζωτικῶν καὶ μεγάλων ἐθνικῶν θεμάτων.

Ἐπισκαφθεὶς τὸν τε ἐπίσκοπον Μιλιγουάκης καὶ τὸν διευθυντὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Νασότας ἐζήτησεν, ὅπως λειτουργῇ ὑπὸ τὴν στέγην τῆς σχολῆς ταύτης ἢ ἐν Νέα Ὑόρκη τέως λειτουργοῦσα Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Ἡ παράκλησις εἰσηκούσθη, τοιουτοτρόπως δὲ ἀπεσοβήθη ἡ διάλυσις τῆς Σχολῆς ταύτης. Οἱ μαθηταὶ αὐτῆς παρηκολούθουν ὅλα τὰ μαθήματα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν, ἐκτὸς τῶν ἰδιαζόντων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τὰ ἅποια ἐδιδάσκοντο ἐλληνιστὶ ὑπὸ Ἑλλήνων Καθηγητῶν².

Ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῶν Ἑλληνοαμερικανικῶν ὀργανώσεων ΓΚΑΠΑ καὶ ΑΧΕΠΑΝΣ.

Ὑποχρεωθεὶς γὰρ λάβῃ θέσιν εἰς τὸ ἀνακῦψαν ζή-

1. ΕΚΚΛΗΣΙΑ τ. Α' ἀριθμ. 34, σελ. 321.

2. ΕΚΚΛΗΣΙΑ ἐνθ' ἄνωτ.

τημα τῆς ἐσωτερικῆς μεταρρυθμίσεως τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, καὶ διὰ τὴν μὴ ἀφίξη οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἠρνήθησαν νὰ συμμορφωθοῦν, παρητήθη ἀπὸ τὴν θέσιν του ὡς Ἐπισκόπου Σικάγου, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ἄλλων Ἱεραρχῶν, οἱ ὅποιοι ἐπράξαν ὁμοίως.

Ἡ Πολιτεία, ἐκτιμήσασα τὴν σταθερὰν στάσιν του, ἀποπνέουσαν τὸ ἐσωτερικὸν μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν πρὸς τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας ἀγάπην του, τὸν ἐτίμησεν μὲ τὸ ἀνώτερον παράσημον τοῦ Ταξιάρχου τοῦ Τάγματος τοῦ Σωτήρος, ἡ δὲ Ἐκκλησία κατόπιν καὶ σχετικῆς εἰσηγήσεως τοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας Δαμασκηνοῦ, τοῦ μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου, ὁ ὁποῖος ἀποσταλεῖς ὡς Ἐξάρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς Ἀμερικὴν, εἰσηγήθη τὰ κρείττονα ὑπὲρ τοῦ Σικάγου Φιλάρτου, ἔκρινεν καλὸν καὶ ἐπωφελεῖς νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸν Ἑλλαδικὸν χώρον, εἰς χηρεύουσιν Ἐπισκοπήν.

Οὕτω, κατ' Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1930 ἡ Ἱερά Σύνοδος διώρισε τοῦτον τοποτηρητὴν τῆς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης, ὁμοῦ μὲ τοὺς Βοστώνης Ἰωακείμ, τὸν ὁποῖον διώρισε εἰς τὴν Μητρόπολιν Σιδηροκάστρου, καὶ Χαλδεῖας Βασιλείου εἰς τὴν Μητρόπολιν Δράμας³.

Ὁ Γέρων, προερχόμενος ἐκ τοῦ Αἰγαίου, καὶ φέρων ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τοῦ νησιώτου καὶ τὴν ἀγάπην διὰ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς εὐσεβεῖς ἀνθρώπους τῆς ἐζήτησε παρακλητικῶς τὴν τοποθέτησίν του εἰς νησιωτικὴν Ἐπαρχίαν.

Καὶ οὕτω, χηρεύουσιν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1929 τῆς Μητροπόλεως Σύρου, μετὰ τὴν ἐκδημίαν τοῦ Ἀθανασίου Λεβεντοπούλου, ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐκπληροῦσα τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ 1930, ἐξέλεξε τοῦτον Μητροπολίτην Σύρου⁴.

Ἐπιστρέψας εἰς Ἀμερικὴν, κατόπιν ἀδείας τῆς Συνόδου, διὰ τὴν διευθέτησιν προσωπικῶν του θεμάτων⁵, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν 17ην Μαρτίου τοῦ 1931, ἐφανισθεῖς ἐνώπιον τῆς συνεδριάσεως Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγένετο ἐπίσημως γνώστης τῆς ἐκλογῆς του διὰ τὴν ὡς ἄνω Ἱεράν Μητρόπολιν, καὶ ἐτέλεσεν μετὰ τὴν λήξιν τῆς συνεδριάσεως, τὸ Μέγα Μήνυμα εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου⁶. Εἰς τοῦτο παρέστησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί, παρεπιδημοῦντες Ἀρχιερεῖς, μέλη Ἐπιστημονικῶν, Ἐμπορικῶν καὶ Ἐπιχειρηματικῶν Κυκλαδικῶν Σωματείων καὶ πλείστοι ἀντιπρόσωποι ἐκ τῶν νήσων διαμένοντες εἰς Ἀθήνας καὶ Πειραιᾶ.

Τὸν νέον Μητροπολίτην Σύρου, προσεφώνησεν ὁ Σεβ. Χαλκίδος Γρηγόριος Πλειαθός, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἀπὸ Σικάγου, Σύρου καὶ Τήνου Φιλάρτος ἠυχαρίστησε, διὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην, τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

Ἀθήμερὸν ἀνεχώρησεν διὰ τὴν Ἐρμούπολιν ὅπου ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης καὶ ἐνθουσιώδους συνάξεως τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπεφύλαξε λαμπρὰν ὑποδοχὴν, ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις αὐτοῦ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως. Ὁ Ἱεροκήρυξ Χριστόφορος Δεσούρης ἀνέγνωσε ἀπὸ τοῦ Ἄμβωνος τὰ ἔγγραφα τῆς ἐγκαταστάσεως, ὁ δὲ ἐκφωνηθεὶς εἰσοδατήριος λόγος του ὑπῆρξε μνημειώδης καὶ κάτοπτρον τῆς εὐγενοῦς καὶ ἀγαπώσης τὴν Ἐκκλησίαν καρδίας του ἔχων οὕτω:

«Κοιμίζω πρὸς ὑμᾶς τὸν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν ὑπερπεντακοσίων χιλιάδων ἀποδῆμων ἀδελφῶν οἵτινες μετ' ἰσχυρῶν παλμῶν νοσταλγίας καὶ δυνατῆς λαχτάρως ἀποβλέπουν πρὸς τὴν γενέτειραν.

Καλῶ πάντας ὑμᾶς συνεργάτας καὶ συναγωνιστὰς τοῦ θεοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζητῶ ὅλων τὴν συμμετοχὴν ἔκθυμον, εἰλικρινῆ, ὁμόφυχον.

Πιστεύω ὅτι πολὺ ταχέως θὰ ἀποβῇ ἡ Μητρόπολις ἀμκαίον καὶ ζηλευτὸν κέντρον πνευματικῆς ζωῆς.

Σεπτῇ διαγνώμῃ τῆς Ἐκκλησίας καὶ εὐμενεῖ ἐγκρίσει τῆς πολιτείας ἀγαλαμβάνω θεῖα συνάρσει ἀπὸ σήμερον τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τῆς ἀγιωτάτης ταύτης Μητροπόλεως, ἀναδεχόμενος ἐκ χειρὸς Κυρίου τὸ βαρὺ καθῆκον τῆς ποιμαντορικῆς διακονίας τοῦ ὀρθοδόξου αὐτοῦ πληρώματος.

Χαρὰ καὶ συγκίνησις συνέχει τὴν ψυχὴν μου κατὰ τὴν εὐσημιον ταύτην στιγμὴν, καθ' ἣν ἱστάμενος ἐπὶ τῶν θαυμάδιων τοῦ ἱεροῦ καὶ περιδρόμου τούτου θρόνου προσατενίζω διὰ πρώτην φοράν τὰ παιδρὰ πρόσωπα τοῦ νέου ποιμνίου μου ἀναμένοντος ἐν εὐλαθείᾳ β-πὼς ἀκούσῃ ἐκ στόματος τοῦ νέου ποιμενάρχου του τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἐν Χριστῷ εἰρήνης καὶ λάβῃ διαθέρομον τὴν πατρικὴν του εὐλογίαν.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

ΜΗΝΑΙΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

σὲ μικρὸ σχῆμα (17X24 ἑκατοστά), δίχρωμη ἐκτύπωση, χροσοδετὴ βιβλιοδεσία, εὐανάνγνωστα στοιχεία. Ἐτοιμάζονται τὰ Μηναιῖα Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Ἀπριλίου.

3. ΕΚΚΛΗΣΙΑ τ. Η-Θ ἀριθμ. 33, σελ. 269.

4. ΕΚΚΛΗΣΙΑ τ. Η-Θ ἀριθμ. 45, σελ. 362.

5. ΕΚΚΛΗΣΙΑ τ. Η-Θ ἀριθμ. 6 σελ. 45.

6. ΕΚΚΛΗΣΙΑ τ. Η-Θ ἀριθμ. 12, σελ. 93.

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠ. ΗΛΕΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (15, 16, 17 Νοεμβρίου 1991)

Τριήμερες ἐπιμνημόσυνες ἐκδηλώσεις ἔγιναν στήν Ἱ. Μητρόπολι Ἡλείας διὰ τὴν τιμηθῆ ἢ μνήμη τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἡλείας κυροῦ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν 10 ἐτῶν ἀπὸ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν του.

Ὡς γνωστὸν ὁ ἀοίδιμος Ἱεράρχης ἐκοιμήθη ἀπὸ καρδιακὸ ἔμφραγμα τὴν 1-9-1981 ἐδρυσκόμενος εἰς Φλωρεντίαν τῆς Ἰταλίας διὰ ποιοθεραπεία τῆς χολῆς του, ἀρχιερατεύσας εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἡλείας ἀπὸ 8-12-1968.

Κατήγγο ἀπὸ τὸ Χάβαρι τῆς Ἡλείας καὶ Ἀρχιμανδρίτης διηκόνησε ὡς Ἐφημέριος εἰς τὸν Ἅγιον Στέφανον τῶν Παρισίων καὶ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν τοῦ Λονδίνου ἐπὶ μίαν δεκαετίαν, ἀναπτύξας ἰδιαίτεραν φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν, κυρίως πρὸς τοὺς ἐξ Ἑλλάδος ἀσθενεῖς.

Ὡς Μητροπολίτης Ἡλείας εἰργάσθη διὰ τὴν καλύτεραν διοργάνωσιν τῆς Μητροπόλεως, τὴν μόρφωσιν τοῦ Κλήρου, τὴν πύκνωσιν τῶν θείων Κηρυγμάτων, τὴν ἀνάπτυξιν διαλόγου μὲ τοὺς νέους, τὴν ἀνέγερσιν ἢ ἐπισκευὴν τῶν Ναῶν καὶ τῶν Μοναστηριῶν τῆς Μητροπόλεως. Ἰδιαίτερος ἐνδιεφέρθη διὰ τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον. Ἐντὸς τῆς πρώτης πενταετίας τῆς Ἀρχιερατείας του ἐθεμελίωσε, ἀνήγειρε καὶ ἐλειτούργησε πολυόροφα καλαισθητὰ κτίρια τῶν ἐξῆς 21 Ἰδρυμάτων:

1. Ἐξ Μαθητικῶν Οἰκοτροφείων.
2. Τεσσάρων Γηροκομείων - Ἀσύλων Ἀνιάτων.
3. Πέντε Πνευματικῶν Κέντρων.
4. Σχολὴ κοπτικῆς-Ραπτικῆς.
5. Σχολὴ βυζαντινῆς Μουσικῆς καὶ Ἀγιογραφίας.
6. Οἶκον θαλασσιῶν Λουτρῶν ἱερέων.
7. Φοιτητικὸν Οἰκοτροφεῖον Ἀρρένων στήν Ἀθήνα.
8. Δύο Ὀρφανοτροφείων καὶ ἄλλα.

Οἱ ἐκδηλώσεις ποὺ ἔγιναν στή μνήμη του ἦσαν:

ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ τὴν 15-11-91 στήν ἐνορία Ἁγίου Γεωργίου Χάβαρι, ὅπου ἐμεγάλωσε ὁ ἀείμνηστος, ἐκράτησε τὴν λαμπάδα ὡς παπαδάκι, καὶ ἀπήγγειλλε τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Πιστεύω ὡς μαθητής.

Κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητρο-

πολίτης Ἡλείας κ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ καὶ προέστη τοῦ Τρισαγίου μὲ τὴν συμμετοχὴ 50 περίπου Ἐφημεριῶν καὶ Διακόνων τῆς περιοχῆς, ὠμιλήσας ἐπικαιρῶς διὰ τὴν νεανικὴν ζωὴν, τὴν ἱερατικὴν καὶ Ἀρχιερατικὴν διακονία τοῦ ἀειμνήστου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ καὶ κατέληξε:

Πορτραῖτο τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἡλείας καὶ Ὡλένης Ἀθανασίου (8.12.68 — 2.9.81).

«Ἡ ζωὴ καὶ ἡ δρᾶσις τοῦ συμπατριώτου μας τιμωμένου Ἀρχιερέως δύο διδάγματα δίδουν σ' ὅλους μας, ἰδιαίτερα δὲ πρὸς τοὺς νέους: π ρ ὠ τ ο ν, ὅτι τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν στόχων του, τίποτε δὲν δύναται νὰ ἀνατρέψη, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχη θέλησι σταθερῆ πρὸς τοῦτο, ὅταν ἐργάζεται διαρκῶς καὶ ὅταν στὴ ζωὴ προσέχη νὰ μὴ βλάβη τὸν ἑαυτὸν του μὲ τίς ἀδυναμίες καὶ τὰ λάθη του. Καὶ δ ε ὑ τ ε ρ ο ν, ὅτι οἱ ἀγωνιστὰ ἄνθρωποι τῆς ζωῆς μαζί μὲ τὸν ἑαυτὸν τους τιμοῦν καὶ τὴν οἰκογένειάν τους καὶ τὰ μικρὰ χωριά τους, ὅπως συμβαίνει σήμερα μὲ τὸ πτωχόπαιδο ἀείμνηστο Μητροπολίτην Ἡλείας ΑΘΑΝΑΣΙΟ. Ἐτίμησε καὶ ἀνύψωσε τὴν οἰκογένειάν του, ἀλλὰ καὶ τὸ χωριὸ του σήμερα, ὥστε ἀπόψε τὸ Χάβαρι νὰ εἶναι τὸ κέντρον ὅλης τῆς Ἡλείας».

Τὴν Κυριακὴ πρῶτῃ 17-11-91 ἔλαβε χώραν Ἀρχιε-

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν τέλεση τοῦ Μνημοσύνου. Συμμετέχουν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Γόρτυνος κ. Θεόφιλος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος καὶ Ἡλείας κ. Γερμανός συμπροσεύχεται ὁ Σεβ. Πισιδίας κ. Μεθόδιος.

ρατικὸ Συλλεΐτουργον εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἁγίου Νικολάου Πύργου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔλαβον μέρος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. ΘΕΟΦΙΛΟΣ, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πισιδίας (πρώην Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας) κ. ΜΕΘΟΔΙΟΣ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. ΑΝΘΙΜΟΣ καὶ ὁ Ποιμενάρχης μας Μητροπολίτης Ἡλείας κ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ. Ἐν συνεχείᾳ ἐψάλη ἐπιμνημόσυνος δέησις.

Ἐπιμνημόσυνον λόγον ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ἐξεφώνησε ὁ Ἅγιος Ἀλεξανδρουπόλεως, στηριχθεὶς εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἀποστολικῆς Περικοπῆς τῆς ἡμέρας «ἐνὶ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσίους Δ' 7), ἀναφερθεὶς μὲ ἐπιδεξιότητα εἰς τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ πρὸς πάντα ἄνθρωπον καὶ ἰδιαίτερα πρὸς τὸν τιμώμενον ἀείμνηστον Ἱεράρχην ΑΘΑΝΑΣΙΟΝ, μνημονεύσας ἰδιαίτερος τὰ χαρίσματα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον, τῆς εἰρήνης καὶ συγχωρητικότητος, τοῦ

ζήλου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀγωνιστικότητος καὶ ἄλλα.

Μεγάλῃ συγκίνησι προκάλεσε ἡ τελετὴ παρουσιάσεως τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως Τμητικοῦ Τόμου εἰς ΜΝΗΜΗΝ του ἐκ 500 σελίδων. Ἡ τελετὴ ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν μεγάλην Αἴθουσαν τοῦ ΛΑΤΣΕΙΟΥ Δημοτικοῦ Μεγάρου Πύργου. Ἦτο κατὰμεστος ἀπὸ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Νομοῦ, Δημάρχους καὶ Κοινοτάρχας, Κληρικούς καὶ Λαϊκούς. Ὑπελογίσθησαν ὅτι ξεπερνοῦσαν τοὺς χιλίους. Ἠκούσθη ἡ φωνὴ του ἀπὸ μαγνητοφώνου καὶ προεβλήθη βιντεοκασέτα μὲ τὰ Ἰδρύματα - δημιουργήματά του - καὶ ὁ ἴδιος τελῶν γάμον - τὸ τελευταῖον Μυστήριον ποὺ ἐτέλεσε 15-8-81 καὶ ἁγιασμόν θεμελιώσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης εἰς Πύργον (5-5-81).

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλείας, προλογίζοντας τὴν ἐκδήλωσι, μεταξὺ ἄλλων εἶπε: «Αὐτὰ τὰ ὀλίγα, ποὺ μόλις εἶδαμε καὶ ἀκούσαμε, ἂν τὰ πολλαπλασιάσωμεν ἐπὶ ὅλων τῶν στιγμῶν τῆς Ἀρχιερατικῆς διακονίας

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΣΜΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Σὲ σύνολη τὴν πατερικὴ σκέψη καὶ γραμματεία, τὸ ἱερὸ χρέος καὶ οἱ ἀρμοδιότητες τοῦ Ἐπισκόπου προδιαγράφονται καὶ καθορίζονται ἀπὸ τὴ θέση ποὺ κατέχει στὴν Ἐκκλησία.

Στις περισσότερες περιπτώσεις ἡ κάθε μορφή διακονίας τοῦ Ἐπισκόπου ἐκλαμβάνεται ὡς δωρεά, ποὺ ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸ τρισσὸν ἀξίωμα τοῦ Κυρίου. Ὅτι αὐτὴν τὴν ἔννοια σὲ καμμιά περίπτωση δὲ συσχετίζεται ἡ πνευματικὴ καὶ διοικητικὴ θέση τοῦ Ἐπισκόπου πρὸς τὴν κοσμικὴ ἐξουσία.

Ἡ διοίκηση, βεβαίως, ἡ ὁποία ἀσκεῖται ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο, τὸν ἐμποδίζει πολλὰς φορὰς ἀπὸ τὴν ἀπερίσπαστη ἐνασχόλησή του μὲ τὸ πνευματικὸ καὶ ποιμαντικὸ ἔργο του καὶ μόνον, καὶ τοῦ δημιουργεῖ προβλήματα, ἰδίως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐφαρμόξει καὶ νὰ ἀποδέχεται νόμους τῆς πολιτείας.

Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἐπισκόπου ἐναντι τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας κινεῖται στὰ πλαίσια τοῦ νόμου στὸ βαθμὸ ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὸν ἐκάστοτε ἰσχύοντα καταστατικὸ χάρτη, ὁ ὁποῖος καθορίζει τις σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ κατ' ἐπέκταση τὴ θέση τοῦ Ἐπισκόπου μέσα στὸ κοινωνικὸ οἰκοδόμημα.

Ὅταν ἡ κοσμικὴ ἐξουσία βλάπτει τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ἀντιπαρατίθεται μὲ σταθερότητα καὶ ἀποφασιστικότητα καὶ ἂν χρειαστεῖ καὶ μὲ σφοδρότητα.

Βέβαια, ἡ πλειονότητα τῶν ἀνθρώπων, σήμερα, ἀντὶ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναρχίας, προτιμᾷ ἀκόμη καὶ ἀμαρτωλὴ κοσμικὴ ἐξουσία, ἀρκεῖ νὰ διασφαλίζει τὴν εἰρήνην, τὴν τάξη καὶ τὴν ἀσφάλειά τους. Γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶναι ταγὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὸ πρᾶγμα εἶναι διαφορετικόν. Γι'

αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ ἀντιπαρατίθεται, μὲ παρηγοία καὶ θάρρος.

Ἡ ἀντιπαραθέση καὶ ἀντιπαρατάξη αὐτὴ, παρακλητικὰ, μὲ πνεῦμα νοουθεσίας, ἢ δυναμικὰ, δὲν ἀποτελεῖ προϋπόθεση παποκαισαρικῶν ἀντιλήψεων ἢ ἀνάμειξη στὰ πολιτικὰ πράγματα. Εἶναι συνέπεια κανονικῶν ἐπιταγῶν καὶ ἀντιλήψεων, οἱ ὁποῖες ὑπογραμμίζουν κατὰ ἕνα τρόπο τὸ δρόμο γιὰ τὴν πάταξη τῆς ἀλαζονείας τῶν προνομιούχων, μὲ ἔργο κοινωνικοῦ, φιλάνθρωπου καὶ ἐξυγιαντικοῦ χαρακτῆρος.

Οἱ σχέσεις Ἐπισκόπου καὶ κοσμικῆς ἐξουσίας, καθορίζονται οὐσιαστικὰ ἀπὸ τις σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἔτσι δεδομένου τοῦ εὐμεταβλήτου τους, οἱ σχέσεις αὐτές, πολλὰς φορὰς δὲν εἶναι σταθερές.

Πολλοὶ θεωροῦν τὴν ἄποψη τοῦ Ἀπ. Παύλου, ὅπως διατυπώνεται στὸ Ρωμ. 13,1-7, καθοριστικὴ, ἀφοῦ σαφῶς ὑπονοεῖται ὅτι ἡ πολιτεία εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία πρέπει νὰ γίνεται ἀποδεκτὴ ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀσφαλῶς καὶ ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους.

Αὐτὴ ἡ ἄποψη δημιουργεῖ βέβαια πολλὰ προβλήματα καὶ ἀπορίες, ποὺ δὲν εἶναι ὅμως τοῦ παρόντος νὰ ἀναφερθοῦν.

Ἡ ἀνυπακοή στὴν κοσμικὴ ἐξουσία, συνεπάγεται συνέπειες.

Ὁ Ἀπ. Παῦλος συνιστᾷ στοὺς χριστιανούς ἠθικὴ ἀντίσταση ἀπέναντι σὲ φαύλους ἐξουσιαστές. Ὁ Ἀπ. Πέτρος ἀπεναντίας, διδάσκει ὅτι ἡ ὑποταγὴ τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ στὴν κοσμικὴ ἐξουσία εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν ἐπιχειρήσει κάποιος νὰ βρεῖ ἀντιφάσεις στὰ Γραφικὰ χωρία περὶ σχέσεων πνευματικῆς καὶ κοσμικῆς ἐξουσίας, σίγουρα δὲ θὰ βρεῖ. Πολλὰ πράγματα

τοῦ ἀειμνήστου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἡλείας ἴσως ἦτο δυνατόν νὰ δώσουν κάποια εἰκόνα τῆς ζωῆς καὶ τῆς ποιμαντικῆς διακονίας τοῦ αἰοδύμου Ἱεράρχου.

Λέγω δὲ εἴσως ἦτο δυνατόν νὰ δώσουν κάποια εἰκόνα καὶ ὄχι τὴν πλήρη εἰκόνα τῆς δράσεως τοῦ Μητροπολίτου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, γιατί μαζί μ' αὐτά, ποὺ ἦτο δυνατόν νὰ φαίνονται καὶ νὰ ἀκούονται, εἶναι καὶ ὅσα ἐκεῖνος διαρκῶς ἐσκέπτετο, ὅσα ὄνειρεύετο, ὅσα ἐπιθυμοῦσε, ὅσα ἔκανε καὶ δὲν ἐφαίνοντο, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐφανερώθησαν ποτέ. Γιατὶ πληθωρικός, πλημμυρισμέ-

νος ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν ἔχοντα ἀνάγκην καὶ δὴ τὸν ἄρρωστον ἄνθρωπον ὁ ἀειμνήστος, ἀεικίνητος καὶ ἀνύστακτος, ὅπως ἦτο, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τοῦ μαγνητοφωνηθῆ καὶ μαγνητοσκοπηθῆ ἡ ζωὴ, πολὺ περισσότερο δὲν εἶναι δυνατόν ἐκ τῶν ὑστέρων πλήρως νὰ ἀποτυπωθῆ διὰ τῆς γραφίδος ἢ νὰ ἀποδοθῆ διὰ τοῦ λόγου.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΗΣ
Γεν. Ἀρχ. Ἐπίτροπος Ἱ. Μητρ. Ἡλείας

άντανακλούν τὸ πνεῦμα μιᾶς συγκεκριμένης ἐποχῆς, τὸ ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπίσει.

Ἡ ὑποταγὴ στὴν κοσμικὴ ἐξουσία ποὺ συνιστᾶται πολλές φορές, πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ μὲ τὴν ἔννοια ὅτι οικονομικὲς ἐπιταγὲς δὲν ἀντιβαίνουν στὴ συνείδηση τοῦ πιστοῦ καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Ἐπισκόπου.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, δὲν ἀνέπτυξε πολιτειολογικὲς ἀντιλήψεις. Ἄλλωστε τὸ ἀντικείμενο τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι οὐσιωδῶς διάφορο τοῦ ἀντίστοιχου τῆς πολιτείας καὶ κατὰ συνέπεια ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ ἀποφεύγει τὴ σύγκρουση μὲ τὴν πολιτεία. Σημειωτέον ὅτι ἀνθίσταται ἐπιτυχῶς, ὅταν συνελικουρεῖται ἀπὸ τὸ ποιμνίό του.

Ἐὰν ἡ Πολιτεία εἶναι «Θεοῦ διάκονος εἰς τὸ ἀγαθόν», δὲν ὑπάρχουν προβλήματα.

Ἡ Πολιτεία δὲν μπορεῖ νὰ ἀξιώνει ἀπόλυτη ὑποταγὴ. Στὴν ἀντίθετη περίπτωση ἡ Ἐκκλησία, μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ἀντιπαρατάσσει ἄρνηση ὑπακοῆς, ὅταν παραθεωρεῖται ἡ ἀλήθεια καὶ βλάπτεται ἡ Ὁρθόδοξη πίστη.

Δῶρα παρεχόμενα ἀπὸ τὴν ἄνωθεν φιλανθρωπία, χαρακτηρίζει ἡ ΣΤ΄ Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τὴν ἱερωσύνη καὶ τὴ βασιλεία. Τὴν μὲν ἱερωσύνη θεωρεῖ «τοῖς θείοις ὑπηρετουμένην», τὴ δὲ βασιλεία «τῶν ἀνθρωπίνων ἐξάρχουσα καὶ ἐπιμελουμένην».

Ἡ Ἐκκλησία, ἐπισκοποκεντρικὴ, ἔχει ὡς κεφαλὴ τῆς ἐπὶ γῆς τὸν Ἐπίσκοπο.

Ἡ ἀποστολὴ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας εἶναι διάφορη τῆς πνευματικῆς ποὺ ἀσκεῖται οὐσιαστικῶς ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο.

Ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, λέει, ὅτι «βασιλέων ἐστὶν ἡ πολιτικὴ εὐπραξία, ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις ποιμένων καὶ διδασκάλων».

Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες ἀπαγορεύουν ρητῶς τὴν κατοχὴ κοσμικοῦ ἀξιώματος ἀπὸ Ἐπίσκοπο καὶ γενικῶς ἀπὸ κληρικό.

Γιὰ λόγους ἐθνικῶν καὶ στὸ πνεῦμα τῆς «οἰκονομίας» ὁ Ἐπίσκοπος ἐκφραστὴς τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν, χωρὶς νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν καὶ κοσμικὸς ἄρχοντας, ἀνέλαβε καὶ ρόλο πολιτικοῦ ἡγέτη, ὑπηρετώντας ὑπὸ αὐστηρὴ ἔννοια δικαιώματα τῶν πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι τελοῦσαν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν καὶ εὐθύνην του (Περίοδος Τουρκοκρατίας - Κύπρος - Ἀντιβασιλείας στὴν Ἑλλάδα).

Ὁ Ἐπίσκοπος, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐὰν ἀσκεῖ ἢ ὄχι κοσμικὴ ἐξουσία, δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖ τὴν κύρια ἀποστολή του, ποὺ πάντοτε παραμένει ἡ πνευματικὴ ποδηγεσία τῶν πιστῶν.

Ἐὰν ἡ κοσμικὴ ἐξουσία ἀδιαφορεῖ διὰ τὰ τῆς

Ἐκκλησίας, δὲ δημιουργεῖται πρόβλημα σοβαρό.

Σοβαρὸ θέμα ὑπάρχει, ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος ἀπεμπολεῖ τὶς ἀπορρέουσες ἀπὸ τὸ πνευματικὸ του ἀξίωμα δικαιοδοσίες καὶ προνομίες καὶ ὑποτάσσεται στὴν ἀδηφάγο πολλές φορές κοσμικὴ ἐξουσία, ἡ ὁποία κατὰ καιρὸς προσπαθεῖ νὰ ρυθμίσει τὰ τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ ἔχει τέτοια δικαιοδοσία.

Ὁ Ἐπίσκοπος διοικεῖ τὴν Ἐκκλησία του καὶ τὴν προφυλάσσει ἀπὸ κάθε κοσμικὴ ἐπέμβαση.

Εἶναι ὄντως εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ.

Ὡς διοικητὴς τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι καὶ «κοσμικὴ», γιατί προσλαμβάνει ἐν Χριστῷ ὀλόκληρη τὴν κτίση, δὲν ἀπορρίπτει τὸν κόσμον, ἀρνεῖται ὅμως τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀγωνίζεται συνεχῶς γιὰ νὰ κατοχυρώσει καὶ νὰ ἀνανεώνει τὶς προϋποθέσεις καὶ ἐγγυήσεις, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν ἀνακαίνιση ὀλόκληρης τῆς δημιουργίας.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει καθήκον νὰ ἀνθίσταται σθεναρὰ στὴν κοσμικὴ ἐξουσία, ποὺ θέτει ὡς πρωταρχικὸ μέλημά της τὴν ἀλλοτρίωση τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖο προσπαθεῖ νὰ κατεξουσιάσει. Ἄλλως τε ἡ πατερικὴ σκέψη (Τερτυλλιανὸς - Χρυσόστομος κ.ἄ.) δὲν ἐγκρίνει ὑπακοὴν σὲ νόμους, ποὺ ἀντιτίθενται στὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Μακράν, ἐπομένως, τῆς κατὰ κυριολεξίαν κοσμικῆς ἐξουσίας ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἔλεός του ἀποβαίνει ὁ ἀληθινὸς ποδηγέτης τοῦ ποιμνίου του.

Ἄρχιμ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΒΑΡΛΑΣ

*Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Ἄναπλ. Καθηγητοῦ*

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίο ποὺ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσει τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ αγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ ἡ πνευματικὴ σύγχυση ἀδξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πὺδ δυσδιάκριτη.

*Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1,
115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.*

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.

ΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΟΙΚΟΝΟΜΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΤΡΑΦΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΣΒΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*

Ὁ Γεώργιος ὅμως ὁ Λέσβιος, εἰς ἀπάντησίν του εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ συγγραφὴν τοῦ Ζ. Α. Ζαφειροπούλου, ἰσχυρίζεται ὅτι «ὄχι μόνον τὸ Ἀναστασιματάριον, ἀλλὰ καὶ τὰ τρία μέρη τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τὸ εἰρμολογικὸν δηλ. τὸ στιχηρarikόν, καὶ τὸ Παπαδικόν, τὰ ἐδιδάχθη» λέγει «εἰς πολλὰ ὀλίγον διάστημα καιροῦ διὰ τὸ νὰ εἶχον 14 ἐτῶν δυνάμεις καὶ γύμνασιν ἐκ τοῦ παλαιοῦ συστήματος, καὶ μετέφρασα συγχρόνως, κατὰ προτροπὴν τῶν διδασκάλων μου, ἀρκετὰ μαθήματα ἐκ τοῦ παλαιοῦ συστήματος εἰς τὸ νέον, χάριν ἀσκήσεως»²¹⁶.

Κατηγορεῖ δὲ τὸν Ζ. Α. Ζαφειρόπουλον, ὅτι «ἀντὶ ἐξελέγξεως δι' ἀποκρῶντος λόγου τοῦ Λεσβίου συστήματος γράφει βιογραφίαν τοῦ Λεσβίου, καὶ αὐτὴν κατὰ τὴν διάθεσίν του»²¹⁷.

Ὁ Γεώργιος ὁ Λέσβιος μετὰ τὰς Κυδωνίας μετέβη εἰς τὴν Σμύρνην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἰάσιον, ὅπου ἐδίδαξεν τὴν μουσικὴν, διαδεχθεὶς τὸν Χῖον ἱεροδιάκονον Γρηγόριον²¹⁸.

Ὅταν ἐξεργάγη ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις τοῦ 1821, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Βαρσοβίαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ρωσίας²¹⁹. Περὶ τὸ 1826 εὐρίσκομεν αὐτὸν εἰς τὴν Αἰγίνα. Ἐκεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, παραδεχθεῖσα τὸ σύστημα τοῦ Γεωργίου τοῦ Λεσβίου, ἰδρυσεν μουσικὴν Σχολὴν, καὶ ὁ Κυβερνήτης Ἰωάννης Καποδίστριας εἰσήγαγεν τὸ Λέσβιον σύστημα εἰς τὸ ἐν Αἰγίνῃ Ὀρφανοτροφεῖον²²⁰.

Ὡς πρὸς τὰς ἀνωτέρω κινήσεις τοῦ Γεωργίου

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 39 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1 τεύχους.

216. ἰδ. Γεωργίου Λεσβίου, Ἀπάντησις πρὸς τὸν μουσικολογικώτατον πρωτοψάλτην Κύριον Ζαφειρίον Α. Ζαφειρόπουλον, διδάσκαλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, Ἐν Ἀθήναις τὴν 26 Ἰουνίου 1842, σ. 5.

Ἡ πραγματεία τοῦ Ζ. Α. Ζαφειροπούλου, «Ὁ Γ. Λέσβιος καὶ τὸ Λέσβιον αὐτοῦ σύστημα», καθὼς καὶ ἡ ἀνωτέρω ἀπάντησις τοῦ Γεωργίου Λεσβίου, ἀνήκουν εἰς τὰς ἀθησαυρίτους ἐκδόσεις τῶν ὁποίων ἡ βιβλιογραφικὴ τῶν περιγραφῆ δημοσιεύεται προσεχῶς ὑπὸ τοῦ κ. Θωμᾶ Παπαδοπούλου, τὸν ὅποιον θερμῶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ παραχώρησιν τῶν φυλλαδίων αὐτῶν, εἰς φωτοαντίγραφα, διὰ τὴν πληρεστέραν παρουσίαν τοῦ μουσικοῦ Λεσβίου συστήματος.

217. ἰδ. Γεωργίου Λεσβίου, Ἀπάντησις... ἐνθ' ἄν. σ. 5-6.

218. ἰδ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἐνθ' ἄν. σ. 328-329.

219. ἰδ. Εὐστρατίου Π. Χατζηαποστόλου, Γεώργιος ὁ Λέσβιος... ἐνθ' ἄν. σ. 6.

220. ἰδ. Ἐλένης Ε. Κούρκου, Ὁ Καποδίστριας καὶ ἡ Παιδεία 1827-1832. Β' Τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα τῆς Αἰγίνης, Ἀθήναι 1972, σ. 59-62. Πρβλ. Ἄρθρον τῶν Ἐφό-

Λεσβίου, ὁ ἴδιος ὁ Γεώργιος εἰς τὴν «Ἀπάντησίν του» παρέχει τὰ ἐξῆς στοιχεῖα. «Κατὰ τὸ 1801 ἔτος», γράφει «ἤρχισα νὰ διδάσκωμαι τὴν μουσικὴν εἰς τὸ παλαιὸν σύστημα, ὀλόκληρα ὀκτώ ἔτη εἰς Μιτυλήνην καὶ Κυδωνίας, ἤκουσα τὸν Κύριον Καλλίνικον τὸν μουσικὸν καὶ μουσικογράφον περίφημον τὸν Λέσβιον· τρία ὀλόκληρα ἔτη εἰς Κυδωνίας ἤκουσα τὸν περίφημον Ἀγαθάγγελον τὸν Χῖον, καὶ τὸν Σεβαστὸν Γεώργιον τὸν Κρήτα, τὸν διδάσκαλον τῶν μουσικῶν· καὶ ἐν περιῶν ἔτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν Γρηγόριον Πρωτοψάλτην²²¹ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Μαθήματα δὲ εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα παρεδόθην τὰ ἐξῆς: τὸ παλαιὸν Ἀναστασιματάριον, τὸ Εἰρμολόγιον, τὸ Στιχηράριον τοῦ παλαιῶν Πατρῶν, καὶ ἐκεῖνο τοῦ Χρυσάφου, καὶ μέρος τῆς Παλαιᾶς Παπαιδικῆς.

Ἐπειτα παρεδόθην καὶ τὰ λεγόμενα νέα, δηλ. τὸ Ἀναστασιματάριον, τὸ Εἰρμολόγιον, τὸ δοξαστάριον, Π[έτρ]ου τοῦ Πελ[οποννησίου]²²², τὸ δοξαστάριον Ἰακώβου τοῦ Πρωτοψάλτου²²³, τὴν νέαν Παπαιδικὴν ὄλην, τὸ καλοφωνικὸν Εἰρμολόγιον, καὶ μέρος ἐκ τῶν τότε ἐξωτερικῶν. Ἐσχάτως δὲ τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Σύστημα εἰς Κωνσταντινούπολιν παρὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐφευρετῶν. Αὕτη εἶναι ἡ εἰς τὴν μουσικὴν σπουδὴν, τὴν ὁποίαν ἔκαμα εἰς τὸ διάστημα τῆς νεότητός μου· μετὰ ταῦτα πάντα συνέλαβον τὴν ἰδέαν τοῦ Λεσβίου συστήματος. «Παρέδωκα δὲ τὸ παλαιὸν σύστημα, πέντε ὀλόκληρα ἔτη, εἰς Μυτιλήνην καὶ Κυδωνίας· τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς Σμύρνην, Λέσβον, Ἰάσιον, καὶ Βασαραβίαν, ὀλόκληρα ἔνδεκα ἔτη, δη-

ρον τῆς Μουσικῆς Σχολῆς Αἰγίνης εἰς τὴν Γενικὴν ἐφημερίδα ἀρ. 30/28-4-1828, σ. 126 διὰ τοῦ ὁποίου καλεῖται ἡ νεολαία ὅπως φοιτήσῃ εἰς τὴν Σχολὴν αὐτὴν μετὰ διδάσκαλον Μουσικῆς τὸν Γεώργιον τὸν Λέσβιον, καὶ ἕτερον ἄρθρον ὑπογραφομένον διὰ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων Κ.Κ. ἀρ. 46/27-6-1828, σ. 191-192, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἀρθρογράφος καταδικάζει τὸ Λέσβιον σύστημα καὶ ἐκφράζει τὰς ἀντιρρήσεις του εἰς ὅσα οἱ Ἐφοροὶ ἀναφέρουν εἰς τὸ, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἄρθρον τῶν Ἐφόρων. Σχετικὰ δημοσιεύματα ἰδ. καὶ ἐφ. «ΑἴΩΝ» ἀρ. 500/19-1-1844. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἐνθ' ἄν. σ. 383. Θεοδώρου Ν. Συναδινοῦ, Ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς μουσικῆς 1824-1919, Ἀθήναι 1919, σ. 125. Ἀπ. Β. Δασκαλάκη, Κείμενα - Πηγαι τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, Σειρὰ τρίτη, τὰ περὶ Παιδείας, Ἀθήναι 1968, σ. 137 κ. ἐξ. Γ. Σκλάβου, Ἡ πολυφωνία μουσικῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, Μ.Ε.Ε. τ. Γ', σ. 460α.

221. ἰδ. ἀνωτ. σ. 170 σημ. 13.

222. ἰδ. Γεωργίου Παπαδοπούλου, Συμβολαί... ἐνθ' ἄν. σ. 318-324.

223. ἰδ. Ἀπόθ. σ. 315-316.

μοσίας και ιδίως. Κατὰ δὲ τὴν ἡμετέραν μέθοδον εἰς τὴν Ἑλλάδα, δημοσίως και ιδίως, ὀλόκληρα δεκαεπτὰ ἔτη, τὸ ὄλον 33 ἔτη»²²⁴.

Ὁ Ζ. Α. Ζαφειρόπουλος δέχεται ὅτι ἀνέβη ὁ Γεώργιος Λέσβιος εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅτε ἐνεφανίσθη τὸ νέον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς Σύστημα, τῶν Τριῶν Διδασκάλων, και τότε «ἐπεχείρησε νὰ διδαχθῆ τὴν μουσικὴν παρὰ τοῖς ἀοιδήμοις ἐκεῖνοις μουσικοδιδασκάλοις»²²⁵. Τοῦτο ὅμως ἐξοργίζει τὸν Γεώργιον Λέσβιον, ὅπως φαίνεται εἰς τὴν «Ἀπάντησίν» του. «Ὅχι Κύριε Πρωτοψάλτα, ἀναφωνεῖ, «ἐγὼ ἀνέβην εἰς τὸ Βυζάντιον 18 μῆνας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ συστήματος τῶν ἀοιδῶν διδασκάλων· εἰς τὸ διάστημα δὲ αὐτὸ τῶν 18 μηνῶν παρεδιδόμην διάφορα μουσικὰ μαθήματα, κατὰ τὸ παλαιὸν σύστημα ἀπὸ τὸν Κ[ύριον] Γρηγόριον Πρωτοψάλτην· βλέπεις λοιπὸν ὅτι ἤρχισα νὰ διδάσκωμαι τὴν μουσικὴν 14 χρόνους πρὸ τῆς ἐμφάνσεως τοῦ νέου συστήματος»²²⁶.

Τὸ 1840 ἐξέδωκεν ἀργοσύντομον Ἀναστασιματάριον²²⁷ και τὸ 1847 ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Εὐβοίας Νεοφύτου²²⁸ ἐξέδωκεν τὴν Ἀνθολογίαν του. Ὁ Γεώργιος ὁ Λέσβιος, ὡς ὁ ἴδιος γράφει, ἐν προλόγῳ εἰς τὴν «Τερψινόη»²²⁹ προέβη εἰς ἐκδοσὶν αὐτῆς «διὰ τὴν παντελεῖ ἑλλειψιν... τῶν τοιουτοτρόπως γεγραμμένων βιβλίων, ἀναγκαζομένων τῶν μαθητῶν νὰ χειρογράψωσιν».

224. ἰδ. Γεωργίου Λεσβίου, Ἀπάντησις... ἐνθ' ἄν. σ. 4

225. ἰδ. ΖΑ. Ζαφειροπούλου, Ὁ Γ. Λέσβιος σ. 3.

226. ἰδ. Γεωργίου Λεσβίου, Ἀπάντησις... Ἐνθ' ἄν. σ. 5.

227. «Ἀναστασιματάριον Νέον ἀργοσύντομον, περιέχον τὰ Ἀναστάσια τοῦ Ἑσπερινοῦ, Ὁρθρου και Λειτουργίας μετὰ τῶν ἑνδεκα Ἑωθινῶν ἐν τῷ τέλει. Μελοποιηθὲν παρὰ Πέτρου Ἀμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, και ἐπιδιορθωθὲν μετὰ προσθήκης τῶν Πρωτοψαλτῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Γρηγορίου και Κωνσταντίνου. Ἦδη δὲ τὸ πρῶτον μετενεχθὲν εἰς τὸ Λέσβιον σύστημα παρὰ τοῦ ἐφευρετοῦ τῆς Μεθόδου. Ἀναλώμασι τοῦ ἰδίου και τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, Ἐν Ἀθήναις 1840.

228. ἰδ. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἀρ. 26/1842. Ἐφημ. «ΑΙΩΝ» ἀρ. 321/1842. Κ. Οἰκονόμου, Τὰ σωζόμενα Ἐκκλησιαστικά... ἐνθ' ἄν. τ. Β', σ. 478-480. Γ. Γρυπάρη, Βιογραφία Νεοφύτου Εὐβοίας, «Ν. ΠΑΝΔΩΡΑ», τ. ΙΔ' /1863/ σ. 165-170. Ἀναστασίου Ν. Γούδα, Βίοι... ἐνθ' ἄν. τ. Α', σ. 419-448. Κ. Ι. Δ. Καρύστου Νεόφυτος «Ἰερὸς Σύνδεσμος», τ. ΙΒ' /1916/, ἀρ. 267 κ. ἐξ. Χρυσόστομου Θέμελι, Μητροπολίτου Μεσσηνίας Ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος... ἐνθ' ἄν. σ. 5 κ. ἐξ.

229. Ἡ Μελίφωνος Τερψινόη ἦτοι Ἀνθολογία τῶν μελωδικωτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἀσματῶν τῶν ἀκολουθιῶν, Ἑσπερινοῦ, Ὁρθρου, Λειτουργίας, Μ. Τεσσαρακοστῆς, Πάσχα κτλ. και εἰρμῶν τινῶν καλοφωνικῶν ἐν τῷ τέλει. Μελοποιηθέντων ὄλων τούτων κατὰ διαφόρους καιροὺς, ὑπὸ διαφόρων παλαιότερων μουσικοδιδασκάλων. Μεταποιηθέντων δὲ τάνῶν ἐκ τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸ Λέσβιον καλούμενον σύστημα τῆς Μουσικῆς, παρὰ τοῦ ἰδίου τοῦ ἐφευρετοῦ κ.κ. Γεωργίου τοῦ Λεσβίου. Καὶ ἦδη τὸ πρῶτον ἐκιδόμενον ἐπιμελεῖα και δαπάνη τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀγίου Εὐβοίας κ.κ. Νεοφύτου και τοῦ φιλομούσου κ.κ. Σταυράκη Ἀ. Ἀναγνώστου τοῦ Λεσβίου, εἰς τόμους δύο. Τόμος πρῶτος, Ἐν Ἀθήναις 1847. Ὁ δεύτερος τόμος τὸ 1848.

Οἱ Ἐφοροὶ²³⁰ τῆς ἐν Αἰγίνῃ Μουσικῆς Σχολῆς εἰς Ἀγγελίαν των, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν Γενικὴν Ἐφημερίδα²³¹, ἀνήγγειλαν ὅτι ὁ Γεώργιος ὁ Λέσβιος «πρῶτον μὲν ἐπενόησε μέθοδον σαφεστάτην εἰς τὴν γραφὴν θεμελιουμένην εἰς κανόνας ὀρθογραφίας ἀμετατρέπους, ὥστε νὰ ἡμπορῆ ὁ μαθητὴς νὰ ἐκφράζη ἀκριβέστατα και συντομώτατα ὅποιονδήποτε μέλος, ὅταν γένη ἐγκρατῆς τῆς ἀξιολόγου ταύτης μεθόδου.

Δεύτερον ἐφεῦρε πολλοὺς ἄλλους τρόπους συντελεστικούς εἰς τελειοποίησιν τῆς διδασκαλίας τῆς Μουσικῆς, καθὼς εἰς τὴν ὅσον οὐπὼ ἐκδοθησομένην γραμματικὴν θέλει φανῆ ἑναργέστατα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅσα ὑπόκειται ὁ εἰρημένος μουσικοδιδάσκαλος οὗτος εἶναι πρῶτον ἢ ἄκρα σαφήνεια τῆς γραφῆς και τὸ ἀναλλοίωτον τῶν ὀρθογραφικῶν κανόνων τῆς, δεύτερον ἢ ἀνακάλυψις πολλῶν τρόπων ἀναγκαιοτάτων τῆς Μουσικῆς τῶν προγόνων μας Ἑλλήνων, τρίτον δὲ και τελευταῖον τὸ πλήρες και ἀνευδεῆς ἄλλοεθνοῦς Μουσικῆς»²³².

Ἡ Ἀγγελία αὐτὴ προὐκάλεσεν τὸν ὑποκρυπτόμενον ὑπὸ τὰ ἀρχικά Κ. Κ., δι' ἐπιστολιμαῖον ἄρθρου του²³³, νὰ ἀναφερθῆ πρῶτον εἰς τὴν μουσικὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων και τῶν Ῥωμαίων και δεύτερον νὰ προβῆ εἰς ἀνασκευὴν τῶν ὅσων ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀγγελίαν ὑπὸ τῶν Ἐφόρων, ὡς ἄρεται τοῦ συστήματος τοῦ Γεωργίου Λεσβίου. Ὡσαύτως ἀντίθετος πρὸς τὰς ἐπαινετικὰς θέσεις τῶν Ἐφόρων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τῆς Αἰγίνης εἶναι και ὁ Ζ. Ζαφειρόπουλος ὅστις τὸ θεωρεῖ «ὄχι μόνον ὡς ἀνάξιον προσοχῆς τινός, ἀλλὰ και ἐπιβλαβὲς και ὀλέθριον εἰς τὴν λαμπρὰν τῆς μουσικῆς τέχνης τόλμημα»²³⁴, και «ὅτι ἐκ τῆς μεθόδου του ἐλλείπει ἡ γνησία ἀπαγγελία τῆς μελωδίας· ἐλλείπει ἡ ὀρθογραφία· (τὴν ὁποίαν ὄλος ἀγνοῶν βέβαια ὁ νέος ἐφευρέτης, κατέφυγεν εἰς τὰ τερατοειδῆ νέα σημεῖα τῆς γραφικῆς μεθόδου του, κατέφυγεν εἰς τοὺς ἀραβικοὺς ἀριθμοὺς, κατέφυγε τέλος εἰς τόσα ἄλλα σημεῖα, ὥστε ἀντὶ νὰ ὀλιγοστεύσῃ πρὸς εὐκολίαν (ὡς λέγει), τοὺς ἀπαγγελτικούς τῶν τῶνων χαρακτηριστῆρας, δι' ἀμάθειαν τοὺς ἐπολλαπλασιάσεν)· ὅτι ἐλλείπει ἐκ τῶν μωκαρονικῶν σημείων του ἡ δύναμις ἐκεῖνη τῆς ἀπαγγελίας τῆς μελωδίας, τὴν ὁποίαν οἴκοθεν ἔχουσι τὰ πρὸ πολλῶν αἰῶνων παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν παραδεδεγμένα σημεῖα, ὅτι, ἀντὶ ὠφελείας θέλει προξενηθῆ σύγχυσις μᾶλλον, και ὀπισθοδρόμησις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν»²³⁵.

(Συνεχίζεται) **ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ**
φιλόλογος - θεολόγος

230. Οὗτοι ἦσαν οἱ Ἄρτης Πορφύριος, Καρύστου Νεόφυτος και Νικόλαος Δηλιγιάννης.

231. Γεν. Ἐφημ. ἀρ. 30/28-4-1828. σ. 126.

232. ἰδ. Γεν. Ἐφημ. ἀρ. 30/28-4-1828, σ. 126.

233. ἰδ. Γεν. Ἐφημ. ἀρ. 46/27-6-1828, σ. 191.

234. ἰδ. Ζ. Α. Ζαφειροπούλου, Ὁ Γ. Λέσβιος... ἐνθ' ἄν. σ. 2.

235. ἰδ. αὐτόθι σ. 7-8.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἰωάννης Ν. Καρμίρης (†)

Μετὰ μεγάλης λύπης τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ὀρθόδοξος θεολογικὴ οἰκογένεια καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ καὶ θεολογικοὶ κύκλοι τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης ἐπιηροφρορήθησαν τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ μακαριστοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Ἰωάννου Ν. Καρμίρη (1903 - 1992).

Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἀφιερῶσωμεν μερικὰς σελίδας τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» εἰς τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν μεγάλην προσφορὰν τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος ἀειμνήστου Διδασκάλου τῆς Ὀρθοδοξίας, εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος τάξῃ ἐν σκηναῖς δικαίων τὴν ψυχὴν τοῦ ἐκλιπόντος ἀνδρός, ὅστις διεκρίθη ὡς πρῶτος καὶ εὐγενὴς χαρακτήρ, ὡς Καθηγητὴς Μέσης Ἐκπαιδύσεως, ὡς Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὡς ἐπιφανὲς τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ὅστις εὐσυνειδήτως ἔφερεν εἰς πέρας σημαντικὰς ἀποστολάς, ὡς ἴσχυρος καὶ κήρυξ τῆς γνησίας ὀρθοδόξου θεολογικῆς παραδόσεως, ὡς συνετὸς συνομιλητὴς ἐν πλείστοις οἰκουμενικοῖς συνεδρίοις, ὡς συστηματικὸς καὶ μεθοδικὸς συγγραφεὺς ἀναριθμῶν θεολογικῶν ἔργων διεθνῶς κύρους καὶ ὡς ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέχρι τῆς ἀσθενείας του ἀκατάπητος Νέστορ καὶ Πρύτανης τῶν Ἑλλήνων Θεολόγων.

Ὁ πρῶτος διάδοχος αὐτοῦ εἰς τὴν ἔδραν τῆς Δογματικῆς καὶ Ἠθικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Καθηγητὴς κ. Μέγας Φαράντος συνοφίξει ἐπιγραμματικῶς ὡς ἐξῆς τὴν ταυτότητα τῆς Θεολογίας τοῦ ἀειμνήστου Διδασκάλου: «Ἐγὼ (αὐτὴ) εἶναι ἀκραιφνῶς ὀρθόδοξος, θὰ ἔλεγον αὐστηρῶς συντηρητικὴ, οὐδεμίαν παραχώρησιν εἰς οὐδὲν δόγμα ἀποδεχομένη, εἶναι συγχρόνως αὐτὴ φιλελευθέρη καὶ οἰκουμενικὴ. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ἐνῶ δηλαδὴ ζῆ αὐστηρῶς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, θεωρῶν ὡς αἰρετικὸν πάντας τοὺς ἐκτὸς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας κειμένους, εἶναι συγχρόνως ἡ ζωὴ του εἰς διαρκῆς διάλογος μετὰ τῶν ἑτεροδόξων τούτων».

Ἐτῆ αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ!

«Τὸ Βατικανὸ ὁδηγεῖ σὲ πλῶση».

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἀπαντῶν εἰς ἐρωτήσεις δύο τηλεοπτικῶν σταθμῶν, κατήγγειλεν ὡς ἀπαράδεκτον ἐνέργειαν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' ἐν ἰῶ ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων μηνύματι αὐτοῦ ἐχρησιμοποίησε καὶ τὴν ψευδομακεδονικὴν γλῶσσαν.

Ὡς ἀναφέρει τὸ ἐνημερωτικὸν Δελτίον τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου, ἡ παπικὴ ἐνέργεια δὲν ὀφείλεται εἰς παραδρομὴν, ἀλλ' εἰς σκόπιμον ἐνέργειαν: «Ἐδῶ πρόκειται γιὰ τὴν παραχάραξη καὶ ἀντιεπισημονικὴ μεθόδευση, πὸν οἱ ἀρμόδιες ὑπηρεσίαι τοῦ Βατικανοῦ δὲν μποροῦν νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι ἀγνοοῦν, δεδομένου ὅτι ἐπανεληφμένα ἔχουν ἐνημερωθῆ ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Σεραφεῖμ καὶ τοὺς Ἑλλήνες πολιτικούς. Ἡ σίαση, ἐξ ἄλλου, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰν εἶχε ὀργανωθῆ σιὸ χῶρο τοῦ Βατικανοῦ ἔκθεση ψευτομακεδονικῆς τέχνης, ὅποτε ἀπέσυρε τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἀπὸ τὴν ὀλομέλεια τῆς Μικτῆς Διεθνῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διαλόγου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε διδάξει τὸ Βατικανὸ ὅτι τέτοιου εἴδους ἐνέργειαι δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μὴν ἔχουν σοβαρὰς συνέπειαι σις σχέσεις μετὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Ἀυστηρῶς τὸ Βατικανὸ μὲ τὴν πολιτικὴ αὐτὴ ὁδηγεῖ σὲ πλῶση τισ σχέσεις αὐτές, τὴ διατήρησιν τῶν ὀποίων ἰσχυρίζεται ὅτι ἐπιζητεῖ. Τὸ θέμα θὰ ἀπασχολήσῃ τὴ Διαρκῆ Ἱερὰ Σύνοδο, πὸν θὰ συνέλθῃ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα».

Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμός.

Ὁ ἐπὶ δεκαετίας ἐν τῇ «Γερμανικῇ Σχολῇ» Ἱεροσολύμων ὑπηρετῶν διακεκριμένος γερμανὸς ρωμαιοκαθολικὸς ἱερεὺς πατήρ Johannes Düsing ἀγαπᾷ τόσον πολὺ τὴν Ὀρθοδοξίαν, ὥστε ἀπ' ἐνὸς γνωρίζει τὰ τῆς λατρείας καὶ τῆς ἑμνολογίας αὐτῆς κατὰ τρόπον τέλειον καὶ ἀπ' ἐτέρου φλέγεται ὑπὲρ τοῦ εἰλικρινοῦς πόθου τῆς ἄρσεως πάντων τῶν ἐπιπροσθόντων εἰς τὴν ἔνωσιν τῆς Ὀρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐμποδίων. Δι' αὐτὸ, ὅταν οὗτος παρέστη εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, κατενόησε πλήρως τὴν σημασίαν τοῦ μηνύματος τῆς φράσεως ἐκ τῆς εἰς τὸν Πάπαν ἀναφερο-

μένης περικοπής του ενθρονιστηρίου λόγου, εν τῇ ὁποίᾳ φράσει ὁ νέος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰτόνισε τὰ ἐξῆς: «Πεποίθαμεν ὅτι καὶ ὁ ἐν τῇ Δύσει ἀδελφὸς ἡμῶν θὰ ἐξαντλήσῃ πάσας τὰς πολλὰς αὐτοῦ δυνατότητας, ἵνα συμπράξῃ μεθ' ἡμῶν πρὸς τὸν ἱερὸν καὶ ἅγιον σκοπόν», ὅστις ἀποβλέπει εἰς τὴν «εἰσπλέοντων ἀπάντων τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων διὰ τοῦ διαλόγου τῆς ἀληθείας».

Ἡ εὐαίσθητος καρδιά τοῦ πατρὸς Ἰωάννου Düsing ἠσθάνθη βαθυτάτην μελαγχολίαν ἐκ τοῦ βαθυτέρου νοήματος τοῦ μηνύματος αὐτοῦ. Ὡς οὗτος ἔγραψεν ἐν ἐγκυκλίῳ ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἀνὰ τὴν ὑφήλιον φίλους του, ἧς μάλιστα καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ KNA (= Katholische Nachrichten Agentur) (27 Νοεμβρ. 1991), «ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Πατριάρχου, τοὺς ὁποίους Οὗτος ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἐνώπιον Αὐτοῦ καθημένους ἐκπροσώπους τοῦ Βατικανοῦ καρδινάλιον Cassidy, ἐπίσκοπον Monterisi καὶ ἐπίσκοπον Duprey, ἦτο δυνατὸν σαφῶς νὰ ἀντιληφθῶμεν ὅτι τὸ οἰκουμενικὸν κλίμα μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἔχει ψυχρανθῆ ἐν τῇ παρούσῃ χρονικῇ σιγῇ».

Πρόκειται περὶ ὀδυνηρᾶς πραγματικότητας, τῆς ὁποίας τὰ γενεσιουργὰ αἷτια ἐπεσήμανεν ὁ πατὴρ Ἰωάννης Düsing εἰς τὴν συνῆχειαν τῆς ἐπιστολῆς του, ὡς σημειοῦμεν ἐν τῇ ἐπομένῃ παρατηρήσει μας.

«Τὸ θλιβερὸν πρόβλημα τῶν Οὐνιτῶν».

Ὁ πατὴρ Ἰωάννης Düsing, ἀναφερόμενος εἰς ὑπαίτιον τοῦ ενθρονιστηρίου λόγου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου περὶ ψυχράσεως τῶν σχέσεων μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, προσέθεσε τὰ ἐξῆς: «Μερικοὶ ὀμιλοῦν δικαίως περὶ ἐνὸς κρισίμου σημείου, ὅπως τοῦτο οὐδέποτε ὑπῆρξε κατὰ τὰ τελευταῖα 25 ἔτη. Δι' ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος μετὰ συγκεκινημένης καρδίας ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐντὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῷ Φαναρίῳ τὸν Ἰούλιον 1967 καὶ τὸν Νοέμβριον 1979 ἠδύνατο νὰ ἔξῃ μετ' ἄλλων τὴν βίωσιν τῆς συναντήσεως μεταξὺ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου καὶ Πάπα Παύλου τοῦ Στ' καὶ μεταξὺ Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' καὶ Πάπα Ἰωάννου - Παύλου τοῦ Β', ἡ ὑπαρξίς τοῦ κρισίμου αὐτοῦ σημείου εἶναι μία ὀδυνηρὰ διαπίστωσις (schmerzliche Feststellung). Ἀκριβῶς διὰ τὸν νέον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον, ὅστις κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, ἐκοπίασε διὰ τὰς διορθοδόξους σχέσεις καὶ ὅστις ἀπὸ τοῦ 1987 συνώδενσε τὸν προκατόχον Του εἰς πάντα τὰ ἐπίπονα προσκυνηματικὰ ταξίδια Του

εἰς τὰς ἄλλας αὐτοκεφάλους ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας..., τὰ θλιβερὰ γεγονότα ἐν τῇ Οὐκρανίᾳ καὶ ἐν τῇ Ρωσίᾳ, ἐν τῇ Ρουμανίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Σλοβακίᾳ εἶναι αἷτια μεγάλης θλίψεως καὶ φροντίδος. Οὗτος γνωρίζει, ὅτι ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς συνόλου Ὁρθοδοξίας, ἀκριβῶς νῦν ἐν τῇ χρονικῇ περιόδῳ τῆς τελευταίας προετοιμασίας τῆς «Μεγάλης καὶ Ἁγίας Συνόδου», ἡ καλὴ θέλησις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν δύναται νὰ ἐπαρκῇ διὰ νὰ ἐγγυηθῇ τὴν περαιτέρω πορείαν τοῦ πρὸ ἔνδεκα ἑτῶν κατὰ τόσον ἐλπιδοφόρον τρόπον ἀρξασμένου θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν εὐχαριστιακὴν κοινωνίαν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Διὰ νὰ χρησιμοποιήσωμεν διαφορευτικὴν διατύπωσιν: Ἡ συνέχισις τοῦ διαλόγου αὐτοῦ εὐρίσκειται πρὸς τὸ παρὸν ἐν ὑψίστῳ κινδύνῳ, ἐὰν τὸ θλιβερὸν πρόβλημα τῶν Οὐνιτῶν, οἱ ὁποῖοι οὐδὲν «μοντέλο» ἐνώσεως ἀποτελοῦν, ὡς καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἰδικῆς μας (ρωμαιοκαθολικῆς) «ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος» ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ὁρθοδόξου Πατριαρχείου Μόσχας καὶ Βουκουρεστίου, δὲν ἐπανεξετασθῇ ἐκ νέου καὶ δὲν ὀδηγηθῇ εἰς ἀληθῶς οἰκουμενικὴν λύσιν. Αὐτὸ ἦτο διὰ πολλοὺς μεγάλη ὑπόθεσις προσευχῆς κατὰ τὴν ἐσοτήν τῆς ἐνθρονίσεως ἐν Φαναρίῳ καὶ ἐπίσης παρὰ τοὺς τάφους τῶν δύο Πατριαρχῶν Ἀθηναγόρου καὶ Δημητρίου ἐν Βαλουκλῆ, ἐνθα εὐρίσκειται ἡ μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς παρὰ τὰ τεῖχη τῆς παλαιᾶς Κωνσταντινουπόλεως».

Εἶναι τῷ ὄντι ἐλπιδοφόρον, ὅτι εὐρίσκονται ρωμαιοκαθολικοί, οἵτινες βλέπουν τὴν πραγματικότητα τόσον ἀντικειμενικῶς καὶ κατὰ τὸν ὀρθόδοξον τρόπον...

Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος (1815 - 1891).

Ἡ συμπλήρωσις ἑκατῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου συγγραφέως τῆς πολιτοῦ «Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους» καὶ ἄλλων λαμπρῶν ἱστορικῶν ἔργων Κωνσταντίνου Παπαρρηγόπουλου (1815 - 1891) ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ ἐξαρθῇ διὰ διαφόρων δημοσιευμάτων ἢ συμβολῆ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ἔθνους οὐ μόνον εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς ὀλως ἀστηρικτοῦ ἀνθελληνικῆς θεωρίας τοῦ J. Ph. Fallmerayer, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προβολὴν τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἱστορικὴν πορείαν τῶν Ἑλλήνων.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἡ ἐπομένη συγχάκτις ἀναφερομένη περικοπὴ τοῦ τρίτου τό-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

της Πέμπτης 9 Ιανουαρίου 1992

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴ σημερινὴ συνεδρία τῆς ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀνάγνωση τοῦ χριστουγενιάρτικου μηνύματος τοῦ Πάπα στὴν ψευτομακεδονικὴ γλῶσσα τῶν Σκοπίων, καταδίκασε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὶς προκλητικὲς αὐτὲς ἐνέργειες τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Βατικανοῦ εἰς θάρος τοῦ Ἔθνους μας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μὲ συνέπεια νὰ ταλαιπωρεῖται τὸ ὀρθόδοξο ποιμνιο τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὴν προπαγάνδα τῆς Ρώμης.

Ἡ φιλο - σκοπιανὴ δραστηριότης τοῦ Βατικανοῦ, ἢ ὅποια ἐκδηλώνεται ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια, ἀποτελεῖ ἀπαράδεκτη ἱστορικὴ παραχάραξη καὶ ἐπισύρει σοβαρὰς συνέπειες στὶς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν (Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς), τορπιλίζουν τὸν μεταξὺ τους Θεολογικὸ Διάλογο καὶ θέτουν ἐν ἀμφι-

βόλῳ τὶς ἔναντι τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας διαθέσεις καὶ προθέσεις τοῦ Πάπα.

Στὴ συνέχεια, ἀναγνώσθηκε ἐμπεριστατωμένη εἰσήγηση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Θεοφίλου ἐπὶ τοῦ θέματος «Φαινόμενα συγχρόνου ἐποχῆς (ἐγκληματικότης καὶ ναρκωτικά)», ἢ ὅποια δημιούργησε τὴν κατάλληλη εὐκαιρία γιὰ νὰ ἐκδηλωθεῖ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν προβλημάτων».

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου)

τῆς Τετάρτης 15 Ιανουαρίου 1992

Εἰρηνικὸ μήνυμα ἀπηύθυνε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ πρὸς τοὺς Μακ. Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῶν Βαλκανίων Πατριάρχες Σερβίας κ. Παῦλο, Ρουμανίας κ. Θεόκτιστο καὶ Βουλγαρίας κ. Μάξιμο, μὲ τὸ ὅποιο τοὺς ζητεῖ νὰ ἐνεργήσουν πρὸς τὶς Κυβερνήσεις τῶν χωρῶν τους γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ εἰρηνικοῦ κλίματος στὴ Χερσόνησο, ὅπου ἡ πλειοψηφία τῶν

μου τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης «Ἱστορίας» του: «Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν διεσώθη, τουλάχιστον δὲν διέσωσε τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἀξία», εἰμὴ διὰ τῆς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ συμμαχίας... Ἀλλ' ἂν ὑπῆρξε τῆς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, πολλαπλασίονα ἀπήλυνε παρ' αὐτοῦ ἕνεκα τῆς διακονίας ἐκεῖνης τὴν ἀντιμοιῆν διότι δι' αὐτοῦ ἐπρωταγωνίστησεν ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι καὶ δι' αὐτοῦ ἰδίως ἀνεκαινίσθη ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις».

«Ἡ Ἐκκλησία γιὰ τὸ AIDS».

Τὸ «Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου» εἰς τὸ ἐπ' ἀρ. 18 φυλλάδιόν του, ὅπερ ἀπευθύνεται «πρὸς τὸ Λαὸν» καὶ ἐκδίδεται δαπάναις τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», τονίζει εὐστόχως, ὅτι «τὸ καλύτερο φάρμακο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ AIDS εἶναι ὁ ἐκκλησιαστικὸς τρόπος ζωῆς, ὅπως τὸν ἔζησαν καὶ τὸν ζοῦν στὸν τόπο αὐτὸ ἐκατομμύρια ἄνθρωποι. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση εἶναι τὸ πιὸ τέλειο καὶ ἀνθεκτικὸ πνευματικὸ ἀνοσολογικὸ σύστημα τῆς κοινωνίας μας. Ἡ Ἑλληνορθόδοξη Παράδοση... εἶναι τὸ καλύτερο φάρμακο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ AIDS».

«Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκ τῆς νόσου προφύλαξιν, αὕτη, ὅπως διδάσκει ἡ Ἐκκλησία, «δὲν εἶναι γεγενῆς ἐξωτερικὸ καὶ ἐπιφανειακό, πὸν προϋποθέτει μιὰ ψευδαίσθηση ζωῆς... Ἡ κατὰ Χριστὸν ἐγκράτεια καὶ

ὁ εὐλογημένος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία γάμος προφυλάσσουν ἀπὸ τὸ AIDS, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ παντὸς δίδουν νόημα ζωῆς... Πραγματικὴ ἢ ἀληθινὴ ἀγάπη, ἢ κατὰ Χριστὸν ἐγκράτεια πὸν γίνεται ἀπὸ ἀγάπη καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη, ἢ διατήρηση τῆς πραγματικῆς φιλίας, ὁ χριστιανικὸς γάμος δίδουν νόημα ζωῆς καὶ προσφέρουν πνευματικὴ ὑγεία...».

Ἐξ ἄλλου ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας «καὶ οἱ φορεῖς καὶ οἱ πάσχοντες ἀπὸ AIDS θρῖσκουν τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ζωῆς. Καταλαβαίνουν ὅτι μὲ τὴ μετάνοια ὅλα διορθώνονται... Τὸ σῶμα πὸν πάσχει ἀπὸ οποιαδήποτε ἀσθένεια μπορεῖ μὲ τὴ θεία Κοινωνία νὰ γίνε νὰς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὸ σῶμα εἶναι δυνατὸ νὰ ἀγιασθεῖ, νὰ θεωθεῖ, νὰ λάμψει ὡς ὁ Ἥλιος στὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Καταλαβαίνουν ἀκόμη ὅτι στὴν Ἐκκλησία μποροῦν νὰ βροῦν τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη καὶ τὶς πραγματικὰς διαπροσωπικὰς σχέσεις. Καθὼς ἐπίσης ἀντιλαμβάνονται ὅτι τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι τόσο ἡ παρὰ τῆς ζωῆς, ὅσον ἡ ὑπέρβαση τοῦ θανάτου».

«Ὅστε «ἡ ἀσθένεια τοῦ AIDS... εἶναι μιὰ πρόκληση καὶ πρόσκληση στὸν ἄνθρωπο γιὰ ἐπιστροφή στὶς ρίζες του, στὴ δίωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Εἶναι πρόκληση καὶ πρόσκληση γιὰ ἐπιστροφή στὸν Θεὸ καὶ στὴν Ἐκκλησία».

λαών έχει την ίδια ορθόδοξη πίστη. Στο διάθεμα αυτό ο Προκαθήμενος της Έκκλησίας της Ελλάδος προέβη έξ αιτίας των τελευταίων γεγονότων και των κινητοποιήσεων στα Βαλκάνια, που δημιουργούν έντονες άνησυχίες και άπειλουν την ασφάλεια της περιοχής. Στο μήνυμά του ο Μακαριώτατος τονίζει:

«Ήμεις οί Προκαθήμενοι των έν ταίς Βαλκανικάίς χώραις Όρθοδόξων Έκκλησιών, έν τη ένότητι της Πίσταως και έν τη κοινωνία του Άγίου Πνεύματος, εισηγούμεθα όπως διακηρύξωμεν διά μίαν εισέτι φοράν την πρόθεσιν ήμών διά ειρηνικήν συνύπαρξιν και προσώμεν επικαίρως και έγκαίρως παρά ταίς κατά τόπους πολιτειακάίς άρχαίς εις τάς δεούσας ένεργείας προς τελεφήρησιν του ίερού τούτου σκοπού. Τό ορθόδοξον πλήρωμα των κατά τόπους Άγίων Όρθοδόξων Έκκλησιών άπαιτεί την έν ειρήνη και γαλήνη διαβίωσίν του έν τη γή των Πατέρων του ίνα άνεμπόδιστον τά έργα του 'Φωτός' εργάζεται και ειρηνοβραβεύτως 'τά άνω' φρονή».

ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΓΙΑ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ- ΤΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΣΕΡΒΩΝ ΤΗΣ ΚΡΟΑΤΙΑΣ

Άνταποκρινόμενος σέ αίτημα του Μακ. Πατριάρχη της Σερβίας κ. Παύλου καταγγέλλοντος την καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων των Όρθοδόξων Σέρβων, που ζούν στην Κροατία, ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ άπηύθυνε προς τό Συμβούλιο Άσφαλείας των Ηνωμένων Έθνών και την ειρηνική Διάσκεψη για τη Γιουγκοσλαβία έκκληση, με την οποία ζητεί διαμαρτυρόμενος όπως ληφθούν μέτρα για την προάσπιση των βασικών ανθρώπινων δικαιωμάτων των Όρθοδόξων Σέρβων στη σημερινή Κροατία, τά όρια της οποίας όρίσθησαν αυθαίρετα από τον Τίτο, που ήταν ο ίδιος Κροάτης, ώστε να μπορούν να ζούν έν ειρήνη, να λατρεύουν τον Θεό κατά τον τρόπο τους και να επιδιόνται άπερίσπαστοι στις άσχολίεσ τους διατηρώντας τις έθνικές τους παραδόσεις.

Στην έκκλησή του ο Μακαριώτατος αναφέρεται στις παλαιότερες άπόπειρες άφομοιώσεως και θίαιης μεταστροφής των Όρθοδόξων Σέρβων από τους «Ούστάσι» και στην καταστροφή άνω των 400 Όρθοδόξων Ναών, όπως και στη γενοκτονία άνω των 700.000 Σέρβων και καταγγέλλει σημερινές μεθοδεύσεις για την εκτόπιση του ορθοδόξου σερβικού πληθυσμού από τις πατρογονικές έστίες της Κροατίας, την τρομοκρατία που άσκειται σ' αυτόν, αυθαίρετες και παράνομες συλλήψεις Όρθοδόξων Έπισκόπων και Κληρικών, καθώς και φόνους και βασανιστήρια άμάχου πληθυσμού, άκόμη και μικρών παιδιών, όπως και αίχμαλώτων πολέμου.

Χρονικά διαφόρων Ί. Μητροπόλεων

—Ταξίδι στην Άμερική πραγματοποίησαν πρόσφατα οί Σεβ. Μητροπολίτες Ζακύνθου, Χίου και Ναυπάκτου. Κατά την παραμονή τους εκεί είχαν την ευκαιρία να έλθουν σ' έπαφή με την όμογένεια και να λάθουν μέρος σέ έορταστικές έκδηλώσεις.

—Με λαμπρότητα έορτάσθησαν και έφέτος οί δύο μεγάλες πανηγύρεις της Ί. Μ. Ύδρας, Σπετσών και Αίγινης: Του Άγ. Νεκταρίου (9 Νοεμβρίου) στην Αίγινα και του Άγ. Νεομάρτυρος Κωνσταντίνου (14 Νοεμβρίου) στην γενέτειρά του Ύδρα.

—Δίπλωμα εύρεσιτεχνίας που ίσχύει ως τό 2010 απέκτησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Ζιχνών και Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων για τον αυτόματο διακόπτη νερού που έπινόησε τό 1990, όταν επικρατούσε μεγάλη άνομβρία και με τον όποίο έπιτυγχάνεται μεγάλη οικονομία νερού.

—Δεκαπέντε ώρες έκπομπής 8 π.μ.-11 μ.μ. καλύπτει τό Πρόγραμμα του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Ί. Μ. Φλωρίνης «Ίερός Χρυσόστομος» 97,9 FM Stereo.

—Η Δ. Ε. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ύστερα από πρόταση του Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, που είναι μέλος της, άπεφάσισε να έπισημάνει με έγγραφό της προς τό Ύπουργείο Έθνικής Παιδείας τους κινδύνους θαθείας άλλοιώσεως της παρεχομένης στα Δημολικά Σχολεία παιδείας, έξ αιτίας του άνεξέλεγκτου διορισμού σέ θέσεις δασκάλων άποφοίτων των παιδαγωγικών τμημάτων των Σκοπίων, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, των οποίων ο άριθμός έχει φθάσει σέ ύψηλά επίπεδα.

—Με κατάνυξη και λαμπρότητα πραγματοποιήθηκε ο τριήμερος έορτασμός (16-19 Δεκεμβρίου) στη μνήμη του προστάτη και πολιούχου Ζακύνθου, παρουσία έκπροσώπων της Πολιτείας, της τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έλαβαν μέρος, έκτός από τον οικείο ποιμενάρχη κ. Παντελεήμονα ο Σεβ. Μηθύμνης κ. Χρυσόστομος και ο Θεοφ. Έπίσκοπος Ηλιουπόλεως κ. Θεόκλητος.

—Στις 17 Δεκεμβρίου, ήμέρα των όνομαστηρίων του, ο Σεβ. Χίου κ. Διονύσιος, άπένευσε τό όφίκιο του Πνευματικού - Έξομολόγου στους Ιερείς π. Δημ. Γεόμελο, Μιχαήλ Στεφανιώρο, Στυλ. Μανώλη και Γ. Πουλιά.

—Με θέμα «Έθνικά θέματα και διεθνείς εξελίξεις» και εισηγητή τον τ. ύπουργό Μακεδονίας - Θράκης, βουλευτή κ. Στ. Παπαθεμελή, έγινε Ιερατική σύναξη στον καθεδρικό Ί. Ν. Τιμίου Προδρόμου Νεαπόλεως στις 7 Δεκεμβρίου.

—Με λαμπρότητα και Ιεροπρέπεια έορτάσθηκε ή μνήμη του πολιούχου Σύρου Άγ. Νικολάου, στον όμώνυμο ναό της Έρμούπολης. Χοροστάτησε ο Σεβ. Σύρου κ. Δωρόθεος συμπαραστατούμενος από τον ί. κληρο της νήσου.

—Συμπληρώθηκαν πρόσφατα τά μαθήματα του κύκλου Έπιμόρφωσης Στελεχών της Έκκλησίας που όργάνωσε ή Ί. Μ. Δημητριάδος σέ συνεργασία με την ΕΟΚ. Τά μαθήματα παρακολούθησαν συνολικά 30 έπιλεγμένα με αυστηρά κριτήρια στελέχη της Ί. Μητροπόλεως, που είχαν την ευκαιρία να εκπαιδευτούν σύμφωνα με τις άπαιτήσεις των νέων καιρών.

—Με έπιτυχία πραγματοποιήθηκε ή 6' συνάντηση νέων των ένοριακών νεανικών έστιών της Ί. Μ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως στην Ί. Μ. Μεταμορφώσεως του Χορτιάτη, ή όποία τελούσε υπό την αίγίδα του Σεβ. κ. Διονυσίου και του ύπ' αυτόν Ίδρύματος

Νεότητας και είχε ως θέμα «Τό ήθος και τό έκκλησιαστικό φρόνημα τοῦ Παπαδιαμάντη». Εισηγητής ὁ καθηγητής κ. Ἀνέστης Κεσελόπουλος.

—Ἐπαναλειτούργει καί οὐσιαστικά μέ εἰκοσαμελή ἀδελφότητα μοναχῶν καί δοκίμων πού ἀκολούθησε τόν Σεβ. Γουμένισσης κ. Δημήτριο ἡ παλαίφατος Ἰ. Μ. Παναγίας στή Γουμένισσα. Ἠγούμενος ὀρίσθηκε προσωρινά ὁ ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Σφονδυλιάς, θεολόγος - πολιτικός μηχανικός. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἠγούμενος τῆς Ἰ. Μ. Ὁσ. Νικοδήμου Πενταλόφου, ἀρχιμ. Χρυσόστομος, ὀρίσθηκε Γεν. Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος τῆς νέας Ἰ. Μητροπόλεως Γουμένισσης, Πολυκάρπου καί Ἀξιουπόλεως.

—Νέα πτέρυγα ἀνεγείρεται στήν Ἰ. Μ. Ἀγίας Παρασκευῆς Δομήρου τῆς Ἰ. Μ. Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου.

—Σέ 76.685.000 ἀνήλθαν συνολικά οἱ οικονομικές παροχές τῆς Ἰ. Μ. Δημητριάδος στόν φιλανθρωπικό, κοινωνικό καί ἱεραποστολικό τομέα γιά τό 1991.

—Ἀφιερωμένες στή Θ. Εὐχαριστία εἶναι ἐφέτος οἱ ἀνοικτές Κληρικολαϊκές Συνάξεις τῆς Ἰ. Μ. Μυτιλήνης πού ἄρχισαν πανηγυρικά στίς 28 Νοεμβρίου στό Χριστιανικό Κέντρο Νεότητας μέ εισηγητή τόν παν. ἀρχιμ. Χρυσόστομο Ἀθαγιανό καί θέμα «Εἰσαγωγή στό Γενικό θέμα τῶν Ἐφειτεινῶν Συνάξεων Θεῖα Εὐχαριστία». Οἱ ἐπόμενες κατά μήνα συνάξεις θά πραγματοποιοῦνται σέ ἄλλη ἐνορία κάθε φορά.

—Τήν ἐγκατάσταση κεντρικῆς θερμάνσεως, ἡ ὁποία στοίχισε 1.050.000 δρχ. προσέφερε ἡ οἰκογένεια Μιχ. Σπυροπούλου, ἐμπόρου τοῦ Αἰγίου, στόν Ἰ. Ν. Κοιμησεως Θεοτόκου Μαμουσιᾶς, ἀπό τήν ὁποία κατάγεται.

—Σχολεῖο γιά παιδιά μέ εἰδικές ἀνάγκες λειτουργεῖ στό Αἶγιο μέ ὑπεύθυνη τήν κ. Μ. Ἀγγελουπούλου ἀπέναντι ἀπό τόν Ἰ. Ν. Ἀγ. Ἀναργύρων.

Ἱερά Μητρόπολις Ζακύνθου

Μέ ἰδιαίτερη μεγαλοπρέπεια γιορτάσθηκαν καί φέτος τὰ Θεοφάνεια στή Ζάκυνθο. Σύμφωνα μέ τό παλαιό τοπικό ἔθιμο ὁ Ὁρθρος τῆς Ἑορτῆς ἐψάλη στόν Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Ἀγίου Νικολάου ἀφ' ἐσπέρας καί ὕστερα, παιανίζουσης τῆς Φιλαρμονικῆς τοῦ Δήμου καί προπορευομένης ἀναμμένης λαμπάδας, ὁ Ἱερός Κληρός τῆς Μητροπόλεως φέροντας φελώνιο καί πετραχήλιο, οἱ τοπικές Ἀρχές καί ὁ Λαός συνόδευσαν ἐν πομπῇ τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ζακύνθου κ. Παντελεήμονα, φέροντα Ἀρχιερατικό Μανδύα, στό Ἐπισκοπεῖο, ὅπου ἡ καλλίφωνη Χορωδία τοῦ ἱατροῦ καί Πρωτοψάλτη κ. Ἰωάννη Σούλη τοῦ ἔψαλε κατά τό ζακυνθινό μουσικό ἰδίωμα τὰ πατροπαράδοτα «Φῶτα»:

«ᾠ χαριτωμένη νύκτα, πού ὅλη ἀστροφεγγοβολᾶς κι ἀπ' τήν ἀπειρη χαρά σου, ὡς πανσέληνος γελαῶς. Προαναγγέλεις θεῖα νύκτα, θεῖο φῶτος τήν χαραυγή, πού ἔθαπτίσθη ὁ Λυτρωτής μας κι ἐξανάπλασε τήν γῆ. Ἀνατέλλει φῶς τῶν φῶτων, τῆς ζωῆς ὁ ξαγνισμός, καί ἀγάλλεται ἡ πλάσις κι ἐορτάζει ὁ οὐρανός.

Ἐψωσον ᾧ Ἱεράρχα διὰ τὰ τέκνα σου εὐχῆν εἰς τήν θάπτισιν τοῦ Πλάστου θάπτισόν μας τήν ψυχὴν! Λειτουργεῖ Θεοῦ Ὑψίστου, Σοῦ εὐχόμεθα νά ζῆς νά λαμπρῶνῃς τήν χαράν μας, Θεῖα φῶτα νά ὑμνῆς».

Στή συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος, ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ Ἐπισκοπεῖου ἀπηύθυνε, κατά τήν τοπική Τάξη τῆς θραδιάς, βαρυσήμαντο Μήνυμα πρὸς τοὺς συγκεντρωμένους πολυπληθεῖς πιστοὺς. Μετὰ τήν ἀνάκρουση τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου, Κληρός καί Λαός ἀνήλθαν στήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου, ὅπου τοὺς δεξιώθηκε ὁ Μητροπολίτης. Τίς ἐκδηλώσεις κάλυψε ἡ «Ἐλεύθερη Ραδιοηλεκτρονική Ζακύνθου» (EPZ TV).

Ἀξίζει νά σημειωθεῖ, ὅτι κατά τήν Παράδοση, τὸ θράδι ἐκεῖνο εἶναι ἀφιερωμένο στόν Ἐπίσκοπο τοῦ νησιοῦ, στό πρόσωπο τοῦ ὁποίου βλέπουν οἱ ζακυνθῖνοι τὴ Φανέρωση τοῦ Θεοῦ, ἀποδίδοντάς του τὴν πρέπουσα τιμὴ, γι' αὐτὸ καί εἶναι γνωστὴ ἡ λαϊκὴ ἔκφραση: «Ἀπόψε θά πᾶμε στὰ Κάλαντα τοῦ Δεσπότη».

Τὸ Μήνυμα τοῦ Σεβασμιωτάτου Ζακύνθου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Θ Ε Ο Φ Α Ν Ε Ι Α 1992

«Θ ἔ λ ε ι ἄ ρ ε τ ῆ κ α ἰ τ ὴ λ μ ῆ ἢ ἔ λ ε υ θ ε ρ ῖ α (Κάλθος).

Ἐλπιδοφόρο καί χαρμόσυνο μήνυμα ἐλευθερίας μᾶς ἀπευθύνει ἡ αὐριανὴ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, τῆς φανερώσεως, δηλαδή, τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ στόν κόσμο καί στόν ἄνθρωπο. Ἡ ἑορτὴ, πού προσφυέστατα ὁ πιστὸς ὀρθόδοξος ἑλληνικὸς Λαὸς ὀνομάζει «Φῶτα», θέλοντας νά τονίσῃ τὴν σημασία τοῦ καταυγασιμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τὸ πνευματικὸ καί ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀλήθειας, πού ἔφερε στόν κόσμο ὁ Χριστὸς καί πού ὁ μέγας προφήτης Ἡσαΐας, ὀκτακόσια χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ, διακήρυξε λέγοντας: «Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα καί τοὺς καθημένους ἐν χώρα καί σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς». Ὁ ἱερός ἐκκλησιαστικὸς ὕμνογράφος στήν ὕμνωδία τῆς αὐριανῆς ἑορτῆς ψάλλει θριαμβευτικά, συμπεκνώνοντας κατὰ τρόπο ἀριστουργηματικὸ μέσα σέ λίγους στίχους ὅλο τὸ νόημα τοῦ ἑορτασμοῦ:

«Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται,

υἱὸ δὲ φῶτος οἱ πρὶν ἐσκοτισμένοι,

μόνος στενάζει τοῦ σκότους ὁ προστάτης».

Τοῦτο τὸ μήνυμα τῆς ἐλευθερίας εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐπίκαιρο στίς ἡμέρες μας γιὰ τὸν κόσμο ὀλόκληρο ἀλλὰ καί γιὰ τὸ νησί μας. Γιὰ τὸν κόσμο, γιατί ὁ ἄνεμος τῆς ἐλευθερίας πνέει δυνατὸς καί γκρεμίζει τοὺς θρόνους τυράννων καί δυναστῶν καί ἀνατρέπει ἀπάνθρωπα ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα. Γιὰ τὸ νησί μας, γιατί ἐφέτος θά ἐορτάσῃ τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴν γέννηση ἐνὸς φλογεροῦ ὕμνητῆ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ ἔθνικοῦ μας ποιητῆ Ἀνδρέα Κάλθου.

Εἶναι ἀναντίρρητα ἀνεκτίμητο ἀγαθὸ ἡ ἐλευθερία. Ὅμως, ὅπως ὅλα τὰ πολύτιμα, εἶναι εὐαίσθητη καί εὐθραυστη. Ἄν δὲν χρησιμοποιηθῇ σωστὰ ἐκφυλίζεται καί καταλήγει σέ σκλαβιά. Ἡ ἀνθρωπότητα παλιὰ καί πρόσφατα γνώρισε κινήματα καί ἐπαναστάσεις πού ἔγιναν στό ὄνομα τῆς ἐλευθερίας καί ὀδηγήθηκαν στήν πιὸ σκληρὴ μορφή τυραννίας, πού στηρίχθηκε στήν θία, στήν τρομοκρατία, στό ἔγκλημα. Ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία θασίζεται στήν ἀρετὴ. Τοῦτες οἱ δυὸ ἀξίες εἶναι ἀλληλένδετες καί ἀχώριστες. Ἡ μιά ἀποτελεῖ ἐγγύηση τῆς γνησιότητος τῆς ἄλλης. Δὲν

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Μητροπολίτου Πατρών Νικοδήμου, ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ, τόμος Α', έκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήναι 1990, σσ. 432.

Ἡ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐνασχόληση τοῦ Σεβ. Πατρῶν κ. Νικοδήμου μετὰ τὸ εἶδος τῶν κηρυγματικῶν ὁμιλιῶν, τὸν ἔχει καταστήσει, θὰ λέγαμε, εἰδικὸ καὶ εὐρύτατα γνωστὸ, ὄχι μόνον στοὺς διακόνους τοῦ ἁμῶνος καὶ τοὺς χριστιανούς ποὺ ἀρέσκονται νὰ ἐντυφουῖν σὲ παρομοίου περιεχομένου βιβλία, ἀλλὰ καὶ πέρα τῶν ὁρίων τῆς ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Σύμφωνα μετὰ ἐξακριβωμένες

πληροφορίες, πολλὲς ἀπὸ τίς ὁμιλίες τοῦ μεταφράζονται καὶ χρησιμοποιοῦνται δεόντως στὴν ἀδελφὴ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας, ἐνῶ οἱ δύο συλλογές μετὰ τίτλους «Θεομητορικὰ Μηνύματα» καὶ «Μηνύματα Δεκαπενταγούστου», ἔκαναν ἰδιαίτερη καὶ εὐνοϊκώτατη αἴσθηση καὶ στὸν ρωμαιοκαθολικὸ κόσμον. Ἐκτεταμένη καὶ πολὺ κολακευτικὴ κριτικὴ παρουσίαση τῶν δύο αὐτῶν συλλογῶν δημοσιεύθηκε στὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Βατικανοῦ, τὸν «Ρωμαῖο Παρατηρητὴ» (Osservatore Romano). Ἡ

ὑπάρχει πραγματικὴ ἐλευθερία χωρὶς ἀρετὴ, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀληθινὴ ἀρετὴ χωρὶς ἐλευθερία. Καταναγκαστικὴ ἀρετὴ εἶναι ὑποκρισία. Ἀσύδοτη ἐλευθερία εἶναι ἀναρχία.

Ὁ στίχος τοῦ Κάλθου ἀπὸ τὴν πρώτην στροφὴν τῆς ὠδῆς τοῦ «Εἰς Σάμμον», «θέλει ἀρετὴν καὶ τόλμην ἢ ἐλευθερία», ποὺ δεσπόζει στὴν μετώπην τοῦ Δημαρχείου τῆς πόλεώς μας, θὰ ἔπρεπε νὰ γραφῆ στὴν σημαίᾳ κάθε ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος, κάθε λυτρωτικῆς ἐπαναστάσεως, κάθε ἡρωϊκοῦ ξεσηκωμοῦ, παντοῦ καὶ πάντοτε, «ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ». Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐμπνέη καὶ νὰ φρονηματίζῃ ὅλους τοὺς ὁραματιστὰς καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰδιαίτερα στοὺς δικούς μας καιρούς, ποὺ εἶναι καιροὶ κοσμογονικῶν ἀλλαγῶν καὶ ἀνακατατάξεων καὶ ἀπελευθερωτικῶν ἐπαναστάσεων καὶ ἐθνικιστικῶν κινήματων σ' ὁλόκληρον τὸν κόσμον καὶ μάλιστα στὸν εὐρωπαϊκὸ γεωγραφικὸ χῶρον. Πολλοὶ σήμερον παλεύουν γιὰ τὴν ἐλευθερία. Λίγοι ὅμως μοχθοῦν γιὰ τὴν ἀρετὴν. Ὅλοι στηρίζουν τὴν ἐλευθερία στὴν τόλμην. Ἐλάχιστοι ὅμως τὴν στολίζουν καὶ μετὰ ἀρετὴν. Ὅμως ἐλευθερία μετὰ τόλμην, χωρὶς ἀρετὴν, εἶναι ὄχι μόνον εὐθραυστή, ὅπως ἤδη εἶπα, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνη. Πολλὰ γεγονότα τοῦ καιροῦ μας στὴν οἰκουμένη, ἀλλὰ καὶ στὴν πατρίδα μας, θεβαιώνουν «τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές».

Ἡ ἀρετὴ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν, τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ βασίζεται στὴν πίστη στὸ Θεό. Εἶναι ἡ ἐλεύθερη καὶ ἀβίαστη κατάφαση τοῦ ἀνθρώπου στὴν θεϊκὴ Ἀλήθεια καὶ ἡ ὑποταγὴ τοῦ σ' αὐτήν. Ὁ ἀνθρώπος ποὺ εἶναι ὑποταγμένος στὰ πάθη του, ἀκόμα καὶ ὅταν ζῆ κάτω ἀπὸ συνθηκὰς ἀπόλυτης ἐξωτερικῆς ἐλευθερίας, πολιτικῆς, κοινωνικῆς, οικονομικῆς, εἶναι σκλάβος. Ἀντίθετα ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, ἔστω καὶ ἂν ἐξωτερικῶς δεσμεύεται καὶ καταπιέζεται, εἶναι ἀληθινὰ ἐλεύθερος καὶ ἰκανὸς νὰ παλαίψῃ καὶ νὰ κατακτήσῃ κάθε ἄλλη ἐξωτερικὴ ἐλευθερία. Ἡ ψυχὴ ἐνὸς τέτοιου ἀνθρώπου δὲν δένεται μετὰ ἀλυσίδες, δὲν κλείνεται σὲ φυλακές.

Τὸ μήνυμα τῆς ἐλευθερίας, ποὺ μᾶς ἀπευθύνει ἡ αὐριανὴ ἑορτὴ, εἶναι μήνυμα ἐλευθερίας ποὺ συνοδεύει

ταὶ ἀπὸ ἀρετὴν. Καὶ ἔχομε ὄχι μόνον χρέος ἀλλὰ καὶ συμφέρον ὅλοι οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες νὰ τὸ ἐνοτερνίσωμε, νὰ ἀνοίξωμε τὴν καρδιά μας καὶ νὰ τὸ κλείσωμε μέσα μας. Ἡ πατρίδα μας μέσα στὴν ἀναταραχὴν, τὴν αἱματοχυσίαν, τὴν πολιτικὴν ἀστάθειαν, τὴν πείναν καὶ τὴν ἀθλιότητα ποὺ κυριαρχοῦν στὸν γειτονικὸν μας γεωγραφικὸν χῶρον τῶν Βαλκανίων εἶναι μιὰ νησιδα εἰρήνης, μιὰ ὄαση ἐλευθερίας καὶ δημοκρατίας. Τοῦτο πρέπει νὰ τὸ ἀναγνωρίσωμε καὶ νὰ τὸ ἐκτιμήσωμε καὶ νὰ φροντίσωμε νὰ κάνωμε καλὴ χρῆσιν καὶ λογικὴν τῶν δωρεῶν ποὺ μᾶς προσφέρει ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ἀντὶ νὰ μεμψιμοιροῦμε γιὰ τὴν οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ κρίσιν ποὺ περνᾷ ἡ χώρα μας καὶ νὰ ἀπευθύνωμε ἱερεμιάδες ἐναντίον τῶν κατὰ τὴν δικὴν μας ἀποψὴ καὶ κομματικὴν τοποθέτησιν ὑπευθύνων, εἶναι προτιμότερον καὶ ἀποτελεσματικότερον νὰ ἐπιχειρήσωμε, μετὰ γενναϊότητα καὶ εἰλικρίνειαν, καθὼς περάσωμε τὸ κατώφλι ἐνὸς καινούργιου χρόνου ἀποφασιστικῆς καὶ καθοριστικῆς σημασίας γιὰ τὸ μέλλον μας, μιὰ αὐτοκριτικὴν ὡς ἄτομα καὶ ὡς ἔθνος. Καὶ τότε θὰ διαπιστώσωμε ὅτι γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὴν κρίσιν καὶ νὰ πᾶμε μπροστὰ χρειάζεται νὰ δουλέψωμε πιὸ ἐντατικῶς, ὑπεύθυνα καὶ συστηματικῶς. Νὰ γίνωμε πιὸ φρόνιμοι καὶ πιὸ παραγωγικοί. Νὰ ἀλλάξωμε νοσοτροπία καὶ τακτικὴν ἐγκαταλείποντας τὴν ἀπρονοησίαν, τὴν προχειρότητα, τὴν ὀκνηρίαν, τὴν κομματικὴν ἐμπάθειαν, τὴν διεκδίκησην παραλόγων καὶ ἄκαιρων ἀτομικῶν καὶ συντεχνιακῶν συμφερόντων εἰς θάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Μετὰ ἄλλα λόγια νὰ στολίσωμε τὴν ἐλευθερίαν ποὺ ἀπολαμβάνωμε μετὰ ἀρετῆς. Μόνον ἔτσι θὰ τὴν διατηρήσωμε. Καὶ ἡ πορεία μας πρὸς τὸ μέλλον, πρὸς τὴν μεγάλην Εὐρώπην ποὺ θὰ ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸν ὡς τὰ Οὐράλια, θὰ εἶναι πορεία ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ ὁμοψυχίας. Πορεία πίστεως στὸν Θεὸν καὶ ἀγάπης στὸν ἀνθρώπον. Πορεία διασφαλίσσεως τῆς ἐθνικῆς μας ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐδαφικῆς μας ἀκεραιότητος καὶ ὄχι ὑποδουλώσεως στοὺς οικονομικὰ ἰσχυροὺς. Πορεία ὄχι πρὸς τὴν καταστροφὴν ἀλλὰ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐμερίαν.

Χρόνια πολλὰ καὶ εὐλογημένα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

πρώτη στο φύλλο της 2.9.88 και ή δεύτερη ένα έτος αργότερα.

Στο παρόν σημείωμα ο λόγος για τὰ «Μηνύματα Τριωδίου». Ένα καλαισθητο και κομψό τόμο 432 σελίδων, εύχρηστος σχήματος, όπου δημοσιεύονται 81 συνολικά όμιλίες, χωρισμένες —κατά περιεχόμενο— σε επί μέρους ενότητες. Ειδικότερα αυτές αναφέρονται στα «Αγιογραφικά» «Αναγνώσματα» της θείας Λειτουργίας (10 ενότητες) και στους «Κατανοητικούς Έσπεριούς των Κυριακών της Μεγ. Τεσσαρακοστής (4 σειρές)».

Συμφωνώ απόλυτα με τον Σεβ. συγγραφέα, ότι το «θεματολόγιο των όμιλιών... είναι εύρύ. Άλλά πάντοτε χριστοκεντρικό, αγιογραφικό και εποικοδομητικό. Με συστηματική διάρθρωση και δομή. Και, εν μέρει, με πρωτότυπον σύλληψιν» (σ. 7). Παρά δε το γεγονός ότι για ώρισμένες Κυριακές δημοσιεύονται μέχρι και 6 σχετικές όμιλίες, ο συγγραφέας έχει το χάρισμα να μη επαναλαμβάνεται, αλλά να εκδιπλώνει, με δύναμη λόγου και βαθύτητα περιεχομένου, διαφορετικές πτυχές που φωτίζουν εξαντλητικά το θέμα.

Η Άποστολική Διακονία πράττει πολύ όρθά, αξιοποιώντας τὰ κείμενα αυτά του Σεβ. Πατρών, που πρωτοδημοσιεύονται στον «Έφημέριο», και τὰ παρουσιάζει στην καλαισθητή σειρά των «Μηνυμάτων» του συγγραφέως. Έτσι, με τον αναμενόμενο να εκδοθεί Β' τόμος των «Μηνυμάτων Τριωδίου» θα συμπληρωθούν οι 6 συνολικά τόμοι (Έόρτια Μηνύματα, Μηνύματα Πρωτοκλήτου, Θεομητορικά Μηνύματα, Μηνύματα Δεκαπενταγούστου, Μηνύματα Τριωδίου, Α' - Β' τόμοι), καρπός της ύπέρ 50νταετούς ιερατείας του Σεβ. Μητροπολίτου Πατρών κ. Νικοδήμου, πολύτιμο βοήθημα των Ιεροκλήρων και στέρεη όρθόδοξη τροφή των χριστιανών.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΔΕΚΚΟΣ

Στέλιου Ράμφου, Φιλοσοφία ποιητική (Πλατωνικά ζήτήματα), έκδ. «Άρμός», Άθήναι 1991, σελ. 258.

Μετά την επιτυχία που γνώρισε ή μεγάλη διδακτορική διατριβή του καθηγητού κ. Στ. Ράμφου (doctorat d' Etat στη Sorbonne, με θέμα «Création et Lumière chez Platon»), την όποια ο σ. διδάξε πρώτα σε Πανεπιστήμιο των Παρισίων (κυρίως, Βενσέν) και στη συνέχεια εξέδωκε σε επί μέρους κεφάλαια σ' έλληνική μετάφραση, σήμερα την παραδίδει συγκεντρωμένη σ' ένα τόμο, με τον τίτλο «Φιλοσοφία ποιητική». Πρέπει να σημειώσουμε, πώς για πρώτη φορά ο Πλάτων εύτύχησε να γνωρίσει μιά τέτοια με-

λέτη - προσέγγιση, με κριτήρια που δεν άγνοούν την ανατολική - πατερική παράδοση της Έκκλησίας μας. Και αυτά τὰ κριτήρια φαίνεται πως είναι όχι μόνο άπαραίτητα μά και εύεργετικά — και για τον μεγάλο φιλόσοφο της αρχαιότητας και για τον νεώτερο μελετητή και έρευνητή της φιλοσοφίας του και των ζητημάτων της. Άλλοι, πιο ειδικοί, θα σκύψουν στα πνευματικά αυτά κεφάλαια της ποιητικής Φιλοσοφίας του κ. Ράμφου και θα τὰ φωτίσουν με ζωηρότερο φώς, προς χάρη των αναγνωστών. Έγώ θα ήθελα να υπογραμμίσω την από μέρους του σ. ολοκληρωμένη και άκέραιη όραση - θέαση του Έλληνισμού, από τὰ πανάρχαια χρόνια ως τὰ σημερινά, με άφορμή τον Πλάτωνα και τὰ κείμενά του, αλλά και με σημαντικές αναφορές στο Χριστιανισμό και στη θεολογία των Πατέρων της Έκκλησίας μας. Και, μάλιστα, σε μιά γλώσσα που δεν πάσχει από άγκύλωση, με τεχνητές άκρότητες, όπως φαίνεται από το μικρό τουτο απόσπασμα του «Προομίου» του: «Ζήτησα την ψυχή του πλατωνικού κειμένου... Το κείμενο είναι συγχρόνως άγρικέ μιν και φώς' ως αντικείμενο προσφέρεται σε άνάλυσι, αλλά τ' άποτελέσματα ενός έγχειρήματος του είδους αυτού πάσχουν από τὰ έγγενή έλαττώματα του επιστημονικού πνεύματος, ισχυρού στη μελέτη των λεπτομερειών, αλλά άνίσχυρου στην θεώρηση του όλου και του λόγου της υπάρξεώς του. Η λογισύνη και το εύρος της βαραινουν έμμέσως στην άνάγνωση του έργου: το θέμα δεν είναι ν' ανατάμωμε για να γνωρίσωμε, αλλά να μεθέσωμε στο φώς που παραχωρεί την ένότητα της θέας. Πρόθεσίς μου είναι ν' αναζητήσω στον Πλάτωνα το ίδιον της έλληνικής πνευματικότητας. Έπο το φώς της πνευματικότητας αυτής, που σημαδεύει ή ύπεροχή του ψυχικού στοιχείου, ή προβληματική του Φιλοσόφου βεβαιώνεται πολύ διαφορετική από εκείνη την όποια μάς διδάσκουν συνήθως... Σημασία έχει να πλουτίσωμε από την πρόσβασι σ' ένα έργο που υπάρχει στην υπερβατική του αλήθεια ανεξάντλητο. Η άνάγνωση δεν ολοκληρώνεται με κάποιαν αντικειμενική γνώσι' ολοκληρώνεται όταν αναριωτιόμαστε για έμας τους ίδιους, ήτοι με μίαν άνοιξι έαυτού...» (σελ. 7-8).

Ο αναγνώστης, τελειώνοντας το βιβλίο, δεν το κλείνει' ανατρέχει στις προηγούμενες σελίδες, για να ιδεί τὰ θαυμαστικά ή τὰ έρωτηματικά που σημείωσε στο περιθώριο. Κι επειδή στη ράχη του βιβλίου υπάρχει ή ένδειξη, πώς πρόκειται για τον α' τόμο, αρχίζει από τώρα να περιμένει τον β' τόμο του έργου «Φιλοσοφία ποιητική», εύχαριστώντας και συγχαίροντας το Συγγραφέα και τον Έκδότη, για την έξοχη αυτή έκδοση.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ίερά Μητρόπολις Θήρας, Άμοργού και Νήσων

Έχοντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590/1977 «περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και των άρθρων 33-37 του υπ' αριθ. 2/1969 Κανονισμού της Ίερας Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τας κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών 1) Εισοδίων Θεοτόκου Πύργου Θήρας, 2) Εισοδίων Θεοτόκου Ίου και 3) Άγ. Τριάδος Έπισκοπής Γωνιάς Θήρας,

καλοῦμεν τούς βουλομένους και έχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσίευσης της παρούσης έν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσι τὰ απαιτούμενα δικαιολογητικά διά τήν κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Έν Θήρα τῇ 21ῃ Ίανουαρίου 1992

† Ο Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΜΩΝ

Ίερά Μητρόπολις Λάμπης και Σφακίων

Έχοντας υπ' όψη: 1) Τούς θείους και Ιερούς Κανόνες, 2) Τις διατάξεις του Ν. Δ. 1398)73 και του Ν. 673)77, όπως τροποποιήθηκε με τὸ Ν. 817)78 (άρθρ. 25 π. 3) και 3) Δική μας άπόφαση για τις οργανικές θέσεις διακόνων της Ίερας Μητροπόλεως Λάμπης και Σφακίων, καλοῦμε ὄσους έχουν θεῖο ζήλο και Ιερατική κλίση άκόμη δέ τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα και έπιθυμοῦν να καταλάβουν τήν κενή οργανική Διακονική θέση της Ένορίας του Ί. Ναοῦ Άγ. Παντελεήμονος Δαρβιανῶν, να υποβάλουν έντός εΐκοσι (20) ἡμερών τὰ νόμιμα δικαιολογητικά για τήν πλήρωση της παραπάνω Διακονικής θέσης.

Σπῆλι τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1991

† Ο Λάμπης και Σφακίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

Η Διεύθυνσις του Διορθόδοξου Κέντρου της Έκκλησίας της Ελλάδος άπευθύνει θερμήν έκκλησιν εις τόν πνευματικόν κόσμον, όπως έλθῃ άρωγός εις τόν έμπλουτισμόν της βιβλιοθήκης του Κέντρου διά της άποστολής παντός είδους συγγράμματος άναφερομένου εις τήν Θεολογίαν και γενικώτερον εις τὸ άντικείμενον μελέτης πασῶν τῶν θεωρητικῶν έπιστημῶν.

Διεύθυνσις: Διορθόδοξον Κέντρον Έκκλησίας Ελλάδος, Ίασίου 1, 115 21 Άθήναι.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατὰ δεκαπνθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ο Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ

† Ο Ίερισσού και Άγ. Όρους ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Όμότ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Άθηνών
Άρχων Διδάσκαλος του Εύαγγελίου
της Άγίας του Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Έσωτερικού: Δραχμαί 300 έτησίως.

Β) Έξωτερικού: Δολάρια 20 έτησίως.

Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εύαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Άτομον» και «πρόσωπον», «άτομισμός» και «κοινωνισμός».

Η Δ. Ι. Σύνοδος διά τὸ θέμα της Ίερας Μητροπόλεως Δαρίας (Έγκύκλιος 2525, Άνακωνοθέντα Τύπου, Άπόψεις του Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου).

Πρωτοπρ. Ίω. Ρωμανίδη, Έκκλησιαστικά Σύνοδοι.

Προκαταρκτικός πίναξ τῶν υποψηφίων προς έγγραφῆν εις τὸν κατάλογον τῶν προς άρχιερατείαν εκλογίμων.

Παναγ. Ι. Μπόμη, Η κανονικότητα τῶν περι τὸν 12 Μητροπολίτες λόγων, αποφάσεων και πράξεων.

Σπρω. Τρωιάνου, Η Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος και τὸ νομοθετικό της έργο.

Μητροπ. Σύρου Δωροθέου, Ο Σύρου Φιλάρετος Ίωαννίδης (1883 - 1961).

Πρωτοπρ. Ηλία Παπαγγελη, Έκδηλώσεις στή μνήμη του Μητροπ. Ηλείας Άθανασίου.

Άρχιμ. Μακαρίου Βαράβα, Ο έπίσκοπος και ἡ κοσμική έξουσία.

Ίωάννου Δ. Μποργάτσου, Αι άπόψεις του Κων. Οικονόμου του έξ Οικονόμων περι της Τετραφωνίας και του Λεσβίου συστήματος.

Παρατηρήσεις και Σχόλια.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Βιβλιοκρισία.

Παράρτημα.